

ผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการนำขึ้นที่เกิดเหตุ
ประกอบคำรับสารภาพ

โดย

กลุ่มที่ 2

ผศ.พ.ต.ท. สฤณี สืบพงษ์ศิริ

นายสมบัติ ชัยรัตน์

พ.ต.ท.หญิง ศิพร โกวิท

นางสาวเข็มสุรีย์ อนันต์เสวต

นางสาวเข็มสุรีย์ อนันต์เสวต

รายงานวิจัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ.2559

ผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาในกระบวนการนำขึ้นที่เกิดเหตุ
ประกอบคำรับสารภาพ

โดย

กลุ่มที่ 2

ผศ.พ.ต.ท. สฤณี สืบพงษ์ศิริ

นายสมบัติ ชัยรัตน์

พ.ต.ท.หญิง ศิพร โกวิท

นางสาวเข็มสุรีย์ อนันต์เสวต

นางสาวเข็มสุรีย์ อนันต์เสวต

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำเอกสารศึกษา
หลักสูตรการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับ
ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาแห่งคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ.2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตการวิจัย	5
1.4 คำถามการวิจัย	6
1.5 วิธีการวิจัย	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/ กรอบแนวคิด	8
2.1 ทฤษฎีทางอาชญวิทยา	9
2.1.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการอันเป็นธรรม (Crime control and Due process)	9
2.1.2 ทฤษฎีติดตรา (Labeling theory)	13
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน	13
2.2.1 แผนสิทธิมนุษยชน สิทธิผู้ต้องหา/ ผู้ต้องขัง	13
2.2.2 แผนปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	15
2.2.3 การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นการฟ้องคดีอาญา	17
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ	28
2.3.1 หลักการและความสำคัญ ของการสอบสวน	31
2.3.2 การนำชี้สถานที่เกิดเหตุ กับการทำแผนประทุษกรรม	38

	หน้า
2.3.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำเชื้อสถานที่เกิดเหตุประกอบ คำรับสารภาพ	42
2.3.4 การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำเชื้อ ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ	48
2.3.5 วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำเชื้อในต่างประเทศ	49
2.4 แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการนำเชื้อสถานที่เกิดเหตุประกอบ คำรับสารภาพ	58
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	64
กรอบแนวคิด	67
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย	68
บทที่ 4 การอภิปรายผล	69
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	80
5.1 บทสรุป	80
5.2 ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	89
ประวัติผู้วิจัย	92

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ นี้ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา เพื่อศึกษาผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการสอบสวนคดีอาญา และ เพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ โดยมีวิธีการวิจัย เป็นการศึกษาเชิงวิจัยเอกสาร(Documentary Research) โดยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน สิทธิของผู้ต้องหา การจัดให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การทำแผนประกอบการรับสารภาพ แผนประทุษกรรม จากนั้นใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และทำการสังเคราะห์เนื้อหาสรุปหาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ผลการศึกษา พบว่า

การนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อประกอบคำรับสารภาพ หรือเรียกอีกแบบหนึ่งว่า การทำแผนประทุษกรรมนั้น ต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คำรับสารภาพ มีสถานที่เกิดเหตุ และมีผู้ต้องหานำชี้ ส่วนประโยชน์การนำชี้ประกอบคำรับสารภาพ คือ เป็นการจำลองสถานการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพ แต่ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าต้องทำ ดังนั้น การนำชี้ประกอบคำรับสารภาพ จึงไม่ค่อยได้ประโยชน์มากนัก เพียงแต่ทำให้ง่ายในการพิจารณาของศาลเท่านั้น สภาพของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทยในปัจจุบัน พบว่า เป็นเรื่องที่ผุดผื่นไปจากวัตถุประสงค์ของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริงก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้นได้มีโอกาสศึกษาถึงกลวิธีขั้นตอน หรือแบบอย่าง ในการกระทำ ความผิดต่างๆ ของคนร้ายล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการสืบสวน สอบสวนหาตัวคนร้าย ได้โดยง่ายยิ่งขึ้น ส่วนผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นคือ การละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะสิทธิของผู้ต้องหา ที่ยังคงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์เกินกว่าศาลจะได้ตัดสินว่ากระทำความผิดจริงเท่านั้น

ส่วนข้อเสนอแนะจากการศึกษานั้น สมควรยกเลิกการนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อประกอบคำรับสารภาพ แต่หากยังคงต้องมีการนำผู้ต้องหาไปนำชี้เกิดเหตุฯไว้ ควรมีการพิจารณาทบทวนวิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุฯใหม่ และจัดให้เป็นรูปแบบมาตรฐาน มีระบบการควบคุมตรวจสอบที่ชัดเจน โปร่งใส ตรวจสอบได้จากสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลักของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่แท้จริง

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การสอบสวน เป็นกระบวนการก่อนฟ้องคดีอาญา โดยพนักงานสอบสวนที่เรียกได้ว่าเป็นต้นสายแห่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวงในคดี เพื่อทราบข้อเท็จจริงแห่งการกระทำของผู้ต้องหา ก่อนจะมีความเห็นควรสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง ส่งพนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อไป พนักงานสอบสวนจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปคดี โดยวางแผนทางการสอบสวน การรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคล พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุ เพื่อทราบข้อเท็จจริง และพฤติการณ์ต่างๆอันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131)

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นขั้นตอนหนึ่งที่เกิดขึ้นในการสอบสวน บางครั้งเรียกว่า การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ หมายถึง กระบวนการขั้นตอนหลังจากผู้ต้องหาถูกจับกุม แล้วให้การรับสารภาพและสมัครใจพาเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพื่อให้พนักงานสอบสวนบันทึกภาพถ่าย วิธีการกระทำ ตามขั้นตอนที่กระทำผิด เพื่อแสดงให้เห็นว่า หากสิ่งที่ผู้ต้องหารับสารภาพเป็นความจริง การนำเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุ จะมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานต่างๆ ที่พนักงานสอบสวนจะรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน แต่หากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ไม่เป็นความจริง ผู้ต้องหาไม่ใช่คนที่กระทำผิดจริง เป็นคนที่มาขอรับสารภาพแทนผู้กระทำผิดที่แท้จริง ลักษณะท่าทางของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุก็จะไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานอื่นๆ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นต่อไป เพื่อค้นหาความจริงในคดี สืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิดต่อไป(จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556)

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจึงมีความสำคัญในการช่วยค้นหาความจริงของการคดีในชั้นสอบสวน เพราะทำให้พนักงานสอบสวนและศาลสามารถพิจารณาพฤติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ว่า มีความเป็นจริงของคดีสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่นๆหรือไม่เพียงใดเป็นการบรรยายถึง

พฤติการณ์การกระทำความผิดของผู้ต้องหาตามขั้นตอนที่เกิดขึ้นจริง ตั้งแต่เริ่มกระทำความผิด โดยการเริ่มวางแผน จัดเตรียมอาวุธ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใด อย่างไร ขณะลงมือ ได้กระทำอย่างไร ที่ใด ภายหลังกระทำความผิด นำเครื่องมือ อาวุธ ไปซุกซ่อนที่ไหน อย่างไร กระทำต่อเหยื่ออย่างไร ทรัพย์สินที่ได้ซุกซ่อนไว้ที่ไหน ฯลฯ ดังนั้น หากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่นๆ เป็นเหตุเป็นผลให้น่าเชื่อว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ไม่ใช่คนที่รับสมอ้างว่ากระทำความผิดมา และต้องให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ เพราะหากไม่ใช่ผู้กระทำความผิดจริง หรือเป็นการรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ ก็จะเป็นการยากที่ผู้ต้องหาจะรู้ถึงขั้นตอน วิธีการทำผิด หลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ ดังนั้น การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จึงสำคัญต่อการค้นหาความจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนได้เป็นอย่างดี

ความเป็นจริงในทางปฏิบัติ มักจะเกิดความชุลมุนวุ่นวายจากการที่ประชาชนมุ่งดูการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ในคดีความผิด ทั้งคดีความผิดต่อชีวิตร่างกาย หรือความผิดเกี่ยวกับเพศ ที่ผู้ต้องหาถูกจับกุมและให้การรับสารภาพ เจ้าหน้าที่มักจะนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือที่เรียกว่าการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เพื่อรวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดี บ่อยครั้งที่การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ท่ามกลางสื่อมวลชน และประชาชนจำนวนหนึ่งที่เฝ้าสังเกตการณ์ โดยให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางขั้นตอนการกระทำความผิด ความวุ่นวายจากประชาชนที่มุ่งดูเหตุการณ์ มีความโกรธแค้นแทนเหยื่อ หรือญาติของเหยื่อ จนเข้ารวมประชาทัณฑ์ (lynching) ผู้ต้องหาทั้งการรุมทำร้าย คำทอ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องจัดกำลังคุ้มกันความปลอดภัยแก่ผู้ต้องหาเป็นพิเศษ

การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และสื่อมวลชน และประชาชน จึงเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาในด้านต่างๆ ทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ และการที่สื่อมวลชนบันทึกภาพขั้นตอนการกระทำความผิดออกเผยแพร่ต่อสาธารณะ ยังเป็นการทำลายชื่อเสียงและลดคุณค่าทางสังคมของผู้ต้องหา (อดิศักดิ์ ทองนพคุณ, 2553) การบันทึกภาพเหตุการณ์ การนำเสนอภาพข่าวการนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ทำให้เกิดกระแสสังคม สร้างความรู้สึกบางอย่างในทางชี้นำ หรือพิพากษาความผิดของผู้ต้องหาโดยสังคมในเบื้องต้นไปแล้ว

เมื่อประกอบกับอีกหนึ่งในกระบวนการสอบสวน หลังจากนำตัวผู้ต้องหาที่รับสารภาพไปนำชี้ที่เกิดเหตุแล้ว เมื่อผู้ต้องหายอมรับว่าได้กระทำความผิด บางคดีมีการให้ผู้ต้องหาขอมาต่อศพ, ญาติของเหยื่อ หรือผู้เสียหาย ท่ามกลางการบันทึกเหตุการณ์โดยสื่อมวลชน ผู้ต้องหาขอมาด้วยสำนึก

ผิด ก็จะถูกญาติของเหยื่อ หรือผู้เสียหายทำร้ายร่างกาย ด้วยอารมณ์โกรธแค้น วิธีการเช่นนี้ไม่ปรากฏในระเบียบหรือกฎหมายใดที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนดำเนินการได้ แต่เมื่อเป็นการกระทำด้วยความลุ่มแก่มืดที่ตนกระทำลงไป ข้อเท็จจริงดังกล่าว จะถูกบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวน เมื่อปรากฏในชั้นศาล ศาลเห็นว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดจริงโดยยอมรับสารภาพ ใช้ประกอบการพิจารณาในชั้นศาลเพื่อกำหนดโทษ และลดโทษด้วยเห็นว่ามีความลุ่มแก่มืดที่ตนได้กระทำลง แต่ภาพที่ปรากฏออกมาดังกล่าว กลายเป็นการประจานผู้ต้องหา ทำให้สังคมรู้สึกสะใจ ฟังพอใจ ที่เห็นผู้ต้องหาเป็นฝ่ายถูกระทำจากญาติของเหยื่อบ้าง

ตามหลักการดำเนินคดีอาญาของไทย เป็นการดำเนินคดีในระบบกล่าวหา (Accusatorial System , Adversary System หรือ Adversarial System) จำเลยมีฐานะเป็นประธานในคดี โดยผลของการเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจึงเป็นส่วนหนึ่งในคดีในฐานะเป็น “คน” ไม่ใช่ “วัตถุ” (คณิต ณ นคร, 2529) เป็นผู้มีสิทธิต่างๆในคดีที่กฎหมายรับรอง ทั้งสิทธิในทางกระทำ (Active Right) และสิทธิที่จะนิ่งเฉย (Passive Right) อยู่บนข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าโจทก์ซึ่งเป็นผู้กล่าวหาจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อโดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยกระทำความผิดจริงตามที่ผู้ถูกกล่าวหา (คณิต ณ นคร, 2551) ที่ผู้ต้องหาเป็นประธานในคดีแล้ว ยังต้องอยู่บนหลัก Due Process หรือกระบวนการอันควร (จิตติ ดิงศักดิ์, 2555) กล่าวคือต้องยึดความชอบด้วยกฎหมายเป็นสำคัญ และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และต่อต้านการใช้อำนาจรัฐโดยไม่ชอบ

จากเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ในลักษณะที่ให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการกระทำความผิด ในสถานที่เกิดเหตุจริง และมีสื่อมวลชนติดตามบันทึกภาพเหตุการณ์ ถูกนำเสนอออกสื่อต่างๆ ในขณะที่เจตนาจริงที่แท้จริงของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ คือการยืนยันในสิ่งที่ผู้ต้องหาให้การว่าเป็นความจริง ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดจริง จึงสามารถชี้ที่เกิดเหตุ แสดงท่าทางได้อย่างไม่ติดขัด ไม่ได้ถูกบังคับให้รับสารภาพ การที่ให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการกระทำผิดชี้จุด สถานที่เกิดเหตุ

แต่อีกแง่มุมหนึ่ง การนำตัวผู้ต้องหามาชี้ที่เกิดเหตุ โดยแสดงลักษณะท่าทางการกระทำผิดที่มีการนำเสนอแก่ประชาชนผ่านสื่อรูปแบบต่างๆ เป็นการเปิดเผยขั้นตอนการกระทำผิดสู่สาธารณะ หากมองว่าเป็นการป้องกันสังคม ให้เกิดความระมัดระวังอาชญากรรมจากผู้กระทำผิดในรูปแบบต่างๆ แต่อีกด้านหนึ่งกลับเป็นการกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ เรียนรู้ลักษณะวิธีการกระทำผิด จึงต้อง

ช่วงระหว่างประโยชน์ที่สังคมได้รับ คือข้อมูลเนื้อหาการกระทำผิดที่ได้ กับความเสี่ยงของสังคม จากการกระทำผิดที่เกิดจากการเรียนรู้ขั้นตอนวิธีการดังกล่าว

เมื่อการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นด้วยเหตุผลและความจำเป็นในการรวบรวมพยานหลักฐานประกอบสำนวนการสอบสวนแม้คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไม่สามารถเป็นหลักฐานในการลงโทษผู้ต้องหาในชั้นศาลได้ แต่หากพยานหลักฐานของโจทก์รับฟังได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดจริง คำรับสารภาพในชั้นสอบสวน จะถูกนำมาประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ และลดโทษ ทั้งในกรณีผู้ต้องหากลับคำให้การในชั้นศาล ถ้อยคำและพฤติการณ์ที่เขารับสารภาพในชั้นสอบสวน ก็จะใช้ชั้นในชั้นศาล ประกอบพยานหลักฐานฝ่ายโจทก์ ในการพิจารณาความผิดของจำเลยได้

แต่ด้วยกระบวนการขั้นตอนการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอุกฉกรรจ์ไปนำชี้ที่เกิดเหตุ การให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการกระทำผิด หรือการจัดให้มีการขอมาต่อผู้เสียหาย, ศพ หรือญาติของผู้ตาย การยินยอมให้สื่อบันทึกภาพผู้ต้องหาในขั้นตอนดังกล่าว การควบคุมสถานการณ์ที่มีประชาชนให้ความสนใจมาดูการนำชี้ที่เกิดเหตุ จนเกิดการรุมประชาทัณฑ์ผู้ต้องหา เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหาในด้านต่างๆ ทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ และการที่สื่อมวลชนบันทึกภาพขั้นตอนการกระทำผิดออกเผยแพร่ต่อสาธารณะ ยังเป็นการทำลายชื่อเสียงและลดคุณค่าทางสังคมของผู้ต้องหา ถูกสังคมพิพากษาแล้วว่า เป็นผู้กระทำผิด เมื่อขั้นตอนการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพยังมีความจำเป็นต่อการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน จึงควรศึกษาถึงแนวทางการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในรูปแบบต่างๆ เปรียบเทียบกับแนวทางของต่างประเทศ เพื่อค้นหามาตรการป้องกันมิให้เป็นการกระทำที่เกินขอบอำนาจของเจ้าหน้าที่จนเป็นการละเมิดสิทธิด้านต่างๆของผู้ต้องหา แนวทางการปฏิบัติอย่างเหมาะสมต่อผู้ต้องหา ให้เป็นไปตามหลักของกระบวนการ Due Process เพื่อให้เกิดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บังคับใช้กฎหมาย ในกรณีผู้ต้องหารับสารภาพในชั้นสอบสวน เพื่อให้กระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน โดยการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ มีคุณค่า เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือได้ ชอบด้วยกฎหมาย (Legality) เป็นไปโดยไม่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เกี่ยวข้องทุกคนในกระบวนการยุติธรรม

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้คณะผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการสอบสวนคดีอาญา และเพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ รวมทั้งเสริมสร้างกระบวนการยุติธรรมที่เป็นธรรม (Fair Trial) สอดคล้องตามยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรม โดยการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมอันเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้หลักนิติธรรม (Rule of Law) และเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเป็นธรรมและรักษาความสงบสุขของสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา

1.2.2 เพื่อศึกษา ปัญหาการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา และผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการสอบสวนคดีอาญา

1.2.3 เพื่อศึกษาค้นคว้าวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยคณะผู้วิจัยทำการศึกษาจาก หนังสือ ตำรา คำพิพากษาฎีกา บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน สิทธิของผู้ต้องหา การจัดให้ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การทำแผนประกอบการรับสารภาพ แผนประทุษกรรม

1.4 คำถามการวิจัย

1.4.1 กระบวนการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญามีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติเป็นอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

1.4.2 การนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญา ควรมีกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมอย่างไร

1.5 วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเอกสาร โดยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ขั้นตอนการปฏิบัติ หนังสือ ตำรา คำพิพากษากฎีกา บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงาน การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน สิทธิของผู้ต้องหา การจัดให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ แผนประทุษกรรม พร้อมจัดทำรายงานประกอบความเรียง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อทราบหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา

1.6.2 เพื่อทราบปัญหาการละเมิดสิทธิและ ผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการสอบสวนคดีอาญา

1.6.3 เพื่อทราบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หมายถึง วิธีการปฏิบัติของพนักงานสอบสวน ในกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้ว พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุ หรือสถานที่ที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามที่ได้รับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการกระทำความผิดตามขั้นตอนต่างๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมแห่งคดีโดยละเอียด

ซึ่งเสมือนเป็นการยืนยันรายละเอียดข้อเท็จจริงในบันทึกการแจ้งข้อกล่าวหาเพื่อให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน และทำแผนที่สังเขป และบันทึกการชี้ที่เกิดเหตุไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่นั้น บางครั้งเรียกว่า การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ

ผู้ต้องหาหมายถึงบุคคลผู้ถูกหาว่าได้กระทำความผิด แต่ยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2) โดยได้รับแจ้งข้อกล่าวหาจากพนักงานสอบสวน และอยู่ในขั้นตอนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง/ กรอบแนวคิด

ในการศึกษาเรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ คณะผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลผลงานทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้วิจัยท่านอื่น ๆ ทั้งเอกสารทางวิชาการ บทความ ผลงานวิจัย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

2.1 ทฤษฎีทางอาชญวิทยา

2.1.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการอันเป็นธรรม (Crime control and Due process)

2.1.2 ทฤษฎีติดตรา (Labeling theory)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

2.2.1 แผนสิทธิมนุษยชน สิทธิผู้ต้องหา/ ผู้ต้องขัง

2.2.2 แผนปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

2.2.3 การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นการฟ้องคดีอาญา

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.3.1 หลักการและความสำคัญ ของการสอบสวน

2.3.2 การนำชี้สถานที่เกิดเหตุ กับการทำแผนประทุษกรรม

2.3.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.3.4 การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.3.5 วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำชี้ในต่างประเทศ

2.4 แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีทางอาชญวิทยา

2.1.1 ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการอันเป็นธรรม (Crime control and Due process)

แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อยู่บนการปฏิบัติสองทางคือ แนวทางที่เน้นการควบคุมอาชญากรรม มุ่งเน้นการรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองปราบปรามจับกุมผู้กระทำผิด กับอีกแนวทางที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(1) ทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control)

เป็นทฤษฎีที่เน้นประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมโดยมุ่งควบคุม ระงับ ปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่สามารถควบคุมหรือปราบปรามอาชญากรรมได้ จะถูกมองว่าความสงบสุขเรียบร้อยของสังคมหมดสิ้นไป ไม่เชื่อถือ ไม่เคารพยำเกรงกฎหมาย ประชาชนตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม เสรีภาพประชาชนถูกละเมิดโดยผู้ก่ออาชญากรรม รัฐจึงต้องให้หลักประกันต่อสังคม โดยการปรับปรุง เพิ่มพูนประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรม เช่น การสืบสวน สอบสวน จับกุม การดำเนินคดี แสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิด ผู้กระทำผิดถูกตัดสินลงโทษตามทฤษฎีนี้ อัตราการจับกุมผู้กระทำผิดมีความสำคัญเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิผลของกระบวนการยุติธรรม อีกทั้งกระบวนการขั้นตอนต้องมีความรวดเร็วและเด็ดขาด เพื่อค้นหาความจริงในคดีให้ปรากฏ ดังนี้ โอกาสที่ผู้กระทำผิดจะหลุดพ้นจากการลงโทษจึงเป็นไปได้ยาก ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมจึงเป็นไปได้สองทางคือ การปล่อยผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย หรือผู้บริสุทธิ์โดยเร็ว หรือการดำเนินคดีต่อผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานชัดเจนว่ากระทำผิด หรือผู้ต้องหาไร้สารภาพ

(2) ทฤษฎีกระบวนการอันเป็นธรรม (Due Process)

กระบวนการอันเป็นธรรม หรือ Due Process อยู่ภายใต้หลักการใหญ่ คือ หลักนิติธรรม หรือ the rule of law กล่าวคือ การออกกฎหมายตามเจตนารมณ์และโดยลายลักษณ์อักษรเพื่อประโยชน์กับคนส่วนใหญ่ของประเทศ ผดุงไว้ซึ่งความยุติธรรมอย่างถ้วนหน้า ความเป็นสากลไม่เลือกปฏิบัติ และการออกกฎหมายนั้นจะต้องออกโดยสถาบันที่มีอำนาจ ซึ่งได้แก่สถาบันที่มีตัวแทนของประชาชนที่มาจากการเลือกตั้ง ในการบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีกระบวนการที่มีความชอบธรรม เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ มีกลไกที่จะถ่วงดุลป้องกันไม่ให้เกิดการใช้อำนาจ และผู้บังคับใช้กฎหมายหรือผู้นำกฎหมาย

ไปใช้ จะต้องมีความรู้ในกฎหมายนั้นๆ อย่างแท้จริง มิใช่ตีความโดยไม่มีความกระจ่างทั้งในเจตนารมณ์ และในลายลักษณ์อักษร นอกจากนั้นจะต้องมีจิตใจที่เป็นกลาง มีจริยธรรมแห่งวิชาชีพ ผู้ใช้กฎหมายซึ่งเป็นผู้ตีความกฎหมายถ้าหากขาดความรู้หรือขาดจริยธรรม มีการตีความกฎหมายในลักษณะตะแบงแบบศรีธนญชัย ถึงแม้กฎหมายจะมีการตรากฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคนส่วนใหญ่ แต่ถ้าการตีความนั้นตีความผิดพลาดหรือมีอคติ ก็จะทำให้หลักนิติธรรม (the rule of law) ถูกกระทบได้ (ลิขิต ธีรเวคิน, 2549) กระบวนการบังคับกฎหมายจึงต้องมีกระบวนการยุติธรรม (due process of law) ซึ่งหมายความว่าในกรณีที่มีผู้ละเมิดนั้นจะต้องมีกระบวนการสืบสวน สอบสวน จับกุม ฟ้องร้อง โดยตำรวจหรืออัยการ และต้องพิจารณาโดยศาลซึ่งจะต้องมีทนายคอยแก้ต่าง ปลอดภัยจากการข่มขู่คุกคาม กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องประกันหลักนิติธรรม (the rule of law) ในส่วนของการบังคับใช้กฎหมายส่วนหนึ่ง ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวมานี้คือสิ่งที่เรียกว่าหลักนิติธรรม (the rule of law)

Due Process ประกอบด้วยคำว่า Due แปลว่า เหมาะสม สมควร พอเพียง พอควร ตามกำหนด ครบกำหนด ถึงกำหนด ถูกต้อง ถูกทำนองคลองธรรม ตรง หลีกเลียงไม่ได้ Process แปลว่า กระบวนการ (ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์) ดังนั้น Due Process หมายถึง กระบวนการที่เป็นธรรมตามกฎหมาย การใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรมและมีเหตุผล ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมตามขั้นตอนต่างๆ และยึดถือกฎหมายหรือหลักนิติธรรมมากกว่าการควบคุมอาชญากรรม ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชนมากกว่าการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เป็นทฤษฎีที่ยึดกฎหมายเป็นหลัก การดำเนินคดีอาญาต้องมีความเป็นธรรมตามรูปแบบและขั้นตอนต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรม ทฤษฎีนี้ไม่เห็นชอบด้วยกับการแสวงหาข้อเท็จจริงอย่างไม่เป็นทางการของทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมในขั้นตอนของตำรวจ และพนักงานอัยการ แต่เห็นว่าต้องจัดให้มีการพิจารณาคดีหรือไต่สวนข้อกล่าวหาของผู้ต้องหาอย่างเป็นทางการ และเปิดเผย อันเป็นกระบวนการในศาลยุติธรรม ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าคุณจะไม่ถูกกล่าวหาว่ากระทำอาชญากรรมเพราะมีพยานหลักฐานว่าเขาได้กระทำนั้น แต่เขาจะมีความผิดก็ต่อเมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้พิจารณาพิพากษาชี้แจงแล้วว่าเขามีความผิด ผู้พิจารณาพิพากษาก็ต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเขา (ประธาน วัฒนวานิชย์, 2520)

แนวคิดของทฤษฎีนี้ต่างจากทฤษฎีการควบคุมอาชญากรรมที่ยึดหลักกฎหมายหรือหลักนิติธรรม มากกว่าแนวความคิดที่จะควบคุมอาชญากรรม ไม่เห็นว่าการควบคุมอาชญากรรมจะมี

ประสิทธิภาพอย่างแท้จริง โดยเฉพาะการค้นหาความจริง ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจหรืออัยการ หรือฝ่ายปกครองว่าเชื่อถือได้เพียงใด แนวคิดของทฤษฎีนี้ เน้นวิธีการแสวงหาพยานหลักฐานที่เชื่อถือได้ ชอบด้วยขั้นตอนของกฎหมาย หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่ชอบด้วยกฎหมายอย่างครบถ้วน ศาลก็อาจใช้ดุลพินิจ หรือปล่อยตัวจำเลยไป ผู้วิจัยเห็นว่าแนวคิดของทฤษฎีนี้จึงสอดคล้องเชื่อมโยงกับหลักการรับฟังพยานหลักฐาน ตามความมุ่งหมายและพื้นฐานทางความคิดของการห้ามสืบพยานหลักฐาน (คณิต ณ นคร, 2555) ในการค้นหาความจริงในคดีอาญา การแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการอันมิชอบขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พยานหลักฐานที่ได้มาจึงเป็นพยานหลักฐานที่ไม่ชอบตามหลักผลไม้มองต้นไม้ที่เป็นพิษ (Fruit of poisonous tree) กล่าวคือ การได้มาซึ่งพยานหลักฐานชิ้นแรกโดยมิชอบเป็นต้นไม้ที่เป็นพิษ ส่วนพยานหลักฐานอื่นที่สืบเนื่องจากพยานหลักฐานชิ้นแรกที่ได้มาโดยมิชอบเป็นผลไม้มองต้นไม้ที่เป็นพิษ ซึ่งต้องห้ามมิให้รับฟังด้วยดังนี้ การแสวงหาพยานหลักฐานด้วยวิธีการต่างๆ จึงต้องกระทำภายใต้หลักกระบวนการอันเป็นธรรม (Due Process) ไม่ก้าวล่วงต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน เช่น การจับกุมที่ไม่ชอบ ปราศจากเหตุอันควร ถือเป็นการกระทำของเจ้าพนักงานที่ไม่ชอบ ศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศต้นแบบและการพัฒนาของกระบวนการ Due Process มาโดยตลอด เนื่องจากให้ความสำคัญหลักประกันในสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา ที่จะไม่ถูกทรมาน หรือล่วงละเมิดโดยปราศจากเหตุอันควรแห่งกฎหมาย วินิจฉัยว่า การจับกุมที่ไม่ชอบ ทำให้คำรับสารภาพที่ได้รับต่อเนื่องมานั้นไม่ชอบไปด้วย ตามหลัก Fruit of poisonous tree (Michael Ferguson, 2010) ดังนี้ คำรับสารภาพดังกล่าว จึงไม่อาจอ้างอิงเป็นพยานหลักฐานได้เลยผู้วิจัยจึงเห็นว่า กระบวนการที่เป็นธรรม หรือ Due Process นี้ เป็นพื้นฐานนำมาสู่บทตัดพยาน (Exclusionary Rule) ด้วยหลัก Fruit of poisonous tree

จากการที่ทั้งสองทฤษฎีมีทั้งจุดแข็ง และจุดอ่อน จึงไม่อาจบอกได้ว่า กระบวนการยุติธรรมของประเทศใด ดำเนินการตามหลักของทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะผสมผสานทั้งสองรูปแบบ ซึ่งการกำหนดนโยบายของรัฐในกระบวนการยุติธรรม มักจะเกิดความขัดแย้งใน 2 หลักการนี้ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมที่ดี นอกจากจะมีประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และแก้ไขปรับปรุงให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ยังต้องมีมาตรการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้เกี่ยวข้องทุกคนในกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอน (กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, 2543) ประสิทธิภาพและความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรม จึงขึ้นอยู่กับการประสานหลักการในการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมในรัฐธรรมนูญ ให้สอดคล้องกับ

หลักปฏิบัติในวิธีพิจารณาความอาญา และเข้ากับความเป็นจริงในการบังคับใช้กฎหมายและการดำเนินคดีอาญา โดยมีดุลยภาพที่เหมาะสม ระหว่างการควบคุมอาชญากรรมกับการดำเนินคดีอย่างเป็นธรรม และมีมาตรการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจของเจ้าพนักงาน เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการปราบปรามอาชญากรรมกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

เมื่อพิจารณาจากทั้งสองแนวคิดทฤษฎีทางกฎหมาย มาประกอบกับเรื่องที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษา โดยเฉพาะ คือ ขั้นตอนการพาตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบสวน เป็นการแสดงออกซึ่งประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม มีความแน่นอน ชัดเจน และเด็ดขาดในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ตามแนวทางการควบคุมอาชญากรรม (Crime Control) ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อรูปคดี คำรับสารภาพที่เต็มใจ และนำมาซึ่งพยานหลักฐานอื่นๆ ก็เป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ ปราศจากการบังคับ ล่อลวง บังคับ หรือการกระทำโดยไม่ชอบด้วยประการอื่นใด มีผลให้การดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักการควบคุมอาชญากรรม แต่ขณะเดียวกัน การทำแผนประกอบคำรับสารภาพเพื่อรวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนคดี บ่อยครั้งที่การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุท่ามกลางสื่อมวลชน และประชาชนจำนวนหนึ่งที่เฝ้าสังเกตการณ์ การให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางขั้นตอนการทำความผิด การบันทึกภาพผู้ต้องหา ปรากฏออกสื่ออย่างชัดเจน ทั้งที่ผู้ต้องหายังมีฐานะเป็นเพียงผู้ถูกกล่าวหา ยังต้องผ่านกระบวนการขั้นตอนพิจารณาคดี สืบพยานในชั้นศาล เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาก่อน ในขั้นนี้ จึงคงสันนิษฐานว่าผู้ต้องหายังเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่การนำเสนอทั้งภาพท่าทางหน้าตาของผู้ต้องหาออกไปนั้น เสมือนเป็นผู้กระทำผิด การกระทำมีลักษณะเป็นการประจาน ไม่มีการปกป้องคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม ผู้วิจัยเห็นว่า การกระทำดังกล่าวขัดกับหลักการดำเนินคดีด้วยกระบวนการที่เป็นธรรม (Due Process) ที่นอกจากจะต้องดำเนินคดีตามหลักกฎหมายแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชน ไม่ให้ถูกละเมิดโดยการกระทำของเจ้าพนักงานรัฐ ในขณะที่การป้องกันอาชญากรรมก็มีความสำคัญกับความสงบเรียบร้อยของสังคม จึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยต้องหาคำตอบ หรือแนวทางที่เหมาะสมระหว่างการป้องกันอาชญากรรม กับกระบวนการปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

2.1.2 ทฤษฎีติดตรา (Labeling theory)

ตามความเห็นของฮาวเวิร์ด เอส เบ็คเกอร์ (Howard S. Becker) ซึ่งเป็นผู้มีบทบาททำให้ทฤษฎีติดตราเป็นที่รู้จัก โดยเขียนหนังสือชื่อ “คนนอกคอก : การศึกษาทางสังคมวิทยาของการเบี่ยงเบน” (Outsider : Studies in the Sociology of Deviance) เห็นว่า การเบี่ยงเบนคือลักษณะการตอบโต้ของสมาชิกสังคมนำการตีตรามาบังคับใช้ พฤติกรรมเบี่ยงเบนคือลักษณะการตอบโต้ของสมาชิกสังคมที่มีต่อผู้กระทำความผิด ไม่ใช่ต่อพฤติกรรม ผู้เบี่ยงเบนคือผู้ที่ถูกสังคมนำการตีตรามาบังคับใช้ พฤติกรรมเบี่ยงเบนคือพฤติกรรมซึ่งประชาชนประณามการตีตรา การเบี่ยงเบนจึงเป็นการก่อสร้างทางสังคมประการหนึ่ง (a social construction) (อุทัย อาทิเวช, 2558, หน้า 192) เมื่อผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด และรับสารภาพ ถูกนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ขั้นตอนการนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เป็นการกระทำต่อสาธารณะชนและผู้สื่อข่าว จึงต่างมีพฤติกรรมตอบโต้ต่อผู้ต้องหาด้วยวิธีการต่าง ๆ นานา ตามมุมมองและความคิดเห็นของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นไปตามความรู้สึก ความเชื่อ ซึ่งเป็นอัตวิสัย (Subjectivity) แสดงออกด้วยการสาปแช่งคำทอ การประณาม การใช้กำลังทำร้าย การปฏิบัติดังกล่าว แฟรงก์ แทนนะโบม เรียกว่าเป็นการ “ประจานความชั่วร้าย” (Dramatization of Evil) (อุทัย อาทิเวช, 2558, หน้า 185) เหล่านี้ล้วนเป็นการตีตรา สร้างพฤติกรรมเบี่ยงเบนถาวรแก่ผู้กระทำความผิด ทั้งที่ยังไม่มีคำพิพากษาคัดสินตามกระบวนการว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด

ปัจจัยเสริมข้อหนึ่งซึ่งนำมาสู่การตีตรา คือการชี้นำของสื่อหรือสังคมที่มีส่วนร่วมในกระบวนการที่ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เกิดพฤติกรรมเหมารวม (Stereotype) กล่าวคือ เกิดทัศนคติของประชาชนต่อผู้ต้องหา ไปในทางอคติ (bias) คัดสินว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิด และสมควรถูกลงโทษอย่างสาสม โดยประชาชนหรือสังคมพิพากษาความผิดของผู้ต้องหาไปก่อนแล้ว ลักษณะพฤติกรรมเช่นนี้จึงขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาอันเป็นสากล ที่ผู้ถูกกล่าวหาต้องได้รับการสันนิษฐานก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ แม้เขาจะรับสารภาพในชั้นสอบสวนก็ตาม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

2.2.1 แผนสิทธิมนุษยชน สิทธิผู้ต้องหา/ ผู้ต้องขัง

สิทธิ (Right) หมายถึง อำนาจที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ ผู้ต้องหาเป็นผู้ทรงสิทธิตามกฎหมาย และมีสิทธิตามกฎหมาย จึงกล่าวได้ว่า สิทธิของผู้ต้องหาเป็นสิทธิตามกฎหมายมหาชน

หมายถึง อำนาจตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายสูงสุด ได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่ปัจเจกชนใน อันที่จะกระทำการใดๆ หรือไม่กระทำการใดๆ ซึ่งการให้อำนาจแก่ปัจเจกชนดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดสิทธิ เรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลใดแทรกแซงในสิทธิตามรัฐธรรมนูญของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรียกร้องต่อ องค์กรของรัฐมิให้แทรกแซงในขอบเขตสิทธิของตน

เสรีภาพ (Liberty) หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของผู้อื่น หรือ อำนาจในการกำหนดตนเองโดยอิสระของบุคคล หรือความมีอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำ การในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เมื่อรัฐธรรมนูญคุ้มครองเสรีภาพใด ก็จะก่อให้เกิดหน้าที่แก่รัฐ หน่วยงานของ รัฐ ที่จะต้องไม่ละเมิดเสรีภาพนั้น ความมีอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการนี้เป็นประโยชน์ ชนิดหนึ่ง ดังนั้น เสรีภาพจึงเป็นสิทธิประเภทหนึ่ง เมื่อกล่าวถึงคำว่าสิทธิโดยไม่เจาะจง จึงหมายความว่า รวมถึงเสรีภาพด้วย

ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตาม แนวคิดปรัชญาสากลขององค์กรสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ถือเป็นแบบแผนหนึ่งของ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพที่เป็นรูปธรรม ที่อยู่เหนือความเป็นส่วนตัวของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็น การเฉพาะ ในทรรศนะของ Jack Donnelly ได้แสดงความเห็นว่า แหล่งที่มาของสิทธิมนุษยชนคือ ธรรมชาติเชิงศีลธรรมของมนุษย์ (Man's moral nature) สิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งจำเป็น มิใช่เพียงเพื่อการมี ชีวิตอยู่ แต่เพื่อการดำรงชีวิตที่มีศักดิ์ศรี กล่าวคือ เพื่อชีวิตที่มีคุณค่าสมกับความเป็นมนุษย์ (Life worthy of a human being) สิทธิมนุษยชนจึงเกิดขึ้นจากศักดิ์ศรีอันมีมาโดยกำเนิดของบุคคล อันเกี่ยวโยงไปถึง จิตภาพทางศีลธรรมแห่งศักยภาพของมนุษย์ (Moral vision of human potentiality) แม้อาจเป็นสิ่งที่ยาก ต่อการพิสูจน์เชิงประจักษ์ แต่จริงๆ แล้ว สิ่งนี้ก็ดูเหมือนเป็นการสืบเนื่องมาจากความพยายามของ “คณะกรรมการว่าด้วยรากฐานทางสิทธิมนุษยชน” (A committee on the Theoretical Bases of Human Rights) ขององค์การด้านการศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ตั้งแต่ปี ค.ศ.1947 ที่มุ่งมั่นแสวงหาหลักการร่วม (Common Principles) โดยการมีหนังสือสอบถามความเห็นใน ปัญหาทางทฤษฎีเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนไปยังนักวิชาการปัญญาชนคนสำคัญของโลก ได้แก่ มหาตม คานธี (Gandhi) ฮักลีย์ (Aldous Huxley) มาริแตง (Jacques Maritain) และ ลาสกี (Harold J. Laski) ต่าง มีจดหมายตอบกลับมาก็คือ การเน้นย้ำรากฐานทางทฤษฎีสิทธิมนุษยชนที่มีศรัทธาเชื่อมั่นในความเป็น มนุษย์ ในศักดิ์ศรีอันติดมาแต่กำเนิดของชายและหญิงเหมือนกัน พร้อมๆ กับที่ศรัทธารากฐานร่วมกัน ของสหประชาชาติอันมีต่อเสรีภาพและประชาธิปไตย ซึ่งในความเชื่อมั่นนี้ต่อสิทธิมนุษยชนก่อให้เกิด

ปริญญาศาสดาด้วยสิทธิมนุษยชนในปี ค.ศ.1948 นั้นเอง (จรัญ โฆษณานันท์ อ้างถึงใน ปรีชา วงศ์รวีวรรณ, 2555)

แม้ว่าปริญญาศาสดาด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 ไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันในทางกฎหมายระหว่างประเทศให้ประเทศสมาชิกที่ไม่ได้ลงนามรับรองต้องปฏิบัติตาม แต่การนำเอาหลักการเรื่องสิทธิมนุษยชนมาเป็นแนวทางปฏิบัติเรื่อยมาเป็นระยะเวลานานกว่า 50 ปี ทำให้หลักการดังกล่าวได้กลายมาเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศไปแล้ว เมื่อพิจารณาเนื้อหาจะเห็นว่า สิ่งที่ปริญญาศาสดามุ่งคุ้มครองก็คือ สิทธิมนุษยชน (Human Rights) โดยอ้างอิงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ในฐานะที่เป็นวัตถุ (Object) อันหนึ่งในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในระหว่างสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น หากพิจารณาด้านเนื้อหาหรือเป้าหมายสุดท้ายของเรื่องแล้ว สามารถกล่าวได้ว่าทั้งสองเรื่องต่างมุ่งที่จะสร้างความสงบและสันติสุขให้เกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมของมนุษย์ตลอดไป ในกรณีเช่นนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนจึงไม่มีความแตกต่างกับความเชื่อในทางศาสนาที่ต่างสอนให้คนเป็นคนดี และมุ่งให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมนั้น (อุดม รัฐอมฤต, นพนิช สุริยะ และบรรเจิด สิงคนดี อ้างถึงใน ปรีชา วงศ์รวีวรรณ, 2555)

2.2.2 แผนปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ(พ.ศ. 2558-2561)

ในการดำเนินคดีอาญาก่อนที่จะฟ้องคดีหรือนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาคดีนั้นมีขั้นตอนหรือกระบวนการที่ได้กำหนดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติ ดังนี้

2.2.2.1 การรับแจ้งความ เป็นขั้นตอนแรกในการดำเนินคดีอาญา โดยถ้าเป็นผู้เสียหาย บุคคลผู้ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการกระทำความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4)) เป็นผู้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่น ตามประมวลกฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่ามีผู้กระทำความผิดซึ่งจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตามความผิดนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายและมีเจตนาเพื่อจะนำผู้กระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย ซึ่งเรียกการกล่าวหาดังกล่าว ว่า “คำร้องทุกข์” (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2(7)) ส่วนถ้าเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้เสียหายมาแจ้งความเรียกการกล่าวหาดังกล่าว ว่า “คำกล่าวโทษ” (ประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (8)) ในการแจ้งความต้องแจ้งรายละเอียดของการกระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นพนักงานสอบสวนทราบว่า มีการกระทำความผิดเมื่อวัน เวลา สถานที่ใด

2.2.2.2 การสืบสวน เป็นขั้นตอนที่พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอต่อศาลให้ออกหมายค้น เพื่อค้นตัวบุคคลและสถานที่ เพื่อหาพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์และนำวัตถุพยานมาเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน และสามารถออกหมายเรียก เชิญผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์มาเป็นพยานเพื่อให้ปากคำ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์อื่นได้(ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10)

2.2.2.3 การสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐาน การสอบปากคำและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตั้งข้อหาและร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลออกหมายจับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 57, 58, 59 และ 60) โดยเหตุผลที่จะออกหมายจับได้ นั้นต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลผู้นั้นน่าจะกระทำความผิด ซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปี หรือกระทำความผิดอาญาและมีเหตุผลอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปเกี่ยวข้องกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุร้ายอื่น (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 66 (1) (2)

2.2.2.4 การจับกุมผู้ต้องหา เป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการจับกุมผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องดำเนินคดีต่อศาลโดยเรียกว่า “ผู้ต้องหา” (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(2))ในการจับกุมผู้ต้องหา เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องแจ้งให้ผู้ที่ถูกจับ ทราบว่าเขาจะต้องถูกจับ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ที่ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิให้เขาทราบด้วยว่ามีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้ และถ้อยคำของผู้ที่ถูกจับอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดี มีสิทธิที่จะได้พบและปรึกษานายความ และสามารถแจ้งให้ญาติหรือผู้ที่ไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 83) ในระหว่างการสอบสวนผู้ต้องหาจะถูกควบคุมไว้ที่สถานีตำรวจได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง นับจากเวลาที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนซึ่งหากไม่มีการปล่อยตัวชั่วคราว พนักงานสอบสวนก็จะส่งตัวไปฝากขังที่ศาล

2.2.2.5 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินคดีอาญาไว้ 2 ประการ คือ

1. การสืบสวนคดีอาญา เป็นขั้นตอนในการแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และ

เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (10)) ซึ่งการสืบสวนแบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) การสืบสวนทั่วไปหรือการตรวจตราและสืบสวนก่อนเกิดเหตุ

2) การสืบสวนตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือการสืบสวนหลังเกิดเหตุ เป็นการสืบสวนเมื่อมีเหตุเกิดขึ้นแล้ว เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานประกอบคดี เพื่อให้ได้รายละเอียดว่าความผิดเกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไร ใครเป็นผู้กระทำความผิด มีวิธีการกระทำความผิดอย่างไร รวมไปถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด พนักงานสอบสวนสามารถร้องขอต่อศาลเพื่อให้ออกหมายค้น เพื่อค้นตัวบุคคลและสถานที่เพื่อหาพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์และนำวัตถุพยานมาเก็บรักษาไว้เป็นหลักฐาน และสามารถออกหมายเรียก เชิญผู้ที่รู้เห็นเหตุการณ์มาเป็นพยานเพื่อให้ปากคำและข้อมูลได้

2 การสอบสวนคดีอาญา เป็นขั้นตอนในการประมวล ตรวจสอบ พิสูจน์ วิเคราะห์ข้อเท็จจริง และการดำเนินการตามขั้นตอนในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับความผิด เพื่อจะได้ทราบตัวผู้กระทำความผิดหรือพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (11))

ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนมีความจำเป็นของคดี ขั้นตอนการดำเนินการนำซึ่งที่เกิดเหตุ เป็นการกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาโดยตรงและเนื่องจากผู้ดำเนินการในขั้นตอนดังกล่าวคือพนักงานสอบสวนเป็นการใช้อำนาจของรัฐที่จำเป็นต้องให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาตามหลักการปฏิบัติทั้งในระดับระหว่างประเทศและกฎหมายภายในของประเทศไทย

2.2.3 การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในชั้นการฟ้องคดีอาญา

การดำเนินคดีอาญาโดยรัฐนั้น การปกครองรัฐโดยกฎหมาย เรียกว่า หลักนิติรัฐ ซึ่งกฎหมายนั้นต้องมาจากประชาชนตามแนวทางระบบรัฐสภา มิใช่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือคณะบุคคล หลักนิติรัฐที่ใช้ในการปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย เป็นหลักการปกครองที่ถือว่าคนทุกคนมีความเสมอภาคกันอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายเดียวกัน รัฐและประชาชนต้องมีความสมดุลแห่งการใช้อำนาจ กล่าวคือ รัฐเป็นผู้ใช้อำนาจตามกฎหมาย ในขณะที่ประชาชนก็มีสิทธิที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐได้ (Check and Balance) ด้วยเหตุนี้ จึงกล่าวได้ว่า การเกิดขึ้นของหลักนิติรัฐ ก็เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหอันเกิดจากการใช้อำนาจของรัฐโดยไม่เป็นธรรม ในการที่จะนำตัว

บุคคลที่เป็นผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือทำแผนประกอบคำรับสารภาพนั้น เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่กฎหมายไว้โดยรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไปตามหลักนิติรัฐ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่รัฐจะต้องมีหลักประกันไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ เพราะเป็นเรื่องกระทบสิทธิเสรีภาพของบุคคลอย่างร้ายแรง การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งมีหลักการดังนี้

1. หลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลัง สำหรับหลักการนี้ จะใช้ในกรณีขณะกระทำความผิดที่กฎหมายในขณะนั้นกำหนดความผิดและกำหนดโทษไว้ หลักการนี้เท่ากับปฏิเสธการใช้กฎหมายให้มีผลย้อนหลัง ทำนองว่า ไม่มีความผิด ไม่มีกฎหมาย ไม่มีโทษ หรือโทษที่เอาผิดย้อนหลังแก่การกระทำที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น การตัดสินของศาลจะลงโทษให้หนักกว่ากรอบที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ไม่ได้ เพราะถือว่าเหตุการณ์ต่างๆ ได้สิ้นสุดลงแล้ว การมีผลย้อนหลังของกฎหมาย อาจแบ่งเป็น 2 กรณี

กรณีแรก การมีผลย้อนหลังโดยแท้ของกฎหมาย หรือเรียกว่า การมีผลย้อนหลังในผลของกฎหมาย กรณีนี้ได้แก่ กรณีที่ข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่ง ได้ผ่านพ้นไปแล้ว และกฎหมายได้บัญญัติให้มีผลกับข้อเท็จจริงที่สิ้นสุดไปแล้ว

กรณีที่สอง การมีผลย้อนหลังมิใช่โดยแท้ หมายถึง กฎหมายได้เชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงที่ได้เริ่มเกิดขึ้นแล้วในอดีต แต่ข้อเท็จจริงนั้นยังมิได้สิ้นสุดลงในขณะที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ และกฎหมายได้กำหนดให้มีผลสำหรับข้อเท็จจริงในอนาคต

รูปแบบของกฎหมายมีผลย้อนหลังทั้งสองกรณี หากมีผลไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีนี้ไม่มีข้อห้ามแต่ประการใด แต่หากเป็นกรณีที่ก่อให้เกิดภาระหรือก่อให้เกิดผลกระทบกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง การให้มีผลย้อนหลังในกรณีนี้ย่อมมีขอบเขตตามหลักของความแน่นอนของกฎหมาย กับหลักการคุ้มครองความสุจริต ซึ่งตามหลักทั้งสองก็ไม่ได้จำกัดการมีผลย้อนหลังโดยสิ้นเชิง แต่การมีผลย้อนหลังเป็นโทษนั้น ย่อมนำมาใช้อย่างเคร่งครัดในทางกฎหมายอาญา (บรรเจิด สิงคะเนติ, 2547 หน้า 31)

2. หลักการห้ามลงโทษซ้ำ ถือเป็นหลักการที่นักกฎหมายใช้กันมานาน ตั้งแต่สมัยโรมัน การกระทำครั้งเดียว เมื่อถูกลงโทษแล้ว จะอ้างข้อเท็จจริงหรือกฎหมายที่บัญญัติขึ้นภายหลัง เพื่อขอลงโทษซ้ำแก่ผู้กระทำความผิดอีกไม่อาจกระทำได้

3. หลักข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นหลักประกันบุคคลในความบริสุทธิ์ แม้ผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัย หากยังมิได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ในทาง

คดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ด้วยหลักการดังกล่าวนี้ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลในคดีอาญา จะกระทำเหมือนกับนักโทษมิได้ เพราะนอกจากจะขัดต่อหลักการของกฎหมายแล้ว ยังขัดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ด้วย

4. หลักการห้ามการบังคับให้กล่าวร้ายตนเอง เป็นหลักการป้องกัน การบังคับขู่เข็ญบุคคลทุกกรณี ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา ผู้เสียหาย โจทก์ จำเลย หรือผู้มีส่วนได้เสีย ให้เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์แห่งคดี รวมทั้งการไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นประจักษ์ต่อตนเอง ด้วยเหตุนี้ การรับฟังหรือการรับสารภาพ จึงไม่เป็นเหตุผูกมัดที่ศาลจะต้องเชื่อถือ อันเป็นข้อยุติได้ (จำเลยจะให้การอย่างไรก็ได้)

5. หลักการยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย ในคดีอาญา ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงเท่านั้นจึงจะมีความผิดและถูกลงโทษ และหากมีข้อสงสัยว่ากระทำผิดจริงหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

6. หลักความมั่นคงของกฎหมาย กฎหมายเป็นเรื่องการบังคับให้กระทำและละเว้นการกระทำของบุคคล เพื่อให้ประชาชนสามารถวางตัวได้อย่างถูกต้องตามข้อบังคับของกฎหมาย กรณีความมั่นคงของกฎหมาย สามารถพิจารณาได้เป็นสองนัยยะด้วยกัน กล่าวคือ นัยยะแรก เป็นนัยที่มุ่งประเด็นไปที่ภารกิจของกฎหมาย กล่าวคือ กฎหมายยอมช่วยให้เกิดระบบที่แน่นอนและเชื่อถือได้ โดยอาศัยการบัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะผูกมัด สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองกับรัฐ หรือแม้กระทั่งการบริหารงานของรัฐเอง ส่วนนัยยะที่สอง ความมั่นคงของกฎหมาย ย่อมเป็นหลักการที่เป็นตัวกำหนดโครงสร้างกฎหมาย เป็นเสมือนเบ้าที่หล่อหลอมกฎหมาย กล่าวคือ ความมั่นคงในแง่ที่กฎหมายจะต้องมีเนื้อหาที่แน่นอนและชัดเจน รวมทั้งมีความต่อเนื่องของกฎหมายด้วยดังนั้น ในการที่จะนำตัวบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือทำแผนประกอบคำรับสารภาพนั้น เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายที่กฎหมายไว้โดยรัฐธรรมนูญกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังและควรนำหลักข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับความเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นหลักประกันบุคคลในความบริสุทธิ์ แม้ผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัย หากยังมีได้มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ในทางคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลในคดีอาญา จะกระทำเหมือนกับนักโทษมิได้ เพราะนอกจากจะขัดต่อหลักการของกฎหมายแล้ว ยังขัดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ด้วยดังนั้นการนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุถึงเป็นการขัดต่อหลักการทำให้ผู้ต้องหาตกเป็นจำเลยของสังคมก่อนที่จะถูกคำพิพากษาคัดสินคดี

หลักประกันบุคคลในความบริสุทธิ์ แม้ผู้นั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัย หากยังมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ในทางคดีอาญาให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ ด้วยหลักการดังกล่าวนี้ การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อบุคคลในคดีอาญา จะกระทำเหมือนกับนักโทษมิได้ เพราะนอกจากจะขัดต่อหลักการของกฎหมายแล้ว ยังขัดต่อสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

“หลักความสมควรแก่เหตุ” กล่าวคือ ต้องมีความพอเหมาะพอดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ ซึ่งรวมทั้งการกระทำต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาด้วย จากเนื้อหาของความสมควรแก่เหตุนี้ แสดงว่าการเคารพต่อเกียรติภูมิของมนุษยชาติเป็นเนื้อหาที่สำคัญยิ่งของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

เกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องได้รับความคุ้มครอง ดังนั้นการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวหลังจากถูกจับกุม การยอมให้ผู้สื่อข่าวสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้ต้องหาด้วยคำถามต่างๆ ซึ่งอาจมีผลต่อรูปคดี การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ แสดงท่าทางการกระทำ ความผิด ท่ามกลางการติดตามเฝ้าดูของประชาชน และสื่อมวลชน ภาพลักษณ์ของผู้ต้องหาที่จะถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณะผ่านสื่อต่างๆ อาจลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นความเป็นมนุษย์ในตัวตนของผู้ต้องหาหลงไป

2.2.3.1 สิทธิของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน

จุดมุ่งหมายของการดำเนินคดีอาญา คือการค้นหาความจริง การกระทำทุกวิถีทางของเจ้าพนักงานเพื่อให้ได้ความจริงบรรลุตามความมุ่งหมาย ภายใต้ข้อจำกัดของการเคารพต่อเกียรติและศักดิ์ศรีของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในคดี โดยเฉพาะผู้ต้องหา ซึ่งเป็นบุคคลที่อาจถูกกลั่นแกล้งสิทธิเสรีภาพระหว่างการดำเนินคดี จึงต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้ต้องหา มิให้การกระทำของเจ้าพนักงานเป็นการละเมิดสิทธิในด้านที่จะกล่าวต่อไปนี้

(1) สิทธิของผู้ต้องหาในฐานะประชาชนในคดี

ผู้ต้องหา หมายความว่า บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดแต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (2)) ตามนิยามนี้ ผู้ต้องหา จึงเป็นผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา ส่วนจำเลยนั้น กฎหมายให้นิยามว่า หมายความว่า บุคคลซึ่งถูกฟ้องต่อศาลแล้ว โดยแจ้งข้อหาว่าได้กระทำความผิด (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (3)) ดังนั้น การฟ้องบุคคลต่อศาลว่ากระทำความผิด ก็เป็นการกล่าวหาเช่นกัน เพราะแม้การฟ้องจะหมายถึงการยืนยันความผิดของ

จำเลย แต่ก็ยังต้องมีการพิสูจน์ว่า จำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องนั้นหรือไม่ ฉะนั้น จำเลยจึงอยู่ในสภาพเป็นผู้ถูกกล่าวหา เช่นเดียวกับผู้ต้องหาในคดีอาญา (คณิต ณ นคร, 2529)

ในอดีต มนุษย์มีสภาพความเป็นมนุษย์ไม่เท่าเทียมกัน เพราะมีระบบทาส มนุษย์จึงมีทั้งที่เป็นผู้ทรงสิทธิ เรียกว่า “ประธานของสิทธิ” และมนุษย์ที่ไม่ทรงสิทธิใดๆ เรียกว่า “กรรมของสิทธิ” เมื่อสภาพมนุษย์ในอดีตเป็น กรรมของสิทธิ การยอมรับถึงสิทธิต่างๆของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาจึงไม่มี หรือหากจะมีการยอมรับก็น้อยมาก ฉะนั้น ในกรณีการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ใช้ระบบไต่สวน รัฐสามารถกระทำการใดๆต่อเนื้อตัวร่างกายของผู้ถูกกล่าวหาได้โดยปราศจากข้อจำกัด และการดำเนินคดีอาญาระบบไต่สวน มีความเลวร้ายถึงขั้นการทรมานร่างกายของผู้ถูกกล่าวหาเพื่อค้นหาความจริง

ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาถูกยกเป็นประธานในคดี เมื่อการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐได้เปลี่ยนเป็นระบบกล่าวหา ซึ่งไม่มองว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นวัตถุแห่งการซักฟอกอีกต่อไป แต่ถือว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็น “คน” และเป็นส่วนหนึ่งของวิधिพิจารณาคดีอาญาที่มีสิทธิต่างๆที่จะสามารถต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ แม้ว่าบุคคลจะตกเป็นผู้ต้องหาก็ตาม แต่ก็ยังคงมีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้น การกระทำความผิดที่ไม่คำนึงถึงเกียรติศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายวิधिพิจารณาความอาญา

การดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหานั้น ไม่มีหลักว่าการค้นหาความจริงจะกระทำได้โดยปราศจากข้อจำกัด การดำเนินคดีอาญาต้องไม่เป็นการกระทำเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องของเนื้อหาตามคำพิพากษาเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นการกระทำที่ถูกต้องตามวิถีทางยุติธรรมด้วย ยิ่งกว่านั้น การกระทำของรัฐจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “หลักความสมควรแก่เหตุ” กล่าวคือ ต้องมีความพอเหมาะพอดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดๆ ซึ่งรวมทั้งการกระทำต่อตัวผู้ถูกกล่าวหาด้วย จากเนื้อหาของความสมควรแก่เหตุนี้ แสดงว่าการเคารพต่อเกียรติภูมิของมนุษยชาติเป็นเนื้อหาที่สำคัญยิ่งของกฎหมายวิधिพิจารณาความอาญา

กฎหมายวิधिพิจารณาความอาญาเป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล นอกจากจะเป็นกฎหมายที่วางหลักเกณฑ์ในการดำเนินคดีอาญาแล้ว ก็ยังเป็นกฎหมายที่กำหนดขอบเขตของอำนาจรัฐด้วย การกระทำใดๆจึงต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้ เหตุนี้จึงไม่มีหลักเกณฑ์ว่าไม่มีกฎหมายห้ามย่อมทำได้ แต่เป็นหลักการที่ตรงข้ามคือ ต้องมีกฎหมายให้อำนาจจึงจะทำได้ (คณิต ณ นคร, 2529, 10-20)

แม้ว่าเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องได้รับความคุ้มครองก็ตาม แต่การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวหลังจากถูกจับกุม การยอมให้ผู้สื่อข่าวสอบถามหรือสัมภาษณ์ผู้ต้องหาด้วยคำถามต่างๆซึ่งอาจมีผลต่อรูปคดี การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ แสดงท่าทางการกระทำ ความผิด ท่ามกลางการติดตามเฝ้าดูของประชาชน และสื่อมวลชน ภาพลักษณ์ของผู้ต้องหาที่จะถูกเผยแพร่ออกสู่สาธารณะผ่านสื่อต่างๆ อาจการลดทอนคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นประชาชนในคดีลงไป

(2) สิทธิที่ให้นับฐานผู้ต้องหาไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence)

ผู้ถูกกล่าวหา หมายความว่าผู้ต้องหา และจำเลย ผู้ต้องหาคือ บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่ยังไม่ได้ถูกฟ้องต่อศาล ส่วนจำเลย คือบุคคลผู้ถูกฟ้องต่อศาลแล้ว โดยข้อหาว่าได้กระทำความผิด แสดงว่า トラบใดที่ยังไม่มีคำพิพากษาของศาลว่าเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ถูกกล่าวหาที่ยังไม่มีความผิด

แนวคิดที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ เหตุผลเพื่อให้โจทก์หรือผู้กล่าวหาต้องเป็นฝ่ายรวบรวมพยานหลักฐานมาพิสูจน์ความผิด ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเริ่มขึ้นในศตวรรษที่ 18 และได้รับการประกาศอย่างชัดเจนในข้อ 9 ของปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและพลเมืองแห่งฝรั่งเศส ค.ศ.1789 (The French declaration des droits de l'Homme et du Citoyen) ซึ่งบัญญัติให้ถือว่า บุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าศาลจะพิพากษาว่าได้กระทำความผิด...” (สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, 2538) ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ 1948 ในข้อ 11(1) กำหนดว่า “บุคคลผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย โดยกระบวนการพิจารณาคดีจะต้องกระทำโดยเปิดเผย และผู้ถูกกล่าวหาจะได้รับหลักประกันสิทธิที่จำเป็นทั้งหมดในการต่อสู้คดี” เหล่านี้ นำไปสู่หลักเกณฑ์ที่สืบเนื่องกันว่า ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนผู้กระทำความผิดมิได้ (พ้องพรรณ มานูญมี, 2555, หน้า 23)

จากปฏิญญาสากลซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นานาประเทศให้ความสำคัญในการคุ้มครองสิทธิของผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ประเทศไทยได้มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 39 วรรคสอง และวรรคสาม ว่า “ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ก่อนมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

หลักการดังกล่าวปรากฏเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2492 โดยในขณะประชุมยกร่างฯ สหประชาชาติอยู่ระหว่างการจัดทำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และจัดทำแล้วเสร็จจนประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2491 จึงได้นำหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมาบัญญัติในหมวดที่ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (นพ นิธิ สุริยะ, 2537, อ้างถึงใน อภิศักดิ์ ทองนพคุณ และ จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2553) ทำให้อิทธิพลของแนวคิดเรื่องการสันนิษฐานความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในคดีอาญาตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้สืบทอดมาในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจนปัจจุบัน นับว่ามีความสำคัญต่อผู้ต้องหาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเมื่อผู้ต้องหาอยู่ในขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญาชั้นเจ้าพนักงาน หรือในระหว่างการพิจารณาของศาล จะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาเสมือนเป็นผู้กระทำผิดไม่ได้

หลัก Presumption of Innocence นี้ เป็นหลักประกันให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา ว่าบุคคลผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเช่นผู้บริสุทธิ์ โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เข้ามาสู่คดีว่ามีความเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา หรือจำเลยอย่างไร ต้องใช้บังคับแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงว่า แม้คดีนั้นจะมีพยานหลักฐานแน่นหนาชัดเจน หรือการที่ผู้ต้องหารับสารภาพ และพาเจ้าหน้าที่ตำรวจไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพก็ตาม การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ก็ต้องอยู่บนหลักการ Presumption of Innocence ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในฐานะเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดจริง

จากแนวคิดดังกล่าว โจทก์ในฐานะผู้กล่าวหา มีหน้าที่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อนำมาพิสูจน์ความผิด ตามที่ตนตั้งข้อกล่าวหาเอาไว้ เพื่อให้ศาลชั่งน้ำหนักพยาน ซึ่งการพิจารณาของศาลต้องเป็นไปอย่างรอบคอบ ก่อนที่จะพิพากษาลงโทษ หากพยานหลักฐานมีข้อสงสัยตามสมควร ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดจริงหรือไม่ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้กับจำเลย แม้จำเลยจะยอมรับสารภาพก็ตาม และถึงแม้ผู้ถูกกล่าวหาจะอยู่ในฐานะผู้ต้องหาในชั้นก่อนพิจารณา หลักการดังกล่าว ย่อมส่งผลให้ผู้ต้องหาสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติให้เหมาะสมกับการที่ไม่ใช่คนโทษ เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องละเว้นการปฏิบัติในลักษณะทำให้รู้สึกว่าคุณถูกกล่าวหาถูกพิพากษาว่าเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในชั้นจับกุม หรือสอบสวนก็ตาม (ภัทรวิทย์ อปสุวรรณ, 2550)

(3) สิทธิที่จะนิ่ง (The Right to be Silence)

สิทธิที่จะนิ่งเป็นสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาในทางที่จะไม่กระทำ คือการวางเฉย อันเป็นผลมาจากหลักในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา ที่จำเลยจะได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์

และเป็นหน้าที่ของโจทก์ หรือฝ่ายผู้กล่าวหาที่จะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์จนปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด ดังนั้น เมื่อผู้ถูกกล่าวหาไม่มีหน้าที่ต้องนำพยานหลักฐานมาสืบ ฝ่ายผู้กล่าวหาจึงไม่สามารถบังคับเอาหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดจากผู้ถูกกล่าวหา ไม่อาจอ้างผู้ถูกกล่าวหาเป็นพยานฝ่ายตน หรือบังคับให้ให้การ หรือเสนอพยานต่อศาลได้ (กวีวรรณ จินขจร, 2549, หน้า 14)

สิทธิที่จะนิ่ง เป็นสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่จะตัดสินใจในคดีด้วยตนเอง (คณิต ณ นคร, หน้า 103) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 134/4(1) บัญญัติว่า “ผู้ต้องหาที่มีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้” และในชั้นศาล มาตรา 172 บัญญัติว่า “ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจกรายงานไว้และดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป” ดังนี้ ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งอยู่ในฐานะประธานในคดี จึงมีสิทธิที่จะนิ่ง คือไม่ให้การ หรือให้การอย่างไรก็ได้

การที่ผู้ถูกกล่าวหาใช้สิทธิที่จะนิ่ง ไม่ตอบคำถามและไม่ให้การใดๆต่อพนักงานสอบสวน หน้าที่ของพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นฝ่ายกล่าวหาต้องรวบรวมพยานหลักฐานอื่นในคดี โดยแสวงหาจากผู้เสียหาย ประจักษ์พยานอื่น พยานแวดล้อม พยานวัตถุต่างๆ เพื่อค้นหาความจริงในคดี นำไปสู่การมีความเห็นทางคดีว่าควรสั่งฟ้อง หรือควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา โดยผู้ถูกกล่าวหาไม่จำเป็นต้องกระทำการใดๆเลย

เมื่อพิจารณาประกอบกับประเด็นการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จึงเป็นกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธที่จะไม่ใช่สิทธิข้อนี้ แต่ใช้สิทธิในทางการกระทำ โดยให้การรับสารภาพ และนำเจ้าหน้าที่ตำรวจไปนำชี้ที่เกิดเหตุ อันเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานด้วยอาจคำนึงถึงผลประโยชน์ในทางคดีของตน เพื่อการดำเนินคดีเป็นไปโดยรวดเร็ว หรือเป็นการบรรเทาเบาบางโทษที่จะได้รับ ซึ่งก็เป็นข้อที่ผู้เขียนจะได้นำเสนอต่อไป ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจรับสารภาพของผู้ต้องหา โดยมีความเห็นทางทฤษฎีอาชญาวิทยาเป็นข้อพิจารณา

(4) สิทธิที่จะไม่ให้การปรักปรำตนเอง (Right Against Self-Incrimination)

ที่มาของสิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองศาลฎีกาของสหรัฐอเมริกาได้วินิจฉัยไว้ในคดี *Miranda & Arizona* (1966) ซึ่งศาลวินิจฉัยวางหลักไว้ว่า เจ้าหน้าที่ที่ต้องทำการแจ้งให้ผู้ถูกจับผู้ถูกควบคุม หรือก่อนทำการสอบสวนว่า "เขามีสิทธิจะไม่ให้การใดๆ เลยก็ได้ ถ้อยคำที่เขากล่าวออกมาอาจใช้เป็นพยานอันแก่เขาได้ในชั้นศาลได้ เขามีสิทธิที่จะมีทนายความอยู่ร่วมด้วยในระหว่างการสอบสวน หากเขาไม่สามารถจัดหาทนายความได้เอง จะมีการแต่งตั้งทนายความให้แก่เขาก่อนเริ่มการ

สอบสวน ถ้าเขามีความประสงค์เช่นนั้น (You have the right to remain silent. Anything you say can and will be used against you in a court of law. You have the right to an attorney present during questioning. If you cannot afford an attorney, one will be appointed for you. Do you understand these right?)

จากคดี *Miranda & Arizona* ศาลฎีกาของสหรัฐได้วินิจฉัย อันเป็นที่มาของหลักการทางอาญา 2 ประการ (เรียกว่า *Miranda Rule*) คือ สิทธิที่จะไม่ให้การและสิทธิในการมีทนายความ โดยสิทธิทั้ง 2 ประการ เป็นหลักการทั่วไปที่ประเทศต่างๆ นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความ เพื่อเป็นหลักประกันเสรีภาพของผู้ที่ถูกดำเนินคดีอาญาหากไม่แจ้งสิทธิดังกล่าวก่อนมีการจับกุม ถ้อยคำที่ผู้ถูกจับให้ไว้ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เมื่อกำหนดผลไว้แบบนี้ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ทำการจับหรือสอบสวนต้องตระหนักถึงหลักการดังกล่าวมากขึ้น เพราะหากฝ่าฝืน เมื่อมาถึงชั้นศาล ถ้อยคำของจำเลยที่เคยให้ไว้ก่อนหน้านี้ ไม่อาจจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้เลย

สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง มีที่มาจากหลักการให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาเป็นผู้บริสุทธิ์ สิทธิข้อนี้เป็นสิทธิอันสำคัญของผู้ต้องหาที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ โดยหมายถึง "บุคคลไม่อาจถูกบังคับให้ปรักปรำตนเอง" ซึ่งหลักการนี้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐ(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 5) ที่บัญญัติว่า "บุคคลไม่อาจที่จะถูกบังคับให้เป็นพยานอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองในคดีอาญา" (no person ... shall be compelled to be a witness against himself)

สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง นี้ใช้กับพยานหลักฐานที่เป็นถ้อยคำ (Testimony) เท่านั้น ซึ่งหมายความว่า จะบังคับให้บุคคลใดกล่าวถ้อยคำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ถูกฟ้องคดีอาญาไม่ได้ แต่ถ้าหากว่าไม่ใช่การกล่าวถ้อยคำแล้ว เช่น บังคับให้เจาะเลือด หรือตรวจปัสสาวะ เช่นชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ จะไม่อยู่ภายใต้หลักการนี้

สิทธิดังกล่าวนี้แม้จะได้เป็นสิทธิที่ผู้ต้องหาทำตามกฎหมาย แต่สิทธิดังกล่าวนี้จะไม่เป็นประโยชน์เลย หากว่าผู้ต้องหาไม่ทราบถึงการมีสิทธิดังกล่าว ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดให้เจ้าหน้าที่ ผู้ที่ทำการจับกุมหรือสอบสวนจะต้องเป็นผู้แจ้งสิทธินั้นให้ผู้ต้องหาราทราบก่อนจับหรือสอบสวนว่า "เรามีสิทธิที่จะไม่ให้การก็ได้ ถ้อยคำที่เขากล่าวออกมาอาจใช้เป็นพยานอันแก่เขาได้ในชั้นศาลได้" เพื่อให้ผู้ที่ถูกจับกุมทราบและเข้าใจถึงสิทธิดังกล่าว เมื่อผู้ต้องทราบแล้วหากผู้ต้องหาให้การก็ถือว่าเป็นการให้การโดยสมัครใจ (voluntary) และในการสอบสวนซึ่งเป็นการกระทบถึงสิทธิของผู้ต้องหาอย่างมาก

กฎหมายยังกำหนดให้มีทนายความ ซึ่งเป็นผู้พิทักษ์สิทธิของผู้ต้องหาเข้าฟังการสอบสวนได้อีกด้วย ซึ่งในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่มีทนายความรัฐก็ต้องจัดหาทนายความให้ตามความประสงค์ของผู้ต้องหา

ในประเทศไทยมีการนำหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ในกฎหมายทั้งในรัฐธรรมนูญและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 83 วรรคสอง "ในกรณีที่เจ้าพนักงานเป็นผู้จับ ต้องแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกจับทราบ หากมีหมายจับให้แสดงต่อผู้ถูกจับ พร้อมทั้งแจ้งด้วยว่า ผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะไม่ให้การหรือให้การก็ได้และถ้อยคำของผู้ถูกจับนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และผู้ถูกจับมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ หรือผู้ซึ่งจะเป็นทนายความ ถ้าผู้ถูกจับประสงค์จะแจ้งให้ญาติหรือ ผู้ซึ่งตนไว้วางใจทราบถึงการจับกุมที่สามารถดำเนินการได้ โดยสะดวกและไม่เป็นการขัดขวางการจับหรือการควบคุมผู้ถูกจับ หรือทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยแก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด ก็ให้เจ้าพนักงานอนุญาตให้ผู้ถูกจับดำเนินการได้ตามสมควรแก่กรณี ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานผู้จับนั้นบันทึกการจับดังกล่าวไว้ด้วย

มาตรา 134/4 "ในการถามคำให้การผู้ต้องหา ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนว่า

(1) ผู้ต้องหาจะมีสิทธิที่จะให้การหรือไม่ก็ได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การ ถ้อยคำที่ผู้ต้องหาให้การนั้น อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้

(2) ผู้ต้องหาจะมีสิทธิให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ เมื่อผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ได้แก่คำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลยก็ให้บันทึกไว้

ถ้อยคำใดๆ ที่ผู้ต้องหาให้ไว้ต่อพนักงานสอบสวนก่อนมีการแจ้งสิทธิตามวรรคหนึ่ง หรือก่อนที่จะดำเนินการตาม มาตรา 134/1 มาตรา 134/2 และ มาตรา 134/3 จะรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้นั้นไม่ได้"

ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยนั้นได้รับหลักการดังกล่าวมาบัญญัติไว้ ซึ่งหมายความว่า ก่อนที่จะมีการจับหรือสอบสวน เจ้าพนักงานที่ทำการจับหรือสอบสวนจะต้องแจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทราบและเข้าใจถึงสิทธิดังกล่าว พร้อมต้องจัดให้มีผู้พิทักษ์สิทธิ(ทนายความ) เข้าฟังการสอบสวนด้วยได้

เมื่อพิจารณาสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในข้อนี้ สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำอันเป็นปฏิกิริยาต่อตนเอง เป็นสิทธิอันสำคัญของผู้ต้องหา แต่การที่ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน จึงเป็น

การให้การที่มีลักษณะเป็นปฏิบัติต่อประโยชน์ของตนเอง ทั้งการที่สมัครใจพาเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ก็เป็นการกระทำที่เป็นปฏิบัติต่อประโยชน์ของตนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ พยานหลักฐานที่ได้จากผู้ถูกกล่าวหาตามคำรับสารภาพนี้ มีเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการรับฟังพยานหลักฐาน ที่ต้องมีการแจ้งสิทธิต่างๆแก่ผู้ถูกกล่าวหาแล้ว การตัดสินใจที่จะกระทำ หรือไม่กระทำ การใดในคดี เป็นการตัดสินใจของผู้ถูกกล่าวหาเอง ดังนี้ แม้คำให้การรับสารภาพและการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะเป็นการให้การที่มีลักษณะเป็นปฏิบัติต่อประโยชน์ของตนเองของผู้ถูกกล่าวหา ก็ไม่ต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานแต่อย่างใด

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นในการนำหลัก Presumption of Innocence เป็นหลักประกันให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา ว่าบุคคลผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเช่นผู้บริสุทธิ์ โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงอื่นๆที่เข้ามาสู่คดีว่ามีความเกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา หรือจำเลยอย่างไร ต้องใช้บังคับแก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงว่า แม้คดีนั้นจะมีพยานหลักฐานแน่นหนาชัดเจน หรือการที่ผู้ต้องหารับสารภาพ และพาเจ้าหน้าที่ตำรวจไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพก็ตาม การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่ต้องอยู่บนหลักการ Presumption of Innocence ที่จะต้องปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในฐานะเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลว่าเขาเป็นผู้กระทำความผิดจริง

(5) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย (Right to Counsel)

บทบาทของทนายความมีความสำคัญในการดำเนินคดีอาญา เป็นหลักประกันเพิ่มเติมว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ โดยถือหลัก อาวุธเท่าเทียมกัน (คณิต ณ นคร, 2549) ความจำเป็นในการมีทนายความ ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 242 วรรคหนึ่ง “ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ว่าด้วยการจัดหาทนายความให้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่ผู้ถูกควบคุม หรือคุมขัง ไม่อาจหาทนายความได้ รัฐต้องให้ความช่วยเหลือโดยจัดหาทนายความให้โดยเร็ว”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา มาตรา 7/1 “ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาซึ่งถูกควบคุมหรือขังมีสิทธิแจ้งหรือขอให้เจ้าพนักงานแจ้งให้ญาติ หรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาไว้วางใจทราบถึงการถูกจับกุมและสถานที่ที่ถูกควบคุมในโอกาสแรก และให้ผู้ถูกจับ หรือผู้ต้องหาที่มีสิทธิดังต่อไปนี้ด้วย

(1) พบและปรึกษาผู้ซึ่งจะเป็นทนายความเป็นการเฉพาะตัว

(2) ให้ทนายความหรือผู้ซึ่งตนไว้วางใจเข้าฟังการสอบปากคำตนได้ในชั้นสอบสวน..”

และเมื่อตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว มาตรา 134/1 ได้บัญญัติรองรับสิทธิในการมีทนายความของผู้ต้องหาไว้ในลักษณะเดียวกันกับจำเลยในชั้นพิจารณาคดี ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่มีทนายความ รัฐต้องจัดหาทนายความให้

ทั้งนี้ กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องแจ้งสิทธิในการมีทนายความเข้าฟังการสอบปากคำของตน แต่ในกรณีที่พนักงานสอบสวนไม่แจ้งสิทธิดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทราบก่อนเริ่มการสอบสวน ก็ไม่มีผลถึงกับทำให้การสอบสวนคดีนั้นเสียไป เพียงแต่รับฟังถ้อยคำของผู้ต้องหาที่ได้ให้ไว้โดยไม่มีการแจ้งสิทธิดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานไม่ได้เท่านั้น ทั้งนี้ตาม มาตรา 134/4 วรรคท้าย (อุทัย อาทิวะ, 2554, หน้า 125)

แต่จากการที่กฎหมายกำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่ต้องแจ้งสิทธิในการมีทนายความหรือที่ปรึกษานี้ จึงเป็นข้อพิจารณาควรศึกษาต่อไปว่า ในการที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพและสมัครใจไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนี้ ได้มีการแจ้งสิทธิข้อนี้แก่ผู้ต้องหาแล้วหรือไม่ ในขั้นตอนใด และขณะที่ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุดังกล่าว ทนายความอยู่ร่วมด้วยหรือไม่ อย่างไร มีบทบาทในการให้คำแนะนำผู้ต้องหาที่จะตัดสินใจในเรื่องนี้หรือไม่

อำนาจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ทนายความมีบทบาทในการเข้ามาช่วยเหลือให้ข้อมูล และคำปรึกษาแก่ผู้ต้องหา ในขั้นตอนการนำชี้ที่เกิดเหตุ ทนายความจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ มีบทบาทในการพิทักษ์สิทธิของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน มิให้ถูกล่วงละเมิดด้วยการปฏิบัติในขั้นตอนของการสอบสวนโดยเจ้าพนักงานของรัฐ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

คำรับสารภาพ หรือ “Confession” และคำรับอันเป็นปฏิปักษ์ ต่อผลประโยชน์ของตนเอง (admission against interest) กับคำพูดใดที่เป็นปรีกษ์ต่อประโยชน์ตนเอง (declaration against interest) (ศิริพล กุศลศิลป์, 2550)ซึ่งบุคคลจะไม่กล่าวข้อความใด ที่ขัดแย้งหรือเป็นปรีกษ์กับผลประโยชน์ของตนเอง เว้นแต่สิ่งนั้นจะเป็นความจริง (John Smith, 1995 p. 97)

คำรับสารภาพ เป็นถ้อยคำที่แสดงให้เห็นว่า ผู้กระทำความผิดได้กล่าวถ้อยคำแสดงความรับรู้ถึงการกระทำของตนเอง ซึ่งโดยปกติ จะรวมถึงรายละเอียดเกี่ยวกับขั้นตอนกระทำความผิดต่างๆตามความผิดที่กล่าวหา โดยทั่วไปจะเกิดจากการสอบถามจากผู้ถูกจับโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นคำรับชนิดหนึ่งซึ่งผู้ต้องหาได้รับกับพนักงานสอบสวนว่าตนได้กระทำความผิดทางอาญา ที่เรียกว่าเป็นคำรับสารภาพของจำเลยก็เพราะคำรับสารภาพนี้โจทก์มักนำมาสืบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง เพราะจำเลยได้ให้การรับกับพนักงานสอบสวน แต่ไม่ใช่คำรับสารภาพต่อศาลอันจะถือได้ว่าเป็นคำรับของกลุ่มความ ซึ่งต้องฟังเป็นยุติ โดยไม่ต้องสืบพยานอีก คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน จึงเป็นพยานบอกเล่าชนิดซึ่งศาลยอมให้นำสืบได้

คำรับสารภาพนี้จะรับฟังได้ต่อเมื่อเป็นคำรับสารภาพโดยสมัครใจมิได้เกิดจากการจูงใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือได้มาโดยมิชอบประการอื่น ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ มาตรา 135 ก็บัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหา เพื่อจูงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น คำรับสารภาพโดยสมัครใจ ย่อมมีความน่าเชื่อถือ (Reliability and trustworthiness) (ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ, 2550) การนำสืบว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน จึงมักจะมีการนำเจ้าพนักงานสอบสวนมาสืบประกอบว่าได้มีการรับสารภาพโดยสมัครใจ หากไม่มีการนำสืบประกอบดังกล่าว และจำเลยได้แย้งว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ อาจเป็นเหตุให้ศาลไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นก็ได้ (ปิติกุล จิระมงคลพาณิชย์)

Law of Confession เป็นกฎหมายที่ได้รับความสนใจ เนื่องจากคำรับสารภาพจะมีปัญหาเรื่องความน่าเชื่อถือ ว่าถ้อยคำรับสารภาพอาจจะมาจากการข่มขู่หรือการทรมาน แต่ในทางจิตวิทยาและทางศาสนา เชื่อว่า หากผู้ใดให้ถ้อยคำปรีภัยต่อประโยชน์ตนเอง น่าเชื่อว่าถ้อยคำเหล่านั้นจะต้องเป็นจริง (Richard May,1995)

ประเทศไทยมีการยอมรับฟังคำรับสารภาพตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมายลักษณะอาญาร.ศ.127 โดยกำหนดไว้ในเรื่อง “เหตุปราณี” ซึ่งสามารถลดโทษได้ ไม่ว่าในความผิดใดๆ ด้วยเหตุผลที่รัฐต้องการให้ความปราณีแก่ผู้กระทำความผิดที่มีความสำนึกผิด และเมื่อมีความสำนึกผิด ยอมรับสารภาพ จะได้รับการลดโทษ ด้วยแนวคิดที่จะส่งเสริมให้เป็นคนดี และโน้มน้าวผู้กระทำความผิดเลือก

กระทำในทางที่ถูกต้อง (ชาติ ชัยเดชสุริยะ กับพวก, 2552 หน้า 70) การที่ผู้กระทำผิดยอมรับสารภาพ ไม่
ว่าจะเป็นการรับสารภาพต่อศาล หรือต่อเจ้าพนักงานก็ได้

บทบัญญัติตามกฎหมายไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ที่
กำหนดให้ผู้กระทำผิด อาจยอมรับสารภาพทั้งในชั้นสอบสวนและชั้นศาล โดยหากมีการฟ้องคดีแล้ว
“ถ้าจำเลยรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาต่อไปโดยไม่สืบพยานต่อไปก็ได้ เว้นแต่คดีซึ่งมีข้อหา
ความผิดที่จำเลยรับสารภาพนั้น กฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำไว้ให้จำคุกตั้งแต่ห้าปีขึ้นไป หรือ
โทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องรับฟังพยานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยกระทำผิดจริง” ส่วนการ
ลงโทษ ตามมาตรา 78 ประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดให้คำรับสารภาพเป็นเหตุบรรเทาโทษ ซึ่งศาล
อาจลดโทษให้ไม่เกินกึ่งหนึ่ง ดังนี้ “... เหตุบรรเทาโทษนั้นได้แก่... รู้สึกความผิดและพยายามบรรเทา
ผลร้ายแห่งความผิดนั้น ลุแก่โทษต่อเจ้าพนักงาน หรือให้ความรู้อันเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา หรือ
เหตุอื่นที่ศาลเห็นว่ามิมีลักษณะทำนองเดียวกัน” ดังนี้ เนื้อหาใจความดังกล่าว จึงมีความใกล้เคียงกับ
กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ที่ได้กำหนดเรื่องคำรับสารภาพ ให้เป็นเหตุปรานี ดังกล่าว คำรับ
สารภาพในคดีอาญา มีความสำคัญต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญา แม้ถือว่าไม่ใช่พยานหลักฐาน แต่
เป็นคำคู่ความที่มีผลฟังเป็นยุติตามกฎหมาย (ชาติ ชัยเดชสุริยะ กับพวก, 2552 หน้า 78) จึงต้องมีการ
ตรวจสอบกระบวนการได้มาที่ต้องชอบด้วยกฎหมาย คำรับสารภาพมีความสำคัญต่อกระบวนการ
ยุติธรรม กล่าวคือ

1) ประโยชน์ของการรับฟังเป็นพยานหลักฐาน ในการดำเนินคดีอาญา การจะนำตัว
ผู้กระทำผิดมารับโทษตามกระบวนการยุติธรรมนั้น พยานหลักฐานเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในการพิสูจน์
ความผิด หรือบริสุทธิ์ของจำเลยพยานหลักฐานแต่ละชนิดมีความสำคัญต่างกัน ขึ้นอยู่กับการรับฟังเป็น
พยานของศาลเพื่อชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือ หากผู้ถูกกล่าวหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจ คำรับ
สารภาพย่อมเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุดและเป็นประโยชน์ที่สุด (ภทรวินัย อับสุวรรณ, 2550) เพียงแต่
เป็นคำรับสารภาพในชั้นศาล หรือในชั้นเจ้าพนักงาน หากเป็นคำรับสารภาพในชั้นศาล ถือเป็นคำรับ
สารภาพของจำเลยโดยตรง แต่ถ้าเป็นคำรับสารภาพในชั้นเจ้าพนักงาน คำรับสารภาพยังไม่พอฟัง
ลงโทษจำเลยได้ พนักงานสอบสวนยังต้องไปเบิกความต่อศาล คำรับสารภาพจึงเป็นเพียงพยานบอกเล่า
ต้องด้วยข้อจำกัดในการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาล

2) ประโยชน์ต่อการดำเนินคดีอาญา ในการยอมรับสารภาพ ช่วยทำให้กระบวนการ
พิจารณาคดีสั้นขึ้น รวดเร็ว และเป็นธรรม เกิดประโยชน์และส่งผลดีกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รัฐไม่ต้อง

สูญเสียบุคลากรในการดำเนินคดี งบประมาณลดลง ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความรู้สึก จำเลยได้รับการบรรเทาโทษจากคำรับสารภาพ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76) รวมทั้งการยอมรับสารภาพ อาจเป็นแนวทางการสืบสวนขยายผลไปถึงตัวผู้บงการ หรือตัวการสำคัญในการกระทำผิด

3) การยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวน เป็นการให้อภัยคำที่ไม่เป็นประโยชน์กับตนเองของผู้ต้องหาต่อเจ้าพนักงาน และเป็นคำรับสารภาพนอกศาล บันทึกคำรับสารภาพและคำเบิกความของพนักงานสอบสวนในชั้นศาลจึงเป็นพยานบอกเล่า โดยหลัก คำรับสารภาพชั้นสอบสวน มีความสำคัญต่อการรับฟังเป็นพยานหลักฐานในระดับหนึ่ง เพราะในการทำความเห็นของพนักงานสอบสวน หากไม่มีพยานหลักฐานใดเลย จะทำความเห็นสั่งฟ้อง ยังพนักงานอัยการไม่ได้ อีกทั้งการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ในกรณีคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวนสามารถส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการฟ้องได้ โดยไม่ต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นเพิ่ม ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2556 ดังนี้ คำรับสารภาพจึงมีความสำคัญ แต่จะต้องเป็นคำรับสารภาพด้วยความสมัครใจ ห้ามพนักงานสอบสวนกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยการบังคับ ชูเชิญ หลอกลวง ให้สัญญา หรือกระทำอื่นใดโดยมิชอบ

2.3.1 หลักการและความสำคัญของการสอบสวน

การสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2(11) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า “การสอบสวน หมายความว่า การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ” การสอบสวนจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวน เมื่อมีความผิดเกิดขึ้นแล้ว และมีผู้ร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ พนักงานสอบสวนก็จะรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะทราบข้อเท็จจริง และพิสูจน์ความผิด และนำตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ การสอบสวนจึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวง

2.3.1.1 การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน

วัตถุประสงค์ของการสอบสวนคดีอาญา ก็เพื่อทราบข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบความผิดที่ถูกกล่าวหา เนื่องจากคดีอาญาต้องดำเนินการตามขั้นตอน มิฉะนั้นแล้ว ศาลจะไม่รับพิจารณา เพราะคดีอาญาเป็นคดีที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของบุคคลผู้ถูกกล่าวหาโดยตรง และ

เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนส่วนรวม หากยอมให้มีการพิจารณาคดีโดยง่ายแล้ว จะเกิดความเสียหายแก่กระบวนการยุติธรรม โดยอาจนำเรื่องที่ไม่มีความจริงมาฟ้อง ทำให้ผู้บริสุทธิ์เดือดร้อน เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดีโดยไม่จำเป็น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 120 จึงบัญญัติห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนความผิดที่กล่าวหา และการสอบสวนคดีอาญา นอกจากจะเป็นการป้องกันการกลั่นแกล้งผู้บริสุทธิ์ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อน ยังเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในเรื่องที่ถูกกล่าวหาด้วย

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 28 ได้บัญญัติให้ ทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหาย ต่างเป็นบุคคลที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาต่อศาลได้ โดยในคดีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ ไม่จำเป็นต้องมีการสอบสวนในความผิดนั้นแต่อย่างใด แต่คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ มาตรา 120 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีต่อศาล โดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” และตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่วินิจฉัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างการสอบสวนและอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ ตามมาตรา 120 นั้น ไม่ใช่เพียงมีการสอบสวนแล้วจะทำให้พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้อง แต่ต้องเป็นการสอบสวนที่ชอบด้วยกฎหมายด้วย เพราะหากมีการสอบสวน แต่การสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยเป็นบรรทัดฐานตลอดมาว่า เป็นการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้การสอบสวนเสียไป เท่ากับไม่มีการสอบสวน ส่งผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง (ธานีศ เกศวพิทักษ์, 2550)

การสอบสวนเป็นการค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำของผู้ต้องหา และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และมาตรา 138 บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนหรือส่งประเด็นไปสอบสวน เพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิต และความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบข้อความทุกข้อที่ได้มา” ซึ่งแสดงถึงว่า พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่เป็นผลดี ผลร้ายแก่ผู้ต้องหา รวมทั้งข้อเท็จจริงอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ต้องรวบรวมพยานหลักฐาน ข้อเท็จจริงเพื่อให้พนักงานอัยการสั่งคดี พนักงานสอบสวนจึงต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมแก่คู่กรณี ทั้งฝ่ายผู้ต้องหาและผู้เสียหายให้มากที่สุด (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556, หน้า 2)

คดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยนั้น เป็นระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดให้มีเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมฝ่ายต่างๆ ทำหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริงว่า ผู้ต้องหาหมิ่นผิดหรือบริสุทธิ์ โดยกำหนดให้มีพนักงานสอบสวนทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ก็จะสรุปสำนวนทำความเข้าใจ “ควรลงการสอบสวน” “ควรสั่งฟ้อง” หรือ “ควรสั่งไม่ฟ้อง” ส่งไปพร้อมกับสำนวนการสอบสวนยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา หากพนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนการสอบสวนยังขาดตกบกพร่อง ก็อาจมีคำสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้ส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพิ่มเติม เพื่อส่งต่อไป โดยอาจสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้องก็ได้ การที่กฎหมายได้กำหนดให้มีเจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐหลายฝ่าย ทำหน้าที่ร่วมกันค้นหาความจริงว่าผู้ต้องหาหมิ่นผิดหรือบริสุทธิ์ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้ตั้งแต่ในชั้นสอบสวน กระบวนการสอบสวนและสรุปสำนวนพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง จึงเป็นขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่สำคัญ จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนก่อนที่จะยื่นฟ้องคดีต่อศาล

เมื่อการสอบสวนเป็นการเริ่มต้นคดี การสอบสวนและการรวบรวมพยานหลักฐานจึงเป็นการกระทำเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่ถูกกล่าวหา ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะในคดีอาญานั้น ต้องตัดสินกันด้วยความจริง และการที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงหรือไม่ อย่างไร ต้องพิจารณาโดยฟังความทุกฝ่าย มิใช่ฝ่ายเดียว การสอบสวนจึงต้องมีความเป็นภาวะวิสัย (Objectivity) โดยพนักงานสอบสวนต้องมีความเป็นกลาง และอิสระ การตรวจสอบการทำงานของพนักงานสอบสวน ต้องเป็นไปในลักษณะที่ไม่เข้าไปก้าวก่ายอำนาจการตัดสินใจ ต้องให้ความเป็นอิสระแก่พนักงานสอบสวนเจ้าของสำนวน ไม่มีการแทรกแซง

การรวบรวมพยานหลักฐานชั้นสอบสวน ถือเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานของศาลเป็นหลัก (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556, หน้า 3) กล่าวคือ ตามหลักเรื่องการรับฟังพยานหลักฐาน เมื่อพยานหลักฐานใดที่ต้องห้ามมิให้รับฟัง หากพนักงานสอบสวนรวบรวมเข้ามาในคดี ก็ไม่มีประโยชน์ และอาจทำให้เกิดความเสียหายต่อคดี

หลักการขั้นพื้นฐานในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนคือ การต้องปฏิบัติตามวิธีการของกฎหมาย เพื่อให้ได้พยานหลักฐานโดยวิธีการอันชอบด้วยกฎหมาย พยานหลักฐานนั้นจึงรับฟังได้ ไม่ต้องห้ามรับฟังในชั้นพิจารณาของศาล เพราะพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนมีความสำคัญ สามารถนำไปใช้ในชั้นศาล ด้วยการพิจารณาคดีและการรับฟังพยานหลักฐาน

ในศาล มิได้จำกัดเฉพาะคำเบิกความในชั้นพิจารณาเท่านั้น แต่คำให้การในชั้นสอบสวน ย่อมเป็นพยานหลักฐาน ยันกับคำเบิกความในชั้นศาล หากคำเบิกความของพยานในชั้นพิจารณาแตกต่างจากคำให้การและพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน โดยปราศจากเหตุผลและมีข้อพิรุณ ศาลจึงต้องพิจารณาซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานว่า พยานหลักฐานในชั้นใดที่เป็นความจริงยิ่งกว่า

ตามหลักจิตวิทยาคำให้การพยานบุคคล กล่าวว่า แม้คำให้การพยานบุคคลจะมีความไม่สมบูรณ์ หรือไม่ถูกต้องครบถ้วนก็ตาม แต่มีความจำเป็นต้องนำมาประกอบกับพยานหลักฐานอื่น เพื่อค้นหาความจริงในคดีและชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (ณิศ ณ นคร, 2555, หน้า 278) คำให้การพยานบุคคล ขึ้นอยู่กับการรับรู้ และความสามารถในการจดจำของบุคคล ระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นทำให้บุคคลมีเวลาคิดทบทวนเหตุการณ์ และถ่ายทอดออกมา ดังนั้น ในหลายๆคดีที่ศาลพิเคราะห์จากคำให้การพยานบุคคล หรือคำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน ว่ามีความน่าเชื่อว่าเป็นความจริง เพราะให้การต่อพนักงานสอบสวนหลังเกิดเหตุไม่นาน ไม่ทันมีเวลาคิดทบทวนเหตุการณ์ การถ่ายทอดมาจากความทรงจำอันใกล้ชิด ย่อมมีความน่าเชื่อว่าเป็นจริงมากกว่า

ดังเช่นคำพิพากษาฎีกาที่ 503/2536 วินิจฉัยว่า คำให้การพยานโจทก์ซึ่งให้การไว้ในชั้นสอบสวนใกล้เวลาเกิดเหตุ ไม่ทันได้คิดเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงย่อมมีน้ำหนักรับฟังได้ กฎหมายหาได้จำกัดให้รับฟังเฉพาะคำเบิกความพยานโจทก์ในชั้นศาลเท่านั้นไม่ เมื่อคำให้การพยานโจทก์ในชั้นสอบสวนมิได้เกิดขึ้นจากการจงใจ มีคำมั่นสัญญา ชูเชิญหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น ศาลย่อมรับฟังมาประกอบพยานหลักฐานอื่นของโจทก์ว่าจำเลยกระทำความผิดได้

จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช ได้ให้ความหมายของทฤษฎีการสอบสวนว่า หมายถึง การนำหลักค้นหาความจริงและหลักเหตุผลมาใช้เป็นหลักแนวคิดในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่เป็นความจริงและถูกต้อง อันจะทำให้เกิดความยุติธรรมตามความเป็นจริงอย่างแน่แท้ ประกอบด้วยหลักการสำคัญ 2 ประการ คือ

1. หลักค้นหาความจริง (Principle of Truth Finding)

การค้นหาความจริง เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดี เพื่อให้ได้ข้อยุติตามความเป็นจริง (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556, หน้า 177) การค้นหาความจริงในคดีอาญา จึงมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากการดำเนินคดีอาญา ใช้หลักการตรวจสอบ พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าพนักงานในการยุติธรรม มีหน้าที่ต้องค้นหาความจริงและพิสูจน์ความจริงในคดีอาญาในเบื้องต้น ผ่านขั้นตอนการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน

2. หลักเหตุผล (Principle of Rationality)

หลักเหตุผล หมายถึง ความมีเหตุผลเชื่อมโยงกันของพยานหลักฐานต่างๆที่รวบรวมเข้ามาในคดีโดยวิธีการที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยที่พยานหลักฐานต่างๆในคดีมีความสอดคล้องเชื่อมโยง และเป็นเหตุเป็นผล ทำให้พยานหลักฐานนั้นมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ และสามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ (จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช, 2556, หน้า 224) หากพยานหลักฐานขัดแย้งกัน เช่น พยานบุคคลให้การไม่ตรงกัน หรือให้การขัดแย้งกับวัตถุพยานอื่นที่รวบรวมได้ เกิดความไม่เชื่อมโยงกัน ไม่มีน้ำหนัก ไม่น่าเชื่อถือ ไม่เป็นประโยชน์ต่อคดี ดังนั้น การที่พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆในคดีต้องคำนึงถึงหลักเหตุผล เพื่อต้องการให้พยานหลักฐานนั้น สามารถค้นหาความจริงในคดีอาญาได้

2.3.1.2 อำนาจหน้าที่พนักงานสอบสวน

พนักงานสอบสวน คือ เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน โดยทำการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาที่เกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อที่จะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หมายถึง พนักงานสอบสวนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการรวบรวมพยานหลักฐานขั้นสุดท้ายเข้าสำนวนการสอบสวน แล้วทำความเห็นต่อพนักงานอัยการว่าควรสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง หรืองดการสอบสวน หรือทำการสอบสวนเพิ่มเติม ตามคำสั่งของพนักงานอัยการ

ผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญามีความสำคัญ เพราะหากไม่มีอำนาจสอบสวนแล้วมาทำการสอบสวน ก็จะทำให้การสอบสวนไม่ชอบด้วยกฎหมาย ส่งผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง นอกจากนี้ การสอบสวนยังเป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอีกส่วนหนึ่ง ด้วยเหตุนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงบัญญัติให้เป็นอำนาจเจ้าพนักงานของรัฐเท่านั้นที่มีอำนาจสอบสวน แต่แม้เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ ก็ไม่ได้มีอำนาจสอบสวนทุกฝ่าย ซึ่งกฎหมายเจ้าพนักงานที่มีอำนาจสอบสวน กฎหมายได้บัญญัติต่อบุคคลไว้เฉพาะ ตามมาตรา 18, 19 และ 20 ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากจะมีกฎหมายบัญญัติเป็นเรื่องๆเฉพาะ

เมื่อพนักงานสอบสวน เป็นเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่สอบสวนคดีอาญา เริ่มเมื่อมีเรื่องเกิดขึ้น หรืออ้างว่าได้เกิดขึ้น พนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐาน และมีอำนาจหน้าที่ในการใช้มาตรการบังคับ ในการรวบรวมพยานหลักฐานของ

พนักงานสอบสวนนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา และเพื่อพิสูจน์และรู้ตัวผู้กระทำความผิด และพิสูจน์ให้เห็นความผิด” และมาตรา 138 บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเอง หรือส่งประเด็นไปสอบสวน เพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาณัติของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบทุกข้อความที่ได้มา” ประกอบกับระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 8 บทที่ 1 เรื่องหลักทั่วไปว่าด้วยการสอบสวน ข้อ 208 ได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีหน้าที่ในการสอบสวนอำนวยความสะดวกธรรมทางอาญาให้กับคู่กรณี จึงต้องมีคุณธรรมและจรรยาบรรณสูงเป็นพิเศษ โดยต้องทำใจเป็นกลาง ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ต้องการแต่ความจริงโดยบริสุทธิ์เท่านั้น การซักถามจะต้องระวังไม่ให้เป็นการข่มขู่ที่บีบบังคับให้ผู้นั้นยอมตาม หรือชี้ช่องอย่างใดอย่างหนึ่งเวลาถาม ด้วยเหตุนี้ พนักงานสอบสวนจึงต้องพึงมีจรรยาบรรณเป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงาน โดยมีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน พ.ศ.2544 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 (แก้ไขใหม่) เรื่อง ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 8 บทที่ 17 ข้อ 3 ว่าด้วยจรรยาบรรณของพนักงานสอบสวน ที่ต้องปฏิบัติควบคุมไปกับอุดมคติของตำรวจ ตามภาคผนวกท้ายระเบียบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนและสังคมส่วนรวม

เมื่อระบบการดำเนินคดีอาญาของไทยเป็นระบบกล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหาเป็นประธานในคดี ผู้ถูกกล่าวหาจึงต้องมีสิทธิต่างๆ ในอันที่จะสามารถต่อสู้คดีได้ พนักงานสอบสวนต้องมีความเป็นกลางที่เป็นภาวะวิสัย (Objectivity) เพื่อให้คู่ความทั้งสองฝ่ายได้รับความเป็นธรรม การที่พนักงานสอบสวนต้องวางตัวเป็นกลาง จึงมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นคุณหรือโทษแก่ผู้ต้องหา

การมีความเป็นภาวะวิสัย ต้องคำนึงหลักแห่งนิติธรรม (The Rule of Law) อันประกอบด้วยอุดมการณ์เพื่อรับใช้ประชาชน แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ก็ต้องกระทำก็ตาม เพื่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาที่ประชาชนจะมีต่อเจ้าพนักงานของรัฐ เพราะในการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจะต้องมีความโปร่งใส และถูกตรวจสอบจากหลายฝ่าย

ดังนั้นการรวบรวมพยานหลักฐานนอกจากใช้การดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 และและมาตรา 138 เพื่อเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานให้มีความถูกต้องพิสูจน์หาความจริงได้ การนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ พนักงาน

สอบสวนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ก็ต้องมีความเป็นภาวะวิสัย คำนึงถึงสิทธิของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการทุกฝ่าย ทั้งผู้ต้องหา และผู้เสียหาย

ในการเสนอความเห็นทางคดีของพนักงานสอบสวน ต้องถือเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานตามที่ได้กล่าวในเบื้องต้น กล่าวคือ เป็นการใช้ดุลพินิจซึ่งนำพยานหลักฐานเช่นเดียวกันกับการพิจารณาในชั้นศาล หากแต่การใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวน ทำได้โดยกว้างขวาง ไม่มีขอบเขตจำกัด หากพยานหลักฐานฟังได้และอยู่ในระดับมีเหตุอันควรเชื่อ หรือคดีมีมูล (Prima Facie Case) พนักงานสอบสวนก็จะมีความเห็นควรสั่งฟ้อง แต่ถ้าพยานหลักฐานไม่พอรับฟัง หรือไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่ามีมูล ก็มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องได้ (จักรพงษ์ วิวัฒนาวณิช, 2556, หน้า 6) ซึ่งพยานหลักฐานต้องหนักแน่นขนาดไหนเพียงใด จึงจะถือว่ามีความเหตุอันควรเชื่อว่ามีมูลนั้น ไม่มีหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่กำหนดมาตรวัด จึงเป็นดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประกอบความละเอียดรอบคอบและชอบธรรม ในการรวบรวมพยานหลักฐาน พิจารหาพยานหลักฐานในสำนวน เพื่อมีความเห็นควรสั่งฟ้อง หรือควรสั่งไม่ฟ้องต่อไป ดังนี้ ในคดีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน และมีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และบางครั้ง จากการนำชี้ที่เกิดเหตุของผู้ต้องหานั้น ทำให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐานอื่นจากที่เกิดเหตุ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุพยาน ทรัพย์สินหรือสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด จึงเป็นเกณฑ์ข้อหนึ่งที่พิจารณาได้ว่า เชื่อว่าคดีมีมูล และมีความเห็นควรสั่งฟ้องได้

การที่พนักงานสอบสวนทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดนี้ ทำให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่ดังผู้ไต่สวนในคดี การดำเนินคดีของพนักงานสอบสวนในชั้นนี้ เปรียบได้กับการดำเนินคดีอาญาระบบไต่สวน กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีบทบาททั้งการสอบสวน แสวงหาพยานหลักฐาน เพื่อค้นหาให้ได้ข้อเท็จจริงมากที่สุดไม่มีหลักเกณฑ์การค้นหาพยานหลักฐานใด นอกเหนือจากการกระทำภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม แม้พนักงานสอบสวนจะปฏิบัติหน้าที่เหมือนการไต่สวนก็ตาม พนักงานสอบสวนก็ต้องไม่วางตัวเป็นฝ่ายตรงข้ามกับผู้ต้องหา

ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ สิ่งใดที่จะเป็นประโยชน์แก่คดีก็ต้องจัดการรวบรวมไว้ ดังนั้น ในกรณีผู้ต้องหารับสารภาพตามข้อกล่าวหา พนักงานสอบสวนจะสอบถามความสมัครใจจากผู้ต้องหาว่า หากผู้ต้องหาสมัครใจที่จะไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ พนักงานสอบสวนจะดำเนินการเสมอ เนื่องจากคำฟังคำรับ

สารภาพในชั้นสอบสวน อาจไม่เพียงพอ หากผู้ต้องหาไปกลับคำในชั้นศาลและพยานหลักฐานที่รวบรวมไว้ไม่มีน้ำหนักเพียงพอ ศาลจะต้องยกฟ้อง ดังนั้น การที่ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบ

คำรับสารภาพ มีการจดบันทึก การที่ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่ทางแห่งใด แสดงท่าทางการกระทำอย่างไร แล้วให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อไว้ในบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นด้วย เช่น คดีฆ่าผู้อื่น ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการทำร้าย ถูอาวูด้วยมือข้างใด ใช้มีดจ้วงแทงอวัยวะผู้ตายส่วนไหนมาแล้วลากศพไปไว้ที่ใด เอาอาวุธที่ใช้ชุกซ่อนไว้ที่ใด เป็นต้น อาจมีการทำบันทึกและแผนที่โดยสังเขป ถ่ายภาพการนำชี้ของผู้ต้องหาประกอบบันทึก (พัฒนา ไชยเศรษฐ, 2528, 96)

2.3.2 การนำชี้สถานที่เกิดเหตุ กับการทำแผนประทุษกรรม

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หมายถึง วิธีการปฏิบัติที่พนักงานสอบสวนคดีอาญาที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ โดยผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุหรือสถานที่ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามที่ได้ให้การรับสารภาพต่อหน้าพนักงานสอบสวน ซึ่งพนักงานสอบสวนต้องให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางในการกระทำความผิดในขั้นตอนต่างๆโดยละเอียด เพื่อให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้เป็นพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวน (เสริมสกุล ขำวัฒนพันธ์, 2537) การปฏิบัติในขั้นตอนการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ไม่มีบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ใช่ข้อบังคับที่พนักงานสอบสวนต้องจัดให้มี และไม่มีปรากฏในทางวิชาการ จึงพบคำว่า “การนำชี้ที่เกิดเหตุ” ในภาษาของสื่อมวลชน มีคำที่ใช้เรียกการกระบวนการณ์นี้ว่า Re-enactment

วันชัย ศรีนวนนัต (2556) อธิบายว่า การนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ เรียกให้ถูกต้องคือ “การทำแผนประทุษกรรมผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ” ต้องมีส่วนประกอบสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. คำรับสารภาพ 2. มีที่เกิดเหตุ 3. ผู้ต้องหานำชี้ หมายความว่าต้องเป็นผู้ต้องหาเท่านั้น ที่นำเดินหรือนำทางไป เจ้าหน้าที่ตำรวจเดินนำหรือชีบบังคับไม่ได้ ทำได้เพียงรับฟัง และบันทึกเอกสารบันทึกภาพถ่าย และภาพวิดีโอเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ มีความสำคัญในการช่วยค้นหาความจริงของคดีในชั้นสอบสวน เพราะทำให้พนักงานสอบสวนและศาลสามารถพิจารณาพฤติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ว่า มีความเป็นจริงของคดีสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่นๆหรือไม่เพียงใด และหากผู้ต้องหากลับคำให้การในชั้นศาล คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนกับการที่ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุตามที่พนักงานสอบสวนได้บันทึกไว้ แล้วให้ผู้ต้องหาลงลายมือชื่อ ยังสามารถใช้ยืนยันผู้ต้องหา เพื่อฟังประกอบพยานหลักฐานอื่นๆได้ (พัฒนา ไชยเศรษฐ, 2528, หน้า 96)

2.3.2.1 หลักการและความสำคัญการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดที่บังคับให้ต้องกระทำ คงมีแต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 ที่บัญญัติถึงการให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่จะสามารถทำได้ การนำชี้ที่เกิดเหตุ จึงเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริง และพหุการณ์ต่างๆเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา (วิระ วัฒนชัยนันท์, 2540, หน้า 163) การที่ผู้ต้องหาสมัครใจพาเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จึงเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า หากสิ่งที่ผู้ต้องหารับสารภาพเป็นความจริง การที่ผู้ต้องหานำเจ้าพนักงานไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ก็จะไม่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานต่างๆ แต่หากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ไม่เป็นความจริง ผู้ต้องหาไม่ใช่คนที่กระทำผิดจริง เป็นคนที่มาขอรับสารภาพแทนผู้กระทำผิดที่แท้จริง ลักษณะท่าทางของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุก็จะไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับพยานหลักฐานอื่นๆ เป็นหน้าที่ของเจ้าพนักงานซึ่งจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นต่อไป เพื่อค้นหาความจริงในคดี สืบสวนสอบสวนหาตัวผู้กระทำผิดต่อไป (จักรพงษ์ วิวัฒนาวณิช, 2556)

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำผิดจริง พนักงานสอบสวนจะนำผู้ต้องหาไปชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ โดยให้แสดงท่าทาง วิธีการ และขั้นตอนต่างๆตามคำรับของผู้ต้องหา ตามลำดับเวลา เป็นการบรรยายถึงพฤติการณ์การทำความผิดของผู้ต้องหาตามขั้นตอนที่เกิดขึ้นจริง ตั้งแต่เริ่มกระทำความผิด โดยการเริ่มวางแผน จัดเตรียมอาวุธ เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใด อย่างไร ขณะลงมือ ได้กระทำอย่างไร ที่ใด ภายหลังกระทำผิด นำเครื่องมือ อาวุธ ไปซุกซ่อนที่ไหน อย่างไร กระทำต่อเหยื่ออย่างไร ทรัพย์สินที่ได้ซุกซ่อนไว้ที่ไหน ฯลฯ ในการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนนี้ ต้องมีความระมัดระวังผู้ต้องหาไม่ให้หลบหนี ขณะนำชี้ที่เกิดเหตุ และป้องกันไม่ให้ผู้เสียหาย หรือญาติ เข้ารุมทำร้ายผู้ต้องหา (ชาลิต สุขนรวิท, 2540, หน้า 253) ดังนั้น หากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาสอดคล้องกับพยานหลักฐานอื่นๆ เป็นเหตุเป็นผลให้น่าเชื่อว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด ไม่ใช่คนที่รับสมอ้างว่ากระทำผิดมา และต้องให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ เพราะหากไม่ใช่ผู้กระทำผิดจริง หรือเป็นการรับสารภาพโดยไม่สมัครใจ ก็จะเป็นการยากที่ผู้ต้องหารู้ถึงขั้นตอน วิธีการทำผิด หลักฐานอื่นๆที่เกี่ยวข้องได้ ดังนั้น การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จึงสำคัญต่อการค้นหาความจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนได้เป็นอย่างดี

สิ่งที่ปรากฏในการปฏิบัติ เมื่อพนักงานสอบสวนจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเป็นการปฏิบัติต่อหน้าสื่อมวลชนและประชาชนจำนวนมากตามความร้ายแรงหรือความเป็นที่สนใจของคดี มีการถ่ายภาพนิ่ง บันทึกเป็นภาพเคลื่อนไหวจึงเห็นว่า หากการที่ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ไม่เป็นความจริง การรับสารภาพไม่ใช่โดยสมัครใจ หรือไม่ใช่ว่าผู้ต้องหาที่แท้จริง ผู้ต้องหาที่จะไม่ยอมกระทำเช่นนั้น พฤติการณ์จะเป็นในลักษณะถูกบังคับโดยเจ้าพนักงาน ก็จะปรากฏชัดต่อสาธารณะชน

การถ่ายภาพประกอบคำรับสารภาพมีส่วนช่วยในการวินิจฉัยของคดีในชั้นศาล กรณีจำเลยกลับคำให้การ ที่เคยรับสารภาพในชั้นสอบสวน มาให้การปฏิเสธในชั้นศาล โดยอ้างว่า ที่ให้การรับสารภาพเพราะถูกตำรวจซ้อม ส่วนภาพถ่ายแสดงการนำชี้ที่เกิดเหตุ เจ้าพนักงานตำรวจเป็นผู้บังคับขู่เข็ญให้แสดงท่าทาง ซึ่งตามภาพถ่ายที่จำเลยนำชี้สถานที่เกิดเหตุ นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยแสดงความวิตกกังวล หรือมีสีหน้าแห่งความเกรงกลัวแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ไม่น่าเชื่อว่าเจ้าพนักงานตำรวจจะกล้าใช้กำลังบังคับหรือหรือข่มขู่ใจให้จำเลยแสดงท่าทางต่างๆ จึงฟังได้ว่าจำเลยให้การรับสารภาพและนำชี้ที่เกิดเหตุโดยสมัครใจ (คำพิพากษาฎีกาที่ 4550/2548)

2.3.2.2 ข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพกับการทำแผนประทุษกรรม ในเรื่องแผนประทุษกรรม(Modus Operandi)นั้น จากหลักฐานที่ค้นพบได้ว่า ได้ถูกนำมาใช้ครั้งแรกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ.2472 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมวิธีการหรือแบบแผนต่างๆ ในการกระทำความผิดของคนร้ายเพื่อเก็บไว้ศึกษาค้นคว้า เพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเป็นสำคัญ โดยมีเหตุผลสนับสนุน 2 ประการคือ

1. คนร้ายทุกคนมีวิธีการเล่ห์กลในการกระทำโจรกรรมต่างๆ กัน
2. คนร้ายอาชญากรหนึ่งๆ มักจะกระทำโจรกรรมด้วยวิธีและเล่ห์กลตามรอยเดิมที่ตนได้กระทำมาแล้วในครั้งก่อน

แผนประทุษกรรม อาจเรียกได้ว่าเป็นสารบบเทคนิคอาชญากร หรือเป็นสมุดรวมภาพและประวัติอาชญากร (ไทพีศรีนิวัติ ภักดีกุล, 2534, หน้า 72) ซึ่งการทำแผนประทุษกรรมของคนร้ายนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นต่อไป เพราะคดีอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น บ่อยครั้งมักเกิดขึ้นซ้ำในรูปแบบหรือวิธีการเดิม หรือหากจะคิดเพี้ยนไปบ้างก็เพียงเล็กน้อย การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจรู้ถึงกลไก ความสลับซับซ้อน เล่ห์กล ขั้นตอน ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ในการกระทำความผิดของคนร้ายล่วงหน้า จะช่วยให้การสืบสวนสอบสวนหา

ตัวคนร้ายต่อไป อันจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมสามารถบรรลุผลได้อย่างสูงสุด และมีประสิทธิภาพ

จึงกล่าวได้ว่า แผนประทุษกรรมเป็นแบบอย่างของการทุจริต หรือวิธีการกระทำผิดของคนร้าย ซึ่งไม่ได้หมายถึงแต่เพียงวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งของคนร้ายที่กระทำไปเพื่อทำลายสิ่งกีดกัน หรือเพื่อให้เข้าไปถึงที่เก็บทรัพย์ เช่น การเจาะ ฝัง คัด ไข ปีน ป่าย ล้วงสอย เท่านั้น แต่หมายถึงการกระทำทุกอย่างหรือพฤติกรรมทั้งหมดของคนร้าย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ซึ่งอาจมีการใช้กลอุบาย เครื่องมือ หรืออาวุธ วิธีการอย่างใดๆ ตลอดจนพรรคพวกผู้ร่วมกระทำผิด ยานพาหนะ จนกระทั่งขั้นตอนต่างๆ ในการกระทำผิดนั้นจนบรรลุผล

เห็นได้ว่า ในคดีอุกฉกรรจ์ หรือคดีเกี่ยวกับยานพาหนะ โดยบุคคลหรือทรัพย์สิ้นในถนนสาธารณะ คดีบุกรุก เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพแล้ว ตามระเบียบข้อบังคับของกรมตำรวจ คือ ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ลักษณะ 8 การสอบสวน ข้อ 265, 266, 267 กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจำต้องทำแผนที่สังเขปแสดงสถานที่เกิดเหตุประกอบ สอบสวนโดยจะต้องจัดให้ผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา หรือพยานเป็นผู้นำชี้สถานที่เกิดเหตุ และลงลายมือชื่อรับรองไว้ในแผนที่เกิดเหตุนั้น รวมทั้งเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนทางหลบหนีของผู้กระทำผิด รายละเอียดทำทางในการกระทำผิด ให้ผู้ต้องหาแสดงทำทางการเคลื่อนไหวของผู้กระทำผิดในขณะ ก่อน หรือหลังการกระทำความผิด และอื่นๆ เท่าที่จำเป็น และควรจัดให้มีการถ่ายรูปสถานที่เกิดเหตุและร่องรอยต่างๆ ประกอบเข้าไว้ในสำนวน เพื่อประโยชน์แก่คดี (วรวิศ ฤทธิพิศ, 2535)

ภาพถ่ายในการทำแผนประทุษกรรม คือการให้ผู้ต้องหาแสดงทำทางในตอนเกิดเหตุ วิธีประกอบอาชญากรรมของตน อาทิ กิริยาของผู้ถูกประทุษร้าย ลักษณะการกระทำของผู้ถูกประทุษร้ายก่อน ขณะ และหลังเกิดเหตุ ตามคำรับสารภาพของตนต่อพนักงานสอบสวน เป็นการทำให้คำรับสารภาพของผู้ต้องหามีน้ำหนักยิ่งขึ้น โดยพนักงานสอบสวนหรือช่างภาพเป็นผู้บันทึกไว้ (สมพร พรหมหิตาทร, 2538, หน้า 128)

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว การทำแผนประทุษกรรมจึงแตกต่างกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ แต่ในทางปฏิบัติ เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ และสมัครใจพยานพนักงานสอบสวนไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ กรณีที่เป็นคดีอาชญากรรมมีรูปแบบลักษณะการกระทำความผิดด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สิ้น พนักงานสอบสวนจะบันทึกแผนประทุษกรรมเป็นข้อมูลสถิติ ส่งกองทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อเป็นแนว

ทางการสืบสวนสอบสวนการกระทำผิดอาญาอื่นๆต่อไป ไม่ได้ใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณา คดีชั้นศาลแต่อย่างใด จึงมักเกิดความสับสนด้วยถ้อยคำที่คล้ายคลึงกัน และวิธีปฏิบัติในกระบวนการ ขั้นตอนเดียวกัน จนบางครั้งเรียกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพว่า การทำแผนประกอบคำรับ สารภาพ แต่เมื่อการทำแผนประทุษกรรมเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ที่ต่างกัน ดังนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า การนำชี้ที่ เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ กับ การทำแผนประกอบคำรับสารภาพ หมายความว่ากระทำการใน กระบวนการขั้นตอนเดียวกัน แต่การทำแผนประทุษกรรม คือการกระทำที่มีหลักการและเหตุผลที่ แตกต่างกัน การทำแผนประทุษกรรมจึงไม่ใช่เพื่อใช้ประกอบคำรับสารภาพ แม้แผนประทุษกรรมจะ ได้มาจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหาก็ตาม แต่แผนประทุษกรรมไม่ได้ใช้เพื่อเป็นพยานหลักฐานในชั้น ศาล ผู้วิจัยเห็นว่า บางครั้งการใช้คำว่าแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ จึงอาจทำให้เกิดความ สับสนและเข้าใจผิดได้

2.3.2.3 บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุในฐานะพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดี

แม้การที่ผู้ต้องหาชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักบาง ประการในการดำเนินคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำ พิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดก็ตาม แต่การที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนด้วยความ สมัครงใจ และนำพนักงานสอบสวนชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพื่อบันทึกไว้ในสำนวนการ สอบสวน เพื่อเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นในชั้นศาลต่อไปนั้น มีคุณค่าในฐานะเป็น พยานหลักฐานที่เกิดจากความสมัครงใจ ให้การเป็นปฏิกิริยาต่อประโยชน์ของตนเองของผู้ต้องหา มีความน่าเชื่อถือว่าเป็นความจริงเช่นที่ให้การรับสารภาพ เมื่อฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น จึงฟัง ลงโทษจำเลยได้

2.3.3 กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับ สารภาพ

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นกระบวนการขั้นตอนหนึ่งของการรวบรวม พยานหลักฐานในชั้นสอบสวนคดีอาญา พนักงานสอบสวนผู้ปฏิบัติ จึงต้องปฏิบัติภายในกรอบอำนาจที่ กฎหมายกำหนด จึงเป็นการชอบด้วยการสอบสวน และพยานหลักฐานที่ได้มาจึงเป็นพยานหลักฐานที่ ได้มาโดยชอบ รับฟังได้ในชั้นศาล กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ การสอบสวนสามัญ 1 การสอบสวน หมวด 2 มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาวิจัย ดังนี้

มาตรา 130 ให้เริ่มการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการในที่ไหนใด เวลาใดแล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย

มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา

มาตรา 134 เมื่อผู้ต้องหาถูกเรียก หรือส่งตัวมา หรือเข้าหาพนักงานสอบสวนเอง หรือปรากฏว่าผู้ใดซึ่งมาอยู่ต่อหน้าพนักงานสอบสวนเป็นผู้ต้องหา ให้ถามชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล สัญชาติ บิดามารดา อายุ อาชีพ ที่อยู่ ที่เกิด และแจ้งให้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด แล้วจึงแจ้งข้อหาให้ทราบ

การแจ้งข้อหาตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา

ผู้ต้องหาที่มีสิทธิได้รับการสอบสวนด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม

พนักงานสอบสวนต้องให้โอกาสผู้ต้องหาที่จะแก้ข้อหาและที่จะแสดงข้อเท็จจริง อันเป็นประโยชน์แก่ตนได้

มาตรา 1/134 ในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือในคดีที่ผู้ต้องหาไม่เกินสิบแปดปี ในวันที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหา ก่อนเริ่มถามคำให้การให้พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาว่ามีทนายความหรือไม่ ถ้าไม่มีให้รัฐจัดหาทนายความให้

การจัดหาทนายความตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้ทนายความที่รัฐจัดหาให้ได้รับเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

เมื่อได้จัดหาทนายความให้แก่ผู้ต้องหาตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง หรือวรรคสามแล้ว ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน หากทนายความไม่อาจมาพบผู้ต้องหาได้ โดยไม่แจ้งเหตุขัดข้องให้พนักงานสอบสวนทราบหรือแจ้งแต่ไม่มาพบผู้ต้องหาภายในเวลาอันสมควร ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาไปได้โดยไม่ต้องรอทนายความ แต่พนักงานสอบสวนต้องบันทึกเหตุนั้นไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วย

2. ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี

ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ได้กำหนดระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสถานที่เกิดเหตุ และนำผู้ที่เกิดเหตุ ไว้ในลักษณะ 5 เรื่องการสอบสวน ว่า ในการนำผู้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในกรณีที่ต้องหาให้การรับสารภาพ และสมัครใจนำผู้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ให้พนักงานสอบสวนรับทำการสอบสวนปากคำ และให้ผู้ต้องหานำพนักงานสอบสวนไปชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยเร็ว แล้วจัดทำบันทึกการนำผู้ไว้เป็นหลักฐาน

การนำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ให้มีรายละเอียดของการกระทำก่อนเกิดเหตุ - (เช่นการเตรียมการ) ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ และถ่ายภาพ หรือบันทึกภาพเคลื่อนไหว ประกอบการนำผู้ไว้ด้วย การนำผู้ไม่ควรมีลักษณะของการชี้นำ เพราะอาจทำให้เห็นได้ว่าผู้ต้องหาไม่ได้นำผู้ด้วยความสมัครใจ ทำให้พยานหลักฐานการนำผู้อาจเสียไปในการพิจารณาคดี

การนำผู้ ควรให้ผู้รู้เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงไปร่วมในการนำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และลงลายมือชื่อในบันทึกการนำผู้ไว้เป็นหลักฐานด้วย

ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบก่อนการนำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพว่า การถ่ายภาพ และการทำบันทึกการนำผู้ อาจใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ และให้บันทึกคำให้การผู้ต้องหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำผู้ให้ปรากฏในคำให้การด้วย

และห้ามมิให้พนักงานสอบสวนนำพระภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชในศาสนาใด และห้ามมิให้นำเด็กหรือเยาวชนเข้าร่วมในการนำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา

ให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ร่วมกับพนักงานสอบสวน เพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดต่อผู้ต้องหานำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หากเห็นว่าการนำผู้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะเป็นการไม่ปลอดภัย และเกิดความวุ่นวายหัวหน้า

พนักงานสอบสวนอาจการให้ผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพได้ โดยบันทึกเหตุที่งคนนั้นไว้ในบันทึกพนักงานสอบสวน

ในส่วนของการแถลงข่าว ตามประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 ว่าด้วย การแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ และหนังสือ ตร ที่.0610.04/2787 ลงวันที่ 24 มีนาคม 2530 เรื่อง คำแนะนำแนวทางปฏิบัติในการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้แล้วนั้น แต่ปรากฏว่า ยังมีการปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนจากแนวทางที่กำหนด เป็นเหตุให้ ตร.ถูกวิพากษ์วิจารณ์ไปในทางที่เสื่อมเสีย เพื่อให้การปฏิบัติในการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนเป็นไปตามแนวนโยบายของ ตรจึงให้ถือปฏิบัติ ดังนี้ .

1. เมื่อมีคดีเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้สารวัตรหรือสารวัตรใหญ่ผู้เป็นหัวหน้าสถานีหรือผู้รักษาการณ์แทนขึ้นไปเป็นผู้ให้ข่าวแก่สื่อมวลชนได้ ตามระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ 30 ข้อ 1 โดยให้คำนึงถึงข้อห้ามมิให้ข่าว ดังต่อไปนี้

- (1) ข้อความที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือรูปคดี
- (2) เรื่องที่เกี่ยวกับคำสั่งให้ปฏิบัติในหน้าที่อันเป็นระเบียบการภายใน และคำสั่งหรือระเบียบการใดๆที่ถือว่าเป็นความลับ
- (3) เรื่องที่จะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นทางชื่อเสียงหรือผลประโยชน์ เช่น คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก ความผิดฐานหมิ่นประมาท และเรื่องอื่นๆทำนองนี้
- (4) คดีที่อยู่ระหว่างการสืบสวนหรือสอบสวนยังไม่เสร็จ เช่น แนวทางการสืบสวนสอบสวน การจับกุม ตรวจค้น และการรวบรวมพยานหลักฐาน เป็นต้น
- (5) เหตุการณ์หรือเรื่องราว ซึ่งหากเปิดเผยต่อประชาชน อาจเป็นแบบที่บุคคลอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำขึ้นอีก เช่น แผนประทุษกรรมต่างๆของคนร้าย หรือวิธีการที่แสดงถึงการฉ้อโกง การกระทำอัตวินิบาตกรรม และวิธีการอันชั่วร้ายอื่นๆ
- (6) ข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน ซึ่งอาจจะทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชน รูปถ่ายหรือการถ่ายรูปเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด หรือข้อความแสดงถึงสถานที่อยู่ หรือโรงเรียนของเด็กหรือเยาวชนนั้น

2. ไม่ควรมีผู้ต้องหาแถลงข่าว หรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน โดยเฉพาะผู้ต้องหาที่ให้การปฏิเสธ เว้นแต่กรณีผู้ต้องหาให้การปฏิเสธ แต่คดีมีพยานหลักฐานของกลางน่าเชื่อว่าผู้ต้องหา

กระทำผิดจริง เช่น คดียาเสพติด ส่วนกรณีผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ อาจจะนำมาแถลงข่าวได้ หากเกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนหรือต่อทางราชการ

3. ห้ามทำป้ายชื่อแขวนคอผู้ต้องหา แล้วนำออกมาแถลงข่าวหรือแพร่ภาพต่อสื่อมวลชน นอกจากเป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวน หรือกองทะเบียนประวัติอาชญากร เพื่อถ่ายรูปเก็บรวบรวมในภาพสมุดแฟ้มประวัติคนร้ายเท่านั้น

4. ในการแถลงข่าวเมื่อจับกุมผู้ต้องหาได้นั้น ผู้แถลงข่าวพึงระมัดระวังการใช้ถ้อยคำกริยาทำทางที่จะเป็นการละเมิดสิทธิ หรือเป็นการประจาน ดูหมิ่นเหยียดหยามผู้ต้องหา ควรใช้ถ้อยคำที่เป็นกลางๆ เช่น ผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมมานี้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด แต่จะมีความผิดจริงหรือไม่ “”เป็นไปตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

5. ในการนำตัวผู้ต้องหาไปชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้น ไม่ควรจัดให้สื่อมวลชนไปทำข่าว หากสื่อมวลชนทราบและติดตามไปเอง พนักงานสอบสวนเจ้าของคดีต้องจัดสถานที่ให้สื่อมวลชนอยู่ เพื่อไม่ให้กีดขวางการทำงานของพนักงานสอบสวน และให้พึงระมัดระวังการใช้ถ้อยคำกริยาทำทาง ซึ่งมองภาพให้เห็นว่าเป็นการข่มขู่ ทารุณโหดร้าย หรือปฏิบัติการไม่สมควรต่อผู้ต้องหา

6. พึงระมัดระวังและหลีกเลี่ยงการให้สัมภาษณ์ใดๆ ที่มีลักษณะเป็นการโต้ตอบระหว่างพนักงานสอบสวนกับผู้ต้องหา โดยมีสื่อมวลชนเป็นผู้ทำการสัมภาษณ์ในลักษณะคนกลาง

3. คำสั่งกรมตำรวจหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

หนังสือกรมตำรวจที่ 0606.6/150066 วันที่ 24 ตุลาคม 2540 ข้อ 1.2สั่งการในเรื่องการนำตัวผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือประกอบคำให้การว่า

การให้ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพหรือประกอบคำให้การ เป็นการปฏิบัติหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนผู้ต้องหาแล้ว และผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ อันเป็นการเพิ่มน้ำหนักในคำรับสารภาพของผู้ต้องหาว่าน่าเชื่อถือ ปราศจากการบังคับ บุชฉิญา หลอกลวง ให้สัญญา หรือจูงใจให้รับสารภาพ ซึ่งถือว่ายังมีความจำเป็นที่พนักงานสอบสวนต้องกระทำ แต่การนำผู้ต้องหาไปเพื่อนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือประกอบคำให้การ ให้ฟังความเห็นการบอกกล่าวหรือไขข่าวถึงกำหนดวันเวลาที่ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุต่อสาธารณชนทราบ และหากเป็นการ

สมควรอาจจะใช้วัตถุปกปิดใบหน้าผู้ต้องหาขณะนำขึ้นที่เกิดเหตุก็ได้ (สมพร พรหมพิตร กับพวก ,2543)

ในการแถลงข่าว มีหนังสือ ตร ที่.0608.5/4545 วันที่ 19 พฤษภาคม 2531ชี้แจงเกี่ยวกับเรื่องการแถลงข่าวว่า ในกรณีที่ต้องแถลงข่าวหรือไขข่าวแพร่หลายต่อสาธารณชน ให้กระทำโดยระบупฏิการณแห่งการกระทำโดยพฎิการณแห่งการกระทำให้ปรากฏเพียงภาพวัตถุหรือสิ่งของเท่านั้น ห้ามมิให้แถลงข่าวหรือไขข่าวแพร่หลายโดยระบุชื่อ ชื่อสกุล หรือภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ยกเว้นแต่ในกรณีที่เห็นว่า การแถลงข่าวหรือไขข่าวแพร่หลายโดยระบุชื่อ ชื่อสกุล และหรือภาพบุคคล มีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชน

การใดที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนนั้น ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผลของการกระทำเป็นเรื่องๆไป เช่น การแพร่ภาพคนร้ายเพื่อการสืบจับ การแพร่ภาพบุคคลและวิธีการกระทำผิดเพื่อมิให้ประชาชนทั่วไปตกเป็นเหยื่อ หรือเพื่อแจ้งเบาะแสดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

สิ่งที่ต้องระมัดระวังในการปฏิบัติของเจ้าพนักงานคือ ในการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ต้องไม่ปรากฏพฎิการณในลักษณะขึ้นผู้ต้องหา เช่น การถูกหรือแตะตัวผู้ต้องหาในขณะนำขึ้น เพราะอาจจะทำให้เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ได้กระทำโดยสมัครใจ ทำให้พยานหลักฐานประกอบคำรับสารภาพเสียไปในชั้นพิจารณาตัดสินของศาล และควรให้มีพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ หรือบุคคลเป็นพยานในขณะการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ลงชื่อรับรองไว้ในบันทึกการนำขึ้นด้วยว่า ผู้ต้องหาให้การด้วยความสมัครใจตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ไม่ได้ถูกบังคับ ชูเชิญ ให้สัญญา หรือโดยมิชอบประการใด ก็จะให้มีน้ำหนักในการรับฟังในชั้นพิจารณาตัดสินของศาลได้มาก และพนักงานสอบสวนต้องแจ้งเตือนผู้ต้องหาด้วยว่า การนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหานั้น สามารถใช้ยืนยันในชั้นพิจารณาตัดสินของศาลได้ ทำให้พยานหลักฐานนั้นไม่มีข้อระวางสงสัย พอที่ศาลจะรับฟังลงโทษผู้กระทำผิดได้ (จักรพงษ์ วิวัฒนาวณิช, 2556)

ดังนั้นในทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการนำขึ้นที่เกิดเหตุถึงแม้ว่าจะมีคำสั่งออกให้ตำรวจปฏิบัติแต่ในความเป็นจริง แม้มีคำสั่งให้ปฏิบัติ แต่การกระบวนนำขึ้นที่เกิดเหตุยังคงมีการผู้ต้องหานำขึ้นที่เกิดเหตุและมีการนำภาพผู้ต้องหาออกสื่อ ตลอดจนทำให้ประชาชนที่รับฟังได้เข้าใจและมีความคิดผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดแล้ว เป็นการตีตราความผิดให้กับผู้ต้องหาเรียบร้อยก่อนมีการพิพากษาของกระบวนการยุติธรรมแล้ว

2.3.4 การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบ คำรับสารภาพ

คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวนเป็นคำรับชนิดหนึ่ง ซึ่งผู้ต้องหาได้รับกับพนักงานสอบสวนว่าตนได้กระทำความผิดทางอาญา ที่เรียกว่าเป็นคำรับสารภาพของจำเลยก็ เพราะคำรับสารภาพนี้โจทก์มักนำมาสืบ เพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง เพราะจำเลยได้ให้การรับกับพนักงานสอบสวน แต่ไม่ใช่คำรับสารภาพต่อศาลอันจะถือได้ว่าเป็นคำรับของกลุ่มความ ซึ่งต้องฟังเป็นยุติ โดยไม่ต้องสืบพยานอีก

คำรับสารภาพนี้จะรับฟังได้ต่อเมื่อเป็นคำรับสารภาพ โดยสมัครใจมิได้เกิดจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หลอกลวง หรือได้มาโดยมิชอบประการอื่น ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226 และ มาตรา 135 กับบัญญัติห้ามมิให้พนักงานสอบสวนทำ หรือจัดให้ทำการใด ๆ ซึ่งเป็นการล่อลวง หรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหา เพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใด ๆ ในเรื่องที่ต้องหา นั้น การนำสืบว่าจำเลยให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน จึงมักจะมีการนำเจ้าพนักงานสอบสวนมาสืบประกอบว่าได้มีการรับสารภาพโดยสมัครใจ หากไม่มีการนำสืบประกอบดังกล่าว และจำเลยได้แย้งว่าจำเลยให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ อาจเป็นเหตุให้ศาลไม่รับฟังคำรับสารภาพนั้นก็ได้

เหตุที่ห้ามมิให้รับฟังคำรับสารภาพที่เกิดจากการจงใจมีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญหรือหลอกลวง นั้น คงเป็นเพราะการกระทำต่าง ๆ นั้น อาจทำให้จำเลยรับสารภาพ โดยไม่เป็นความจริงอาจเป็นการรับสารภาพ โดยความที่เป็นคนใจอ่อน หลงผิด เกรงกลัว หรือหวังจะได้ผลประโยชน์ หรือสิ่งตอบแทนก็ได้

การกระทำต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้คำรับสารภาพเสียไปนั้นน่าจะมีความชั่วร้าย หรือรุนแรงไม่เท่าเทียมกัน หากการจงใจนั้นโดยสภาพมิได้มีความชั่วร้ายอยู่ในตัวเอง และหากการจงใจนั้นไม่น่าจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพ โดยไม่เป็นความจริงแล้ว คำรับสารภาพนั้นก็ไม่น่าจะเสียไป เช่น การชักจูงใจให้พูดความจริง โดยอ้างหลักศีลธรรมหรือบาปบุญคุณโทษนั้น หากจำเลยไม่ได้กระทำความผิด จำเลยก็คงไม่รับสารภาพ การรับสารภาพโดยการจงใจดังกล่าวนี้ จึงไม่น่าจะทำให้คำรับสารภาพเสียไป แต่การจงใจให้รับสารภาพ โดยชี้ให้เห็นว่าจำเลยจะได้รับอภัยโทษนั้นจำเลยอาจรับสารภาพ โดยไม่เป็นความจริงก็ได้ แม้การจงใจนั้นจะไม่เป็นการชั่วร้ายในตัวเอง เมื่อคำรับสารภาพไม่เป็นความจริงก็ย่อมใช้ไม่ได้เช่นกัน การให้คำมั่นสัญญาถ้าไม่เป็นการหลอกลวง แม้จะไม่เป็นการชั่วร้ายในตัว

มันเอง ก็อาจชักจูงให้จำเลยรับสารภาพ โดยไม่เป็นความจริง เพราะเห็นแก่สัญญาก็ได้ จึงไม่ควรจะรับฟังเช่นกัน โดยเหตุผลธรรมดาจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบดูว่า ประโยชน์หรือผลตอบแทนตามคำมั่นสัญญาเพียงพอ หรือคุ้มกับโทษที่จำเลยอาจต้องรับ สำหรับความผิดที่รับสารภาพ อันจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพ โดยไม่เป็นความจริงหรือไม่ แต่เรื่องนี้คงวางหลักแน่นอนลงไปไม่ได้ เพราะจำเลยบางคนอาจรับสารภาพ โดยไม่ได้คำนึงถึงโทษที่จะได้รับอาจรับด้วยความโง่เขลา หรือเข้าใจผิด หรือจำเลยรับสารภาพ เพื่อหาช่องโอกาสหลบหนีก็ได้

สำหรับการหลอกลวงและขู่เข็ญนั้นเป็นสิ่งชั่วร้ายอยู่ในตัว และเป็นเรื่องรุนแรง ไม่ควรจะยอมให้นำมาใช้ในการสอบสวนคดี หากมีการหลอกลวง ขู่เข็ญ ซึ่งน่าจะมีผลให้จำเลยรับสารภาพแล้ว คำรับสารภาพนั้นก็สมควรรับฟัง โดยไม่ต้องคำนึงว่าคำรับสารภาพนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าถ้ามีการหลอกลวง ขู่เข็ญ ซึ่งเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่อาจชักจูงให้จำเลยรับสารภาพได้ ก็จะทำให้คำรับสารภาพเสียไปด้วยเสมอไป กรณีเช่นนี้น่าจะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแต่ละรายว่าการหลอกลวง ขู่เข็ญ นั้นมีผลกระทบถึงคำรับสารภาพ หรือไม่ด้วยการหลอกลวง ซึ่งมักจะกระทำกันเสมอ และน่าพิจารณาว่าจะมีผลทำให้คำรับสารภาพของผู้ต้องหาเสียไปหรือไม่ก็คือ กรณีที่พนักงานสอบสวนถามผู้ต้องหาคนหนึ่ง โดยหลอกว่าผู้ต้องหาคนอื่น ๆ รับสารภาพหมดแล้ว

ดังนี้ เห็นได้ว่า ผู้ต้องหาที่ให้การรับสารภาพโดยสมัครใจ ไม่ถูกหลอกลวงขู่เข็ญ และไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ พยานหลักฐานในส่วนนี้จึงไม่ขัดต่อหลักการรับฟังพยาน แต่หากการรับสารภาพมิได้เป็นไปโดยสมัครใจ แม้ไม่เกิดขึ้นโดยถูกหลอกลวง ขู่เข็ญก็ตาม แต่หากผู้ต้องหารับสารภาพไปโดยไม่ทราบข้อเท็จจริงว่า คำรับดังกล่าวจะถูกนำไปใช้เป็นหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดในชั้นพิจารณา ไม่ทราบผลที่เกิดจากการรับสารภาพและไปนำชี้ที่เกิดเหตุว่า จะมีผลกระทบต่อเขาในกระบวนการยุติธรรมอย่างไร น่าจะมีใช้พยานหลักฐานที่ได้มาโดยชอบ ซึ่งมีผลไปถึงการต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำผิดของเขา เพราะขัดต่อหลักการรับฟังพยานตามมาตรา 226 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2.3.5 วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการนำชี้ในต่างประเทศ

การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และการทำแผนประทุษกรรม อันเป็นวิธีการหนึ่งในการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนในแต่ละประเทศ จึงมีความแตกต่างกันในด้านของแนวคิด และ

วัตถุประสงค์ และวิธีการ ซึ่งบางประเทศก็ไม่พบว่ามีการปฏิบัติในวิธีการนี้เลย บางประเทศก็ให้ความสำคัญต่อการรับสารภาพในเรื่องของการยอมให้รับฟังได้หรือไม่ในชั้นศาล ดังนี้

2.3.4.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพ ในการสอบสวนต้องถือว่าผู้ต้องหายังคงเป็นผู้บริสุทธิ์การกระทำใดๆอันเป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ต้องใช้ความระมัดระวังเป็นอย่างมาก บนฐานของหลัก Probable Cause อันเป็นหลักในการปฏิบัติที่สำคัญของเจ้าหน้าที่โดยต้องพิจารณาข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องโดยใช้เหตุผลเช่นเดียวกับวิญญูชนทั่วไป เป็นการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนจากการปฏิบัติต่างๆของเจ้าพนักงานของรัฐ มีผลไปถึงการรับฟังพยานหลักฐานของศาล กล่าวคือ หากเจ้าพนักงานปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างปราศจากเหตุอันควร ศาลก็จะปฏิเสธสิ่งที่เจ้าพนักงานรวบรวมมานั้น ไม่รับฟังเป็นพยานหลักฐาน

ในทางปฏิบัติ มีแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานโดยใช้การบันทึกภาพเคลื่อนไหว หรือ วีดีโอเทป บันทึกภาพการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ทั้งของผู้ต้องหา และของผู้อื่นซึ่งแสดงแทนผู้เสียหายในสถานที่เกิดเหตุ รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ถ้าการกระทำผิดเกิดขึ้นในท้องที่ซึ่งเป็นชุมชนเล็ก ผู้ที่จะมาเป็นลูกขุนอาจเป็นบุคคลในท้องที่ จำเลยย่อมมีสิทธิขอให้เปลี่ยนการพิจารณาคดีในท้องที่ไปยังศาลอื่นนอกท้องที่ เพราะลูกขุนอาจมีการติดต่อจำเลยได้ง่าย และถ้าลูกขุนอยู่ในเหตุการณ์ที่ขณะที่จำเลยรับสารภาพในชั้นสอบสวน หรือในขณะที่ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ผลของการพิจารณาคดีนั้นจะไม่ชอบ ต้องมีการพิจารณาคดีใหม่ (New Trial) และอเมริกายังใช้วิธีบันทึกวีดีโอเทปในห้องสอบสวนของตำรวจ ซึ่งส่วนมากจะทำต่อหน้านักสืบผู้จดบันทึก และพนักงานอัยการ เพื่อแสดงว่า จำเลยรับสารภาพด้วยความสมัครใจ

กระบวนการ Re-enactment ในการดำเนินคดีอาญาในประเทศสหรัฐอเมริกา จะกระทำในห้องพิจารณาคดีในศาล โดยการพิจารณาคดีระบบลูกขุน การนำเสนอ Crime Scene Re-enactment เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะการกระทำผิด หรือถ้ามีพยานบุคคลอยู่ด้วย พยานก็จะเห็นและเข้าใจ อัยการ หรือทนายจำเลย จะเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะให้มีการทำ Crime Scene Re-enactment หรือไม่ โดยต้องมีความมุ่งหมายเพื่อให้ลูกขุนเชื่อในสิ่งที่เกิดขึ้น

ในกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ในสหรัฐอเมริกาจะไม่มีความหมายหรือหลักปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดให้มีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ในลักษณะที่ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุหรือให้แสดงลักษณะท่าทาง รายละเอียดของการกระทำความผิดในสถานที่สาธารณะ โดยเปิดเผยดังเช่นที่

ปรากฏในประเทศไทย มีเพียงการสอบถามปากคำผู้ต้องหาโดยวิธีการบันทึกเป็นวิดีโอ เพื่อให้ผู้ต้องหาแสดงท่าทางการกระทำผิดในห้องสอบสวน ที่มีขีด โดยกระทำต่อหน้าบุคคลอื่นที่ผู้ต้องหาไว้วางใจ เพื่อให้เป็นหลักฐานว่า ผู้ต้องหาให้การโดยสมัครใจ (สิกฤษฎ์ อังสัจพงษ์, 2548)

วัตถุประสงค์ของ Crime scene re-enactment เป็นกระบวนการที่มีขึ้นเพื่ออธิบายการกระทำผิด ด้วยลักษณะท่าทาง ในบางกรณี Reenactment ก็แสดงให้เห็นได้ว่าการกระทำผิดในลักษณะนั้นๆ ที่แสดง ไม่สามารถที่จะเกิดขึ้นจริงๆ ได้ เป็นไปไม่ได้ หรือ แสดงถึงการพยายามเป็นผู้ร่วมกระทำผิดในคดีของบุคคลอื่น การที่ต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุน ดังนั้น กระบวนการ Reenactment จะต้องตรงกับประเด็นแห่งคดีที่ต้องการนำเสนอต่อลูกขุนและผู้พิพากษา

รูปแบบของ re-enactment มักจะทำในรูปแบบ digitally ออกแบบโดยใช้คอมพิวเตอร์ แสดงภาพเคลื่อนไหว เป็นเรื่องราวขั้นตอนการกระทำผิด บางครั้งต้องใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น รถจำลอง เพื่อแสดงฉาก แสดงภาพเคลื่อนไหว อุบัติเหตุ บางคดีใช้คนแสดงการก่ออาชญากรรม เช่น เป็นตัวแสดงท่าทางการกระทำผิด สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งบ่งชี้ทางพยานหลักฐาน

สิ่งบ่งชี้ทางพยานหลักฐาน

พยานหลักฐานที่หนักแน่นชัดเจน จะเป็นสิ่งสนับสนุนคำให้การของพยานบุคคล ส่วนพยานหลักฐานอื่นซึ่งแวดล้อม ได้จาก Re-enactment ประกอบด้วย พยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีส่วนช่วยให้พยานหลักฐานต่างๆ ในคดีมีน้ำหนักชัดเจนขึ้น เช่น ในกรณีที่มีการตาย มีความเกี่ยวข้องกับแอลกอฮอล์ ลูกขุนก็สามารถตรวจสอบหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้

ความแตกต่างอย่างชัดเจนของ Crime Scene Re-enactment กับ Reconstruction คือ Reconstruction เป็นกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เกี่ยวข้องกับความเป็นเหตุเป็นผล วิธีการทางวิทยาศาสตร์ ประสิทธิภาพและความชำนาญ

Reconstruction มักจะทำโดยผู้มีความเชี่ยวชาญเรื่องอาชญากรรม เป็นผู้อาวุโส นักสืบอาวุโส หรือที่รีไทร์แล้ว วัตถุประสงค์ของ Reconstruction คือเพื่อต้องการอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นเหตุการณ์ต่อเนื่องของอาชญากรรม โดย Reconstruction จะทำก่อน และกระบวนการ Re-enactment จะเกิดขึ้นภายหลัง (www.ehow.com/info_8138722_crime-scenereenactment-courtrooms-html.)

ดังนั้น ในประเทศอเมริกาไม่มีการนำชี้ที่เกิดเหตุหากแต่จะเป็นการใช้ระบบรูปแบบของ re-enactment มักจะทำในรูปแบบ digitally เพื่อจำลองการกระทำผิด ซึ่งต่างจากประเทศไทยไม่ได้ใช้ระบบดังกล่าว

2.3.4.2 ประเทศอังกฤษ

การทำแผนประกอบคำรับสารภาพในประเทศอังกฤษ เป็นการนำตัวผู้ต้องหาที่ให้การรับสารภาพไปยังที่เกิดเหตุ เพื่อแสดงท่าทางการกระทำความผิด เรียกว่า re-enactment of crime by the accused หรือ reconstruction of a murder by the accused แล้วบันทึกภาพด้วยวิดีโอเทป เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันว่า ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ โดยวิดีโอเทปบันทึกภาพการทำแผนนั้นเป็นคำรับสารภาพอย่างหนึ่งตามกฎหมายคอมมอนลอว์ และผลของคำรับสารภาพเป็นไปตามกฎเกณฑ์ใน The Police and Criminal Evidence Act 1984 คำพิพากษาที่ตัดสินตามกฎหมายอังกฤษ เกี่ยวกับเรื่องการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เป็นการทำแผนในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นสถานที่ส่วนบุคคล จึงไม่มีประเด็นปัญหาเรื่องการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิ หรือการประจานผู้ต้องหา มีเพียงประเด็นว่า วิดีโอที่บันทึกไว้ดังกล่าวนั้น สามารถใช้รับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ เพียงใด

ดังนั้นในประเทศได้มีการนำตัวผู้ต้องหาที่ให้การรับสารภาพไปยังที่เกิดเหตุเพื่อแสดงท่าทางการกระทำความผิด แต่ต่างของประเทศไทยในส่วนมีการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเพราะในการทำแผนในที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นสถานที่ส่วนบุคคล

2.3.4.3 ประเทศเกาหลีใต้

เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีอาชญากรรมต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับความเป็นประเทศอุตสาหกรรม แต่ก็นับว่ามีการกระทำความผิดรูปแบบต่างๆเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี ในด้านระบบกฎหมายของเกาหลีใต้ก็ได้มีการพัฒนารูปแบบ มีประมวลกฎหมาย รัฐธรรมนูญ โดยอาศัยรากฐานของ Rule of Law

องค์กรตำรวจของเกาหลีใต้ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 1948 หลังจากแยกตัวออกมาจากทหาร เป็นตำรวจแห่งชาติเกาหลี (Korean National Police หรือ KNP) มีหน้าที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย, สืบสวนคดีอาญา และรักษาความปลอดภัยของประเทศ ตำรวจแห่งชาติเกาหลีเป็นผู้บังคับบัญชาของตำรวจทั้งหมดในประเทศ

การสอบสวนคดีอาญาในประเทศเกาหลีใต้ มีขั้นตอนการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเช่นเดียวกับของไทย โดยเป็นการดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ เรียกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพว่า Crime Re-enactment แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจของเกาหลีใต้จะเห็นว่า Crime Re-enactment ไม่ใช่การกระทำที่จำเป็นของการสอบสวนคดี แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจก็มักจะจัดให้มีการนำ

ซึ่งประกอบคำรับสารภาพในสถานที่เกิดเหตุ โดยการนำชี้ที่เกิดเหตุเป็นส่วนหนึ่งของตำรวจสืบสวน และตำรวจผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคจะเป็นฝ่ายที่เสนอให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุ โดยให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมานำชี้ แต่เมื่อคำนึงถึงเวลาที่เสียไปและงบประมาณของเจ้าหน้าที่แล้ว แนวโน้มต่อมาของการนำชี้ที่เกิดเหตุ จึงมีเฉพาะคดีที่สำคัญเช่นคดีฆาตกรรม (<http://askakorean.blogspot.com/2015/01/lets-play-criminals.html>)

การนำชี้ที่เกิดเหตุเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อการดำเนินคดีอาญา และเพื่อป้องกันมิให้จำเลยซึ่งรับสารภาพกลับคำให้การ โดยการนำชี้ที่เกิดเหตุนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถใช้เป็นข้อพิสูจน์ความจริงต่อศาล (ผ่านอัยการ) เนื่องจากคำรับสารภาพจะสอดคล้องกับการนำชี้ที่เกิดเหตุ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นการกระทำผิด ลักษณะการกระทำทางกายภาพ การนำชี้ที่เกิดเหตุยังสามารถเชื่อมโยงพยานหลักฐานต่างๆในคดีได้

การศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัยพบว่า เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีประเด็นข้อโต้แย้งเรื่องการนำชี้ที่เกิดเหตุเป็นอย่างมาก และเป็นที่สนใจของประชาชนในประเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้ เนื่องจากมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วย ต้องการนำผู้ต้องหามาปรากฏตัวต่อสื่อ สถานที่สาธารณะ และนำชี้ที่เกิดเหตุ โดยเฉพาะในคดีข่มขืน และฆาตกรรม ไม่จำเป็นต้องคำนึงเลยว่าผู้ต้องสงสัยนั้นจะถูกควบคุมโดยกฏหมายหรือไม่ ก็ต้องพาไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ต่อหน้าสาธารณชน และสื่อ เพื่อการบันทึกภาพและรายละเอียดของการกระทำ ความผิดนั้น (<http://facts.randomhistory.com/south-korea-facts.html>) กับอีกฝ่ายที่เห็นว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ทำให้เขาเสียชื่อเสียงและต้องอับอาย

คดีที่ถูกบันทึกและมักถูกนำมาถกเถียงมากที่สุด เกี่ยวกับเรื่องการนำชี้ที่เกิดเหตุนี้ คือคดีของชายชาวเกาหลีใต้ชื่อ จอง วอน ซอบ (Jeong Won Seob) ผู้ถูกจับกุมในฐานะเป็นผู้ต้องสงสัยในคดีข่มขืนและฆ่าเด็กนักเรียนหญิง เมื่อปี 1972 หลังถูกจับกุม จอง วอน ซอบ ถูกนำตัวไปชี้ที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพทั้งที่ถูกสวมกุญแจมือ การนำชี้ที่เกิดเหตุท่ามกลางสื่อมวลชนจำนวนมาก ประชาชนที่มาดู เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำผิด แต่จอง วอน ซอบ ปฏิเสธว่าเขาไม่ใช่ผู้กระทำ เขาได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่เยี่ยงเขาเป็นฆาตกรโหด เขาเล่าว่า ขณะถูกนำตัวไปนำชี้ที่เกิดเหตุ เขาต้องเปิดเผยใบหน้าและได้ยินเสียงตะโกนร้องดังมาจากฝูงชนว่า ให้ฆ่าเขาเสีย เขาได้รับความอับอาย และทุกข์ทรมาน การดำเนินคดีในชั้นต้น เขาถูกตัดสินว่าเป็นผู้กระทำผิด และลงโทษจำคุก 15 ปี แต่ต่อมา ปี 2008 ศาลแห่งกรุงโซลกลับคำพิพากษา ยกฟ้อง จอง วอน ซอบ จึงได้รับการปล่อยตัว ปัจจุบันจอง วอน ซอบ อายุ 82 ปี

จากเรื่องราวในครั้งนั้น นักวิจารณ์เรียก นำชี้ที่เกิดเหตุ หรือ Re-enactment ว่าเป็นการทำให้ได้รับความอับอาย แม้จะมีอีกฝ่ายที่เห็นว่า การนำชี้ที่เกิดเหตุ นั้น เป็นพยานหลักฐานที่มีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ประกอบคดีของอัยการได้ก็ตาม เป็นความขัดแย้งระหว่างสิทธิของสาธารณะ ที่จะได้รับทราบข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม กับสิทธิส่วนบุคคล ได้แก่ คนที่ถูกจับกุมด้วยถูกกล่าวหาว่าก่ออาชญากรรม หากเจ้าหน้าที่ตำรวจจะปกปิดใบหน้าของผู้ต้องหา ก็จะขัดแย้งกับความเห็นของประชาชนที่ต้องการรับรู้และเห็นว่า สังคมไม่จำเป็นต้องปกป้องผู้ที่ทำความผิด (Ju-min Park, 2010)

เจ้าหน้าที่ตำรวจจะถูกกดดันจากครอบครัวของเหยื่อ และสื่อมวลชน ให้เปิดเผยใบหน้าของผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมร้ายแรง ในหลายๆคดี ทั้งนักหนังสือพิมพ์ ผู้มีข่าว จะอยู่ประจำที่สถานีตำรวจ เพื่อเฝ้าติดตามทำข่าว การสืบสวนจับกุม และบันทึกภาพการนำชี้ที่เกิดเหตุ

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเกาหลี (Korean National Police Agency) กล่าวว่า การนำชี้ที่เกิดเหตุ ควรจัดให้ทำในพื้นที่ส่วนตัว เพราะประชาชนที่มารอดู ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ถ้าจัดในสถานที่ส่วนตัว ประชาชนก็จะเกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาของเจ้าหน้าที่อีกเช่นกัน

ฝ่ายทนายความในเกาหลีใต้ ก็มีการเรียกร้องในเรื่องนี้เช่นกันว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติไม่ชอบ ในการเปิดเผยใบหน้าของผู้ต้องหา จึงมีการบัญญัติประเด็นเรื่องนี้ไว้ในกฎหมาย เป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งกรณีนี้กฎหมายอนุญาตให้ตำรวจและอัยการเปิดเผยภาพถ่ายและลักษณะของผู้ต้องหาในคดีอุกฉกรรจ์ ที่ให้การรับสารภาพ หรือมีเหตุให้มั่นใจได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดอย่างแน่นอน จึงสรุปได้ว่า การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในประเทศเกาหลีใต้ เป็นการกระทำโดยชอบ และยังคงมีอยู่ต่อไป แม้ว่าจะมีความขัดแย้งกับหลักสิทธิมนุษยชนในบางประการก็ตาม

เมื่อพิจารณากระบวนการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ หรือ Crime Re-enactment ในประเทศเกาหลีใต้ มีขั้นตอนเช่นเดียวกับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยปฏิบัติ และประสบปัญหาในทางปฏิบัติเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ในการนำตัวผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุท่ามกลางสื่อมวลชนและประชาชนที่ติดตามข่าวอาชญากรรมและการทำงานของเจ้าหน้าที่ การที่ต้องนำผู้ต้องหาแสดงท่าทางลักษณะขั้นตอนการกระทำความผิด ต่อหน้าสาธารณะ เป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหาที่ทำให้เขาอยู่ในสถานะที่ถูกประจานโดยกระบวนการยุติธรรม แต่การนำชี้ที่เกิดเหตุก็มีคุณค่าในเชิง

พยานหลักฐาน สามารถนำไปเชื่อมโยงกับหลักฐานอื่น และใช้ยืนยันคำให้การของจำเลยในชั้นศาลหากมีการกลับคำรับสารภาพ

สิทธิของผู้ต้องหาหลังจากถูกจับกุม ได้แก่ สิทธิที่จะนิ่ง และสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากทนายความ ผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยจะถูกนำตัวไปพบอัยการภายใน 10 วันหลังจากถูกจับกุม และอัยการจะต้องฟ้องคดีภายใน 10 วันนับจากวันที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวมาพบ แต่ช่วงเวลาดังกล่าวก็อาจขออนุญาตศาลขยายได้อีกไม่เกิน 10 วัน เห็นได้ว่า การกำหนดระยะเวลาเช่นนี้ เป็นการประกันสิทธิของผู้ต้องหาว่าจะเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างรวดเร็ว (<http://www.singaporecriminallawyer.com/arrest-court-procedure/#sthash.Ritu>)

สิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่กฎหมายเกาหลีได้กำหนดไว้ชัดเจน เป็นการให้ความสำคัญมากที่สุดคือ สิทธิที่จะได้พบและปรึกษาทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมาย ในทุกขั้นตอนตั้งแต่ถูกจับกุม จนกระทั่งดำเนินคดีในชั้นศาล โดยเฉพาะจำเลยที่ยากไร้หรือด้วยเหตุผลประการอื่น หากจำเลยร้องขอ ศาลต้องจัดหาทนายความให้ในทุกกรณี (Korean Criminal Procedure Act)

หลักการสำคัญอันเป็นสากลในการดำเนินคดีอาญาที่ปรากฏในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกาหลีคือ ข้อสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดตัดสินว่าเป็นผู้กระทำผิด (Article 275-2 Presumption of Innocence)

ในส่วนที่เกี่ยวกับคำรับสารภาพของผู้กระทำผิด ถือเป็นพยานหลักฐานอันมีคุณค่า แต่ต้องไม่ใช่คำรับสารภาพที่เกิดจากการทำร้าย การกระทำที่รุนแรง บังคับข่มขู่หลังจากที่ถูกจับกุมหรือระหว่างถูกควบคุมตัว หรือรับสารภาพโดยไม่สมัครใจเพราะถูกหลอกลวง หรือโดยประการอื่น อันทำให้คำรับสารภาพต้องห้ามไม่ให้รับฟังเป็นพยาน (Article 309 Probativ Value of Confession Cause by Duress, etc.) ในส่วนนี้ก็เช่นกัน เป็นหลักการทั่วไปในการรับฟังพยานหลักฐานในคดีอาญา เช่นในวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ที่ให้รับฟังพยานหลักฐานได้ แต่ต้องไม่ใช่พยานหลักฐานที่เกิดจากการงู้อใจ มีคำมั่นสัญญา ขู่เข็ญ หรือหลอกลวง หรือโดยมิชอบประการอื่น

ดังนั้นประเทศเกาหลีได้ มีขั้นตอนเช่นเดียวกับที่เจ้าหน้าที่ตำรวจของไทย กล่าวคือ ในการนำตัวผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุท่ามกลางสื่อมวลชนและประชาชนที่ติดตามข่าวสารอาชญากรรมและการทำงานของเจ้าหน้าที่ การที่ต้องนำผู้ต้องหาแสดงท่าทางลักษณะขั้นตอนการกระทำผิด ต่อหน้าสาธารณะ เป็นการละเมิดสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหา ที่ทำให้เขาอยู่ในสถานะที่ถูกประจานโดยกระบวนการยุติธรรมและมีการหลักการสำคัญอันเป็นสากลในการดำเนินคดีอาญาที่

ปรากฏในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกาหลีคือ ข้อสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดตัดสินว่าเป็นผู้กระทำความผิด (Article 275-2 Presumption of Innocence)

2.3.4..4 ประเทศญี่ปุ่น

การดำเนินคดีอาญาในชั้นตำรวจในประเทศญี่ปุ่น เป็นไปตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นต้น เรื่องการสอบสวน ซึ่งบัญญัติเกี่ยวกับการสอบสวนของตำรวจสอบสวนไว้ กล่าวคือ

เจ้าพนักงานตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะตำรวจสอบสวนตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น หรือตามที่บัญญัติไว้ในกฎระเบียบของคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะแห่งชาติ หรือคณะกรรมการความปลอดภัยสาธารณะจังหวัด ตำรวจสอบสวนต้องทำการสอบสวนผู้กระทำความผิดและพยานหลักฐานเมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น ซึ่งตำรวจสอบสวนมีอำนาจสอบสวนความผิดทุกฐานเว้นแต่ความผิดที่จะฟ้องได้ต่อเมื่อมีการร้องทุกข์ ซึ่งในส่วนนี้จะเหมือนกับอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย ที่จะมีอำนาจสอบสวนในคดีความผิดต่อส่วนตัวได้ต่อเมื่อผู้เสียหายได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน โดยในญี่ปุ่นต้องร้องทุกข์ภายใน 6 เดือน แต่ในประเทศไทยต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน นับแต่วันผู้กระทำความผิด

ตำรวจสอบสวนของญี่ปุ่นอาจเรียกผู้ต้องหาให้มายังที่ทำการของตนและทำการถามปากคำ แต่ผู้ต้องหาอาจไม่มา หรือมาแล้วจะกลับเสียเมื่อใดก็ได้ ในการถามปากคำ ผู้ต้องหาต้องได้รับการแจ้งว่า ไม่จำเป็นต้องให้การขัดต่อความประสงค์ของตน คำให้การของผู้ต้องหาให้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แล้วให้ผู้ต้องหาอ่าน หรืออ่านให้ผู้ต้องหาฟัง หากผู้ต้องหาเห็นว่าคำให้การที่บันทึกไว้ถูกต้องแล้ว ก็ให้ลงชื่อและลงตราประทับ

นอกจากนี้ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีกฎหมายเน้นการให้อำนาจการควบคุมตัวผู้ต้องขังของพนักงานสอบสวน เพื่อให้การควบคุมผู้ต้องขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิ ได้แก่

- กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น

การดำเนินคดีอาญาของญี่ปุ่น ได้มีการบัญญัติรับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชนไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่น และรัฐธรรมนูญฉบับ ค.ศ.1947 ซึ่งได้วาง

หลักประกันเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาไว้หลายประการในหมวดที่ว่าด้วยเรื่องของ Japanese Bill of Right หรือ กฎบัตรแห่งสิทธิของญี่ปุ่น ได้แก่

(1) บุคคลจะไม่สูญเสียชีวิตหรือเสรีภาพ หรือถูกลงโทษทางอาญาใดๆ เว้นแต่จะเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(2) บุคคลมีสิทธิได้รับการพิจารณาดีโดยยุติธรรม

(3) บุคคลจะไม่ถูกจับโดยปราศจากหมายจับ ซึ่งออกโดยผู้พิพากษาที่มีอำนาจ และหมายจับต้องระบุความผิดของบุคคลซึ่งถูกกล่าวหา เว้นแต่บุคคลนั้นถูกจับได้ในขณะกระทำความผิด

(4) บุคคลจะต้องไม่ถูกจับหรือคุมขังโดยปราศจากการแจ้งข้อหาให้เขาทราบ หรือโดยปราศจากสิทธิในการพบทนายความในทันทีที่ถูกคุมขังโดยไม่มีเหตุผลอันควร และเหตุผลแห่งการถูกคุมขัง และจะต้องเสนอต่อศาลในทันทีโดยเปิดเผย ต่อหน้าผู้ถูกคุมขังและทนายความของเขา

(5) บุคคลมีสิทธิที่จะอยู่อย่างปลอดภัยในเคหสถานของเขา เอกสารและสิ่งของใดๆ ของเขาจะต้องไม่ถูกค้นหรือถูกยึด เว้นแต่จะมีหมายอาญาซึ่งออกโดยมีเหตุอันสมควร และระบุสถานที่และสิ่งของที่จะค้นหรือยึด หรือตามที่ได้อนุญาตยกเว้นไว้ รวมทั้งการค้นหรือยึดทุกครั้งจะต้องมีหมายอาญาซึ่งออกโดยผู้พิพากษาที่มีอำนาจ

(6) การทรมานหรือการลงโทษด้วยความทารุณโหดร้ายจะกระทำมิได้

(7) บุคคลจะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ คำรับสารภาพโดยการบังคับ ทรมาน หรือข่มขู่ หรือคำรับสารภาพภายหลังจากการถูกจับ หรือคุมขังโดยการหน่วงเหนี่ยวถ่วงเวลาให้ล่าช้า มิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน นอกจากนั้น บุคคลจะไม่ถูกพิพากษาให้ลงโทษในกรณีที่มีข้อพิสูจน์เพียงคำรับสารภาพของเขาเท่านั้น

จากหลักการใน Japanese Bill of Right ข้อที่ (7) นี้ เห็นได้ว่า ในประเทศญี่ปุ่น บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาจะไม่ถูกบังคับให้รับสารภาพ คำรับสารภาพโดยการบังคับ ทรมาน หรือข่มขู่ หรือคำรับสารภาพภายหลังจากการถูกจับหรือคุมขัง โดยการหน่วงเหนี่ยวถ่วงเวลาให้ล่าช้า มิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน นอกจากนั้น บุคคลจะไม่ถูกพิพากษาลงโทษในกรณีที่มีข้อพิสูจน์เพียงคำรับสารภาพของเขาเท่านั้น จึงเป็นหลักประกันว่า บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหาจะไม่ถูกบังคับให้ทำแผนประกอบคำรับสารภาพหากไม่เต็มใจ และการบังคับ ทรมาน ข่มขู่ให้ทำแผนประกอบคำรับสารภาพก็ไม่อาจทำได้

จากการศึกษาระบบการดำเนินคดีอาญาในประเทศญี่ปุ่น การสอบสวนเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจ การแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อค้นหาความจริง อยู่บนพื้นฐานของการคุ้มครองสิทธิ

ของผู้ถูกกล่าวหา ในข้อสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาคัดสินว่าเขาเป็นผู้กระทำผิดจริง แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะให้การรับสารภาพ ในการสอบสวนก็ไม่ปรากฏขึ้นตอนนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปนำขึ้นที่เกิดเหตุ หรือทำแผนประกอบคำรับสารภาพแต่อย่างใด

ดังนั้น ในประเทศญี่ปุ่นไม่มีกระบวนการระบุเฉพาะในการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

2.4 แนวคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการนำขึ้นสถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

แม้การที่ผู้ต้องหาขึ้นชื่อที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักบางประการในการดำเนินคดีอาญา ที่ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำผิดก็ตาม แต่การที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนด้วยความสมัครใจ และนำพนักงานสอบสวนขึ้นชื่อที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพื่อบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นในชั้นศาลต่อไปนั้น มีคุณค่าในฐานะเป็นพยานหลักฐานที่เกิดจากความสมัครใจ ให้การเป็นปฏิกิริยาต่อประโยชน์ของตนเองของผู้ต้องหา มีความน่าเชื่อถือว่าเป็นความจริงเช่นที่ให้การรับสารภาพ เมื่อฟังประกอบพยานหลักฐานอื่น จึงฟังลงโทษจำเลยได้

การที่จำเลยนำขึ้นชื่อที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ในบางคดีที่โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานมาเบิกความ แต่ศาลก็รับฟังโดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด ดังคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1436/2542 เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมจำเลยได้แอบซ่อนกุญแจในกระเป๋าก้น ในเวลากลางวันทั้งเมื่อจำเลยให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธอย่างไร เจ้าพนักงานตำรวจผู้จับกุมก็บันทึกไปตามความประสงค์ของจำเลย กรณีจึงไม่มีเหตุที่ระแวงว่าพยานโจทก์ผู้จับกุมจำเลย จะเบิกความปรักปรำจำเลย เมื่อเจ้าพนักงานสอบสวนพาจำเลย ไปขึ้นสถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ จำเลยก็คง นำขึ้นตามคำรับสารภาพ ซึ่งหากจำเลยไม่ได้กระทำความผิด แล้วจำเลยย่อมจะปฏิเสธได้เพราะเป็นเจ้าพนักงานต่างคนกัน และจดบันทึกในเวลาต่างกัน ฟังได้ว่าอิเฟดรินของกลางจำนวน 587 เม็ดเป็นของจำเลย สำหรับธนบัตรที่ใช้ล่อซื้อ จำนวน 3,100 บาท แม้โจทก์จะนำสืบไม่ได้ว่าหายไปได้อย่างไร

ก่อนที่จะถูกจับกุมก็หาเป็นสาระสำคัญแก่คดีอย่างไรไม่ เพราะพยานหลักฐานโจทก์ดังที่กล่าวมานั้นว่ามันคงรับฟังได้ อยู่แล้วว่าจำเลยกระทำผิดตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1346/2530 วินิจฉัยว่า โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นเหตุการณ์ขณะจำเลยข่มขืนและฆ่าเด็กหญิง พ. แต่โจทก์มีพยานมาเบิกความว่าเห็นชายคนหนึ่งวิ่งไล่เด็กผู้หญิง พยานจำไม่ได้ว่าเป็นใครเพราะยืนอยู่ห่าง ปรากฏว่าเวลาที่พยานเห็นเหตุการณ์นั้นตรงกับเวลาที่เกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุเล็กน้อยพยานได้พบจำเลยอยู่ตรงบริเวณใกล้กับที่พบศพเด็กหญิง พ. จำเลยสวมเสื้อผ้าเช่นเดียวกับเสื้อผ้าของชายที่วิ่งไล่เด็กผู้หญิง ทั้งพฤติการณ์ของชายและเด็กผู้หญิงที่พยานเห็นนั้นก็ตรงกับข้อเท็จจริงตามคำรับสารภาพของจำเลย ประกอบกับได้ความว่า การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพของจำเลยนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคอยถามจำเลยทุกขั้นตอน และบางครั้งเมื่อผู้แสดงแทนผู้ตายทำไม่ถูก จำเลยก็บอกให้ทำใหม่ให้ถูกต้อง ซึ่งเป็นเหตุผลแสดงว่าจำเลยได้ให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ ดังนี้ ฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 901/2526 จำเลยถือปืนเล่นฟ้อนรำแล้วปืนลั่น ผู้ตายซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้านแย้งปืนไปว่ากล่าวสั่งสอนแล้วคืนปืนให้ต่อมาผู้ตายถูกยิง จำเลยเข้ามาอบตัวมอบปืนทำให้การชันสอบสวนซึ่งกระทำในวันเกิดเหตุมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเคืองแค้นที่จำเลยมีต่อผู้ตายมาก่อน เชื่อว่าให้การโดยสมัครใจ และการชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพไม่มีเหตุที่จะสงสัยว่ากระทำโดยถูกบังคับ ฉะนั้นแม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยาน และจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นศาล คดีก็ฟังลงโทษจำเลยตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 ได้

ในบางกรณี การที่พนักงานสอบสวนให้ผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพท่ามกลางสื่อมวลชนที่ติดตามบันทึกภาพและประชาชนที่ไปเฝ้าดู ก็เป็นเครื่องยืนยันว่าการที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวนนั้น เป็นไปด้วยความสมัครใจ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3261/2530 คำเบิกความของ ณ. พยานโจทก์ซึ่งเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับจำเลยแต่โจทก์กันไว้เป็นพยานนั้นรับฟังได้ แต่มีน้ำหนักน้อย เมื่อปรากฏว่าคำให้การชันสอบสวนของจำเลยทั้งห้าได้กล่าวถึงพฤติการณ์ในการปล้นทรัพย์และทำร้ายผู้ตาย แล้วนำทรัพย์ไปแบ่งกันโดยละเอียด ตรงกับคำเบิกความของ ณ. ทั้งจำเลยที่ 1 ยังนำถุงผ้าขนหนูสำหรับใส่สังขันธ์ของผู้ตายไปมอบให้พนักงานสอบสวนเป็นของกลาง การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของจำเลยทั้งห้ากระทำต่อ

หน้าประชาชนจำนวนมาก และขอให้ถ่ายภาพวิดีโอประกอบคดี แสดงว่าจำเลยทั้งห้าให้การรับสารภาพด้วยความสมัครใจ จึงเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของ ณ. และพยานแวดล้อมของ โจทก์ฟังได้ว่าจำเลยทั้งห้ากับพวก ร่วมกันปล้นทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย

ในคดีฆาตกรรมสะเทือนขวัญที่เป็นที่สนใจของประชาชนเรื่องหนึ่ง กรณีคดียางสยามล ที่เสียชีวิตจากการฆาตกรรมโดยใช้มีดแทงเสียชีวิตในรถยนต์นั่งส่วนบุคคล เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2536 มีผู้พบศพผู้ตายขณะที่เด็กหญิงบุตรของผู้ตายอายุประมาณ 2 ขวบกอดร่างผู้ตายอยู่ ผลจากการชันสูตรศพพบว่า ผู้ตายเสียชีวิตเพราะถูกแทง 3 แห่ง โดยแผลที่แทงอยู่บริเวณลิ้นปี่และหน้าอก เสียชีวิตไม่ต่ำกว่า 6 ชั่วโมง ทราบชื่อในเวลาต่อมาว่าชื่อนางสยามล ลากก่อเกียรติ อายุ 30 ปี เจ้าของร้านขายเสื้อผ้าบูติกบาร์มี ตั้งอยู่ อ.หัวหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ และผ่านการหย่า กับ นายแพทย์บัณฑิต โหมยิตชัยวัฒน์ แพทย์ประจำโรงพยาบาลหัวหิน ซึ่งสยามลหย่าขาดไปเมื่อ 2 ปีก่อนเกิดเหตุ ซึ่งต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมผู้กระทำความผิดผู้ลงมือฆ่าได้ 4 คน ทั้ง 4 ให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน และนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพปรากฏตามบันทึกคำให้การและบันทึกการนำชี้จุดต่าง ๆ ประกอบคำให้การรับสารภาพ กับภาพถ่ายในการนำชี้ที่เกิดเหตุที่สถานีบริการน้ำมัน โมบิลนั้น จำเลยที่ 2 บอกว่า เห็นจำเลยที่ 3 โยนกระเป๋ใส่เงินและพวงกุญแจรถยนต์ของผู้ตายข้ามกำแพงด้านหลังห้องน้ำออกไป เจ้าพนักงานตำรวจจึงตรวจค้นบริเวณที่พบพวงกุญแจรถยนต์ และกระเป๋ใส่เงินของผู้ตาย ซึ่งมีบัตรประจำตัวประชาชนและบัตรต่าง ๆ ของผู้ตาย รวมทั้งภาพถ่ายของเด็กหญิงบาร์มี หรืออิงอิง อยู่ข้างใน ปรากฏตามบันทึกการตรวจค้นยึดของกลาง เจ้าพนักงานตำรวจยึดสมุดผู้ใช้โทรศัพท์จากร้านบริการโทรศัพท์ทางไกลซึ่งอยู่ตรงข้ามธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด สาขาเพชรบุรี เป็นของกลาง ปรากฏตามสมุดผู้ใช้โทรศัพท์ ในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2536 เจ้าพนักงานตำรวจค้นพบมีดที่จำเลยที่ 4 ใช้แทงผู้ตายอยู่ในถุงนาห่านจากที่เกิดเหตุไปทางวัดตาลงประมาณสองร้อยเมตร โดยอยู่ห่างจากถนนประมาณห้าเมตร ปรากฏตามภาพถ่าย และเจ้าพนักงานตำรวจได้ยึดกางเกงยีนสองตัวของจำเลยที่ 4 ที่อ้างว่าตัวหนึ่งได้สวมใส่ในวันเกิดเหตุ เป็นของกลาง แล้วส่งมีดและกางเกงยีนไปตรวจพิสูจน์หาคราบเลือด ผลการตรวจพิสูจน์ พบคราบเลือดที่มีดและกางเกงยีนตัวหนึ่ง แต่พบเลือดน้อย ไม่อาจยืนยันได้ว่าเป็นเลือดมนุษย์หรือไม่ ปรากฏตาม

รายงานการตรวจพิสูจน์ นอกจากนี้ พนักงานสอบสวนยังได้ส่งลายพิมพ์นิ้วมือและลายพิมพ์ฝ่ามือของจำเลยทั้งสี่ นายบรรจบ และผู้ต้องสงสัยรวมสิบเอ็ดคน ไปตรวจพิสูจน์เปรียบเทียบกับรอยนิ้วมือและลายฝ่ามือแฝงที่เก็บได้จากรถยนต์ของผู้ตาย ผลการตรวจพิสูจน์ปรากฏว่า รอยลายนิ้วมือแฝงที่เก็บจากกล่องที่เขียนบุรีในรถ ตรงกับลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือซ้ายของจำเลยที่ 4 รอยลายนิ้วมือแฝงที่เก็บจากประตูหน้าขวาในรถ ตรงกับลายพิมพ์นิ้วหัวแม่มือขวาของจำเลยที่ 3 รอยลายฝ่ามือแฝงที่เก็บจากประตูหน้าขวาในรถและประตูหลังขวานอกรถ ตรงกับลายพิมพ์ฝ่ามือขวาของจำเลยที่ 3 ปรากฏตามรายงานการตรวจพิสูจน์ ผลการตรวจพิสูจน์สำลีที่ซับน้ำในช่องคลอดของผู้ตายปรากฏว่า พบคราบอสุจิติดอยู่ ปรากฏตามรายงานการตรวจพิสูจน์

เห็นได้ว่า จากคำให้การรับสารภาพของผู้ลงมือกระทำผิดในชั้นสอบสวน ผู้ต้องหาหน้าชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และนำชี้สถานที่เก็บซ่อนอาวุธที่ใช้และทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดนำไปสู่การเชื่อมโยงถึงตัวผู้บ่งการให้กระทำผิด จนในที่สุดศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ 5244/2539 ว่าจำเลยทั้งห้ามีความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อนโดยทารุณโหดร้าย

แต่ก็มีกรณีที่ผู้ต้องหารับสารภาพ และมีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ แต่เมื่อโจทก์มีหน้าที่พิสูจน์ความผิดของจำเลย การรับฟังและชี้แจงน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีอาญาเป็นหน้าที่ของศาล จึงมีกรณีที่โจทก์มีคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน และบันทึกนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ซึ่งเป็นพยานบอกเล่า เมื่อไม่มีพยานหลักฐานอื่นรับฟังประกอบให้เชื่อว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด ศาลจึงพิพากษายกฟ้อง เช่นคำพิพากษาศาลฎีกาต่อไปนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3499/2557 วินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสอง พร้อมพวกอีก 1 คน ปีนเข้าไปในบ้านเจ้าทรัพย์ลักเอาทรัพย์สินหลายรายการรวมมูลค่าห้าแสนบาทเศษ เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมจำเลยทั้งสองได้ในวันรุ่งขึ้น และนำตัวไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ มีการถ่ายภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเป็นหลักฐาน โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นสนับสนุน จำเลยทั้งสองปฏิเสธในชั้นศาล ศาลชั้นต้นพิพากษาว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง โจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อจำเลยให้การปฏิเสธ โจทก์ต้องมีพยานหลักฐานอื่นมาสนับสนุนคำรับสารภาพของจำเลย แต่ต้องไม่ใช่คำของตำรวจผู้สอบสวนคำรับนั้นเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 758/2536 โจทก์มี ส. เป็นพยานเพียงคนเดียวที่อ้างว่ารู้เห็นการกระทำของจำเลย แต่โจทก์ไม่ได้ตัว ส. มาเบิกความมีแต่บันทึกคำให้การชั้นสอบสวน แต่จากคำให้การชั้นสอบสวนปรากฏว่า หลังจาก ส.เห็นเหตุการณ์แล้วก็ได้เล่าให้ใครฟังจนวันที่ 9 เดือนเดียวกันทราบว่ามีผู้พบศพผู้ตาย จึงไปเล่าให้ พ.ผู้ใหญ่บ้านฟังพ.พาไปให้การต่อพนักงานสอบสวนในวันรุ่งขึ้น โจทก์ก็มีได้ถาม พ.ให้ปรากฏว่า พ.รับฟังมาจากส.และพา ส. ไปให้การต่อพนักงานสอบสวนจริง คำให้การชั้นสอบสวนของ ส. เป็นพยานบอกเล่าจำเลยไม่มีโอกาสถามค้านทำให้มีน้ำหนักน้อยไม่น่าเชื่อถือโจทก์จึงเหลือแต่คำให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยทั้งสอง ซึ่งจำเลยทั้งสองได้แย้งว่าเป็นคำให้การที่ได้มาโดยมิชอบ และไม่ของกลางที่พนักงานสอบสวนเบิกความว่าขณะนำชี้ที่เกิดเหตุจำเลยที่ 1 นำมามอบให้และบอกว่าเป็นไม้ที่ใช้ตีผู้ตาย แต่ไม่ปรากฏว่าไม้ของกลางมีร่องรอยที่ชี้ว่าใช้ตีผู้ตายมาแล้ว พยานหลักฐานของโจทก์ยังไม่พอฟังว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่าผู้ตาย

นอกจากนี้ บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ และภาพถ่ายประกอบการนำชี้ก็ไม่ทำให้พยานหลักฐานของโจทก์มีน้ำหนักดีขึ้น ถ้าฟังคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไม่อาจถือว่าเป็นเหตุผลอันหนักแน่น หรือมีพฤติการณ์พิเศษแห่งคดี เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นที่ใช้เชื่อมโยงถึงการกระทำของจำเลยมาสนับสนุน พยานโจทก์ที่นำมาสืบมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำผิดหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้จำเลย

เพราะคำรับสารภาพเป็นเพียงพยานบอกเล่า ซึ่งศาลจะต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานนั้นโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4314/2544 โจทก์มีแต่คำรับสารภาพชั้นสอบสวนของจำเลย บันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและภาพถ่าย กับภาพถ่ายที่ ส. ซึ่งจำเลยโดยมี ร.ต.อ. น. พนักงานสอบสวนมาเบิกความประกอบซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเท่านั้น ทั้งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาว่าคำรับสารภาพมิได้เป็นไปด้วยความสมัครใจและมีได้นำชี้ที่เกิดเหตุแต่อย่างใด ดังนั้น การจะนำคำสารภาพและการนำชี้ที่เกิดเหตุชั้นสอบสวนของจำเลยมาฟังลงโทษจำเลย โจทก์จะต้องมีพยานประกอบมาสืบให้เห็นว่าจำเลยกระทำผิดจริงทั้งพยานประกอบต้องมีใช้คำของเจ้าพนักงานตำรวจผู้สอบสวน เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นมาสืบประกอบคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนของจำเลยพยานหลักฐานเท่าที่โจทก์นำสืบจึงมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยกระทำผิดจริงตามคำฟ้องหรือไม่ ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 227 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2258/2533 ภาพถ่ายและบันทึกการนำตัวผู้ต้องหาซึ่งเกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวนเท่านั้น ไม่ใช่พยานหลักฐานที่จะนำมารับฟังประกอบคำรับสารภาพของจำเลยในชั้นจับกุมและชั้นสอบสวน เพื่อให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1662/2514 การรับฟังคำรับสารภาพชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยปฏิเสธชั้นศาลมาใช้ลงโทษจำเลยนั้น โจทก์ต้องมีพยานประกอบว่าจำเลยกระทำความผิดจริงโดยพยานประกอบนั้นต้องมีใช้คำตำรวจผู้สอบสวนคำรับสารภาพนั้นเอง (อ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 85/2484)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4657/2539 ในคดีอาญาเมื่อจำเลยให้การปฏิเสธว่ามีได้กระทำความผิด โจทก์ย่อมมีหน้าที่น่าสืบให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้องเมื่อ โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานหรือพยานพฤติเหตุแวดล้อมมาสืบให้เห็นว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันฆ่าผู้ตายคำเบิกความของเจ้าพนักงานผู้จับกุมจำเลยทั้งสองซึ่งอ้างว่าสืบทราบจำเลยทั้งสองเป็นคนร้ายและจำเลยทั้งสองรับสารภาพในชั้นจับกุมกับคำเบิกความของพนักงานสอบสวนผู้สอบสวนจำเลยทั้งสองที่อ้างว่าจำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนและนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนไม่พอให้รับฟังว่าจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9413/2539 โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลยที่ 3 เป็นคนร้ายขณะเกิดเหตุ พยานหลักฐานโจทก์มีเพียงบันทึกการจับกุมบันทึกคำให้การชั้นสอบสวนที่จำเลยที่ 3 ให้การรับสารภาพบันทึกนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพและภาพถ่ายซึ่งจำเลยที่ 3 ปฏิเสธในชั้นศาลและไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าจำเลยที่ 3 ได้รับส่วนแบ่งทรัพย์สินที่ถูกปล้นจึงเป็นพยานบอกเล่าที่ไม่มีน้ำหนักเพียงพอให้รับฟังว่าจำเลยที่ 3 ร่วมปล้นทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 853/2541 โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานหรือพยานแวดล้อมกรณีมาเบิกความให้เห็นว่าจำเลยเป็นคนร้ายที่ใช้อาวุธปืนยิงผู้เสียหาย คงมีแต่ ก. ผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นผู้นำตัวจำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนเบิกความว่า จำเลยไปพบพยานที่บ้านแจ้งความประสงค์จะเข้ามอบตัวพยานจึงจำตัวจำเลยไปมอบให้จำสืบทหารวัตร ส. ซึ่งจำสืบทหารวัตร ส. เบิกความว่าเมื่อ ก. นำตัวจำเลยไปมอบให้นั้น จำเลยรับว่าเป็นผู้ใช้ปืนยิงผู้ตายจริง เพราะสำนักผัดและเกรงว่าญาติผู้ตายจะทำร้ายจึงขอเข้ามอบตัว เจ้าพนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาแก่จำเลยว่ามีผู้อื่นโดยเจตนาและโดยไตร่ตรองไว้ก่อนจำเลยให้การรับสารภาพนำชี้ที่เกิดเหตุและให้ถ่ายรูปประกอบคำรับสารภาพดังนี้ พยานหลักฐานโจทก์

ดังกล่าวคงมีแต่คำรับสารภาพของจำเลยในชั้นสอบสวน ทำให้การชั้นสอบสวนซึ่งระบุว่าจำเลยให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาและรับว่าเป็นผู้ใช้อาวุธปืนลูกซองยาวยิงผู้ตายถึงแก่ความตาย กับบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุภาพถ่ายประกอบคำรับสารภาพซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเท่านั้นทั้งโจทก์ไม่ได้อาวุธของกลางที่ใช้ยิงผู้ตายมาเป็นพยานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยใช้อาวุธปืนดังกล่าวยิงผู้ตาย อันจะทำให้ลักษณะบาดแผลของศพผู้ตายสอดคล้องกับคำให้การรับสารภาพของจำเลย พยานที่โจทก์นำสืบมาจึงขาดวัตถุพยานที่ใช้ในการกระทำผิดคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาที่จะนำมาฟังลงโทษจำเลยได้นั้น โจทก์จะต้องมีพยานประกอบมานำสืบให้เห็นว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดจริงทั้งพยานประกอบต้องมีใช้คำของเจ้าพนักงานตำรวจผู้สอบสวนหรือพยานที่ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน แม้โจทก์จะมี ก. ผู้ใหญ่บ้านซึ่งนำตัวจำเลยเข้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนมาเบิกความ แต่คำเบิกความของพยานดังกล่าวไม่สอดคล้องกับคำให้การในชั้นสอบสวน ทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนนั่นเอง เม อโจทก์ไม่พยานอื่นมาสืบประกอบคำรับสารภาพในชั้นสอบสวนซึ่งจำเลยให้การปฏิเสธในชั้นพิจารณาพยานหลักฐานโจทก์เท่าที่นำสืบมาจึงไม่พอฟังลงโทษจำเลย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสริมสกุล ขำวัฒนพันธ์ (2537, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา : ศึกษากรณีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ผลการศึกษาพบว่า การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นวิธีการปฏิบัติที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องในการรับฟังคำรับสารภาพเป็นพยานหลักฐานได้ ผลของวิธีการปฏิบัติดังกล่าวจะช่วยยืนยันได้เป็นอย่างดีว่าคำรับสารภาพของผู้ต้องหาเกิดจากความสมัครใจโดยแท้จริง และเป็นไปตามความสัจจริง แต่เนื่องจากการที่ไม่มีระเบียบการปฏิบัติที่ชัดเจนและขาดการควบคุมการปฏิบัติให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม จึงทำให้การปฏิบัติในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของพนักงานสอบสวนในบางครั้งได้ ส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาในด้านต่างๆ เพื่อจัดผลกระทบที่เกิดขึ้น และเป็นการพัฒนาวิธีการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นผู้เขียนจึงได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

สุธรรมา วรภานนท์ (2542, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สิทธิผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะประจักษ์ผลการศึกษาพบว่า กฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะประจักษ์ไว้แล้ว ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพุทธศักราช 2540 แต่ในทางปฏิบัตินั้น เจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมมิได้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวอย่างเคร่งครัด ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาไม่มีการนำมาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่แล้ว เช่น ความรับผิดชอบละเมิดหรือโทษทางวินัย ฯลฯ มาใช้บังคับกับผู้ละเมิดสิทธิอย่างจริงจัง

สิกฤษณ์ อังสัจจะพงษ์ (2548, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายในขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ศึกษาเฉพาะกรณีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพผลการศึกษาพบว่า เกี่ยวกับการรับฟังพยานหลักฐานของศาลในกรณีนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ พนักงานสอบสวนต้องการกระทำที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักความพอสมควรแก่เหตุ คือ ความเหมาะสม ความจำเป็น และความได้สัดส่วนระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีการของพนักงานสอบสวน และสิทธิของผู้ต้องหาที่ต้องมีความสมดุลกันระหว่างคุณค่าส่วนรวมและคุณค่าส่วนบุคคล

ภัทรวิทย์ อบอุ่น (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย ผลการศึกษาเสนอแนะให้ยกเลิกการทำแผนฯ ในลักษณะที่ต้องมีการแสดงท่าทางประกอบการกระทำความผิดต่อหน้าสาธารณชนเพื่อใช้เป็นพยานยืนยันว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจ แท้จริงนั้นเสียไม่ว่าผู้ต้องหาจะสมัครใจหรือไม่ก็ตาม เพราะไม่ค่อยเกิดประโยชน์ต่อรูปคดีเท่าที่ควร และน่าจะมีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่า แต่สำหรับในกรณีที่อาจมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการนำชี้ฐานชุกช่อนวัตถุพยานบางอย่าง ซึ่งจำเป็นต่อการพิสูจน์องค์ประกอบความผิด น่าจะจัดให้มีได้แต่ต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของผู้ต้องหาเท่านั้น และมาตรการต้องปลอดภัยเพียงพอ โดยอาจต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายบางประการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้ชัดเจน

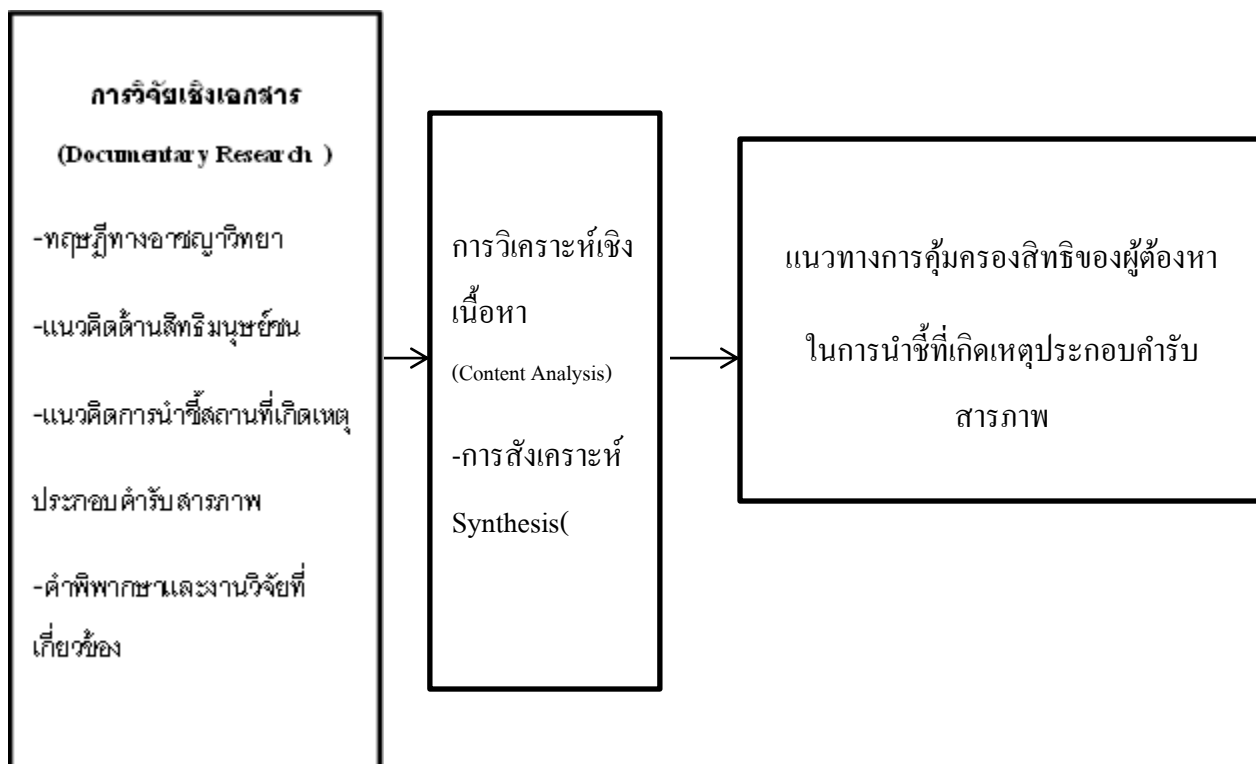
อภิศักดิ์ ทองนพคุณ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การประชาสัมพันธ์ผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ผลการศึกษาพบว่า การประชาสัมพันธ์ผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุฯ เกิดขึ้นเมื่อมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ผู้ประชาสัมพันธ์ ผู้ต้องหา และการขาดความสามารถในการปกป้องร่างกายของผู้ต้องหา การประชาสัมพันธ์ผู้ต้องหาเป็นพฤติกรรมรวมหมู่ที่เป็นการแพร่ระบาดทางอารมณ์ในรูปแบบของฝูงชนวุ่นวาย ซึ่งมีสาเหตุจากความโกรธแค้นในพฤติกรรมกระทำความผิดที่ทารุณ

โหดร้ายของผู้ต้องหา นอกจากนั้นการประชาทัณฑ์ผู้ต้องหาเป็นการควบคุมทางสังคมเชิงลบ และเป็น การลงโทษเพื่อแก้แค้นตอบแทนผู้กระทำผิด

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการป้องกันผู้ต้องหาจากการประชาทัณฑ์คือ กำลังของ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีไม่เพียงพอ ประชาชนที่มาดูการนำขี้ที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ไม่เข้าใจการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ต้องการใช้ความรุนแรงในการห้ามปรามหรือจับกุมผู้ ประชาทัณฑ์

ปรีชา วงศ์วิวรรณ (2555,บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิและ เสรีภาพของผู้ต้องหา : ศึกษาเฉพาะกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ จากการศึกษาพบว่า การนำ ผู้ต้องหาไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เป็นวิธีปฏิบัติของพนักงานสอบสวนที่ละเมิดสิทธิของ ผู้ต้องหา อันส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ของผู้ ต้องหาเป็นอย่าง เห็นควรมีการยกเลิกการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประกอบคำรับสารภาพ เพื่อให้ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 แนวทางของต่างประเทศ และ มาตรฐานสากลระหว่างประเทศ

กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญา และเพื่อศึกษากฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญา โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

วิธีการศึกษาและรวบรวมข้อมูล

การศึกษาแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนและค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา บทความ และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ทฤษฎีและ แนวคิดด้านอาชญาวิทยา สิทธิมนุษยชน การนำชี้สถานที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ คำพิพากษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และทำการสังเคราะห์เนื้อหาสรุปหาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ

การนำเสนอผลการศึกษา

การศึกษานี้ นำเสนอผลการศึกษาเป็นข้อความประกอบความเรียง

บทที่ 4

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

การศึกษาการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นการศึกษาถึงหลักการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ศึกษาถึงผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการสอบสวนคดีอาญา เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา สรุปหาแนวทางในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ได้ดังต่อไปนี้

4.1 หลักในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา

การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของเจ้าพนักงานสอบสวน เป็นผลมาจากคำรับสารภาพของผู้ต้องหา และเป็นการรวบรวมพยานหลักฐานอย่างหนึ่งของพนักงานสอบสวนโดยมีเหตุผลเพื่อใช้เป็นพยานสนับสนุนให้ศาลเชื่อว่า ผู้ต้องหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจแท้จริง แต่จะต้องเกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย มิเช่นนั้นจะไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ จึงอาจสรุปโดยพิจารณาแยกส่วนในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก : แนวคิดหลักทั่วไป อาจสรุปได้ว่า ในอดีตสังคมโลก สภาพความเป็นมนุษย์มักไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากเชื่อว่ามนุษย์มีสิทธิบางประการติดตัวมาตั้งแต่เกิด และไม่อาจโอนให้กันได้ อันเป็นสิทธิตามกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งมนุษย์ทุกคนไม่ว่าจะเชื้อชาติหรือศาสนาใดต้องมี มิฉะนั้นจำทำให้มนุษย์นั้นด้อยความหมายลง ดังนั้นรัฐจะบัญญัติกฎหมายมาขัดหรือแย้งกับสิทธิตามธรรมชาติไม่ได้ เพราะไม่ใช่กฎหมายที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่เพื่อเป็นการป้องกันสังคมมนุษย์จึงยอมสละสิทธิบางส่วนให้แก่รัฐ คงเหลือไว้เพียงสิทธิปัจเจกชนบางประการอันมีลักษณะเป็นนิจนิรันดร์ ซึ่งจะละเมิดและโอนมิได้

ในนานาอาริยะประเทศได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) เพื่อกำหนดสิทธิอันเป็นสิทธิตามธรรมชาติในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ว่าควรมีสหิทธิประการใดบ้าง สำหรับใช้เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศนำไปบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของตนตามความเหมาะสมและเป็นธรรมที่สุด

สิทธิหนึ่งที่นานาประเทศได้นำหลักการไปบัญญัติไว้เป็นหลักกฎหมายภายใน คือ สิทธิในการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปัจเจกบุคคลเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติศาสนา หรือสถานะใดก็ตาม ซึ่งห้ามมิให้ละเมิดเป็นอันขาด การกระทำอันใดซึ่งเป็นการข่มเหงหรือมีการกระทำในลักษณะประจานก็ดี ถือเป็นการทำให้มนุษย์ด้อยค่าในสายตาของตนเองหรือบุคคลอื่น เท่ากับเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามความหมายนี้แล้ว ซึ่งจะกระทำมิได้และอีกสิทธิหนึ่งที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญ และประสงค์จะคุ้มครองเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดีอาญา โดยเฉพาะสิทธิของผู้ต้องหาเพื่อยกฐานะของผู้ต้องหาขึ้นมาเป็นประธานแห่งคดี

การกระทำอันใดของเจ้าหน้าที่รัฐที่ละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย และอาจทำให้มีความผิดต้องรับโทษได้ แต่จะอย่างไรก็ตามรัฐในฐานะซึ่งมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกฝ่าย รัฐจึงมีความจำเป็นต้องใช้อำนาจบางประการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่มุ่งหมายไว้ ดังนั้น ประชาชนจึงต้องยอมสละสิทธิของตนเองบางส่วนมอบอำนาจให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบางประการ เพื่อให้สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนเป็นหลักเท่านั้น และจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิของปัจเจกชนเกินควร ทั้งนี้ในการดำเนินการจำเป็นต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถปฏิบัติการได้โดยไม่มี ความผิด และถึงแม้จะมีกฎหมายให้อำนาจ แต่จะต้องไม่ละเมิดต่อบทบัญญัติอันเป็นหลักประกันสิทธิที่กฎหมายมุ่งประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษด้วย

ทั้งนี้ในระบบนิติรัฐ กฎหมายที่ให้อำนาจนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นจากฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้นเพราะถือเป็นตัวแทนของประชาชน โดยมีเหตุผลเพื่อให้รัฐสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ แต่ในการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติต้องถูกผูกพันตามหลักประกันสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ด้วย ทั้งนี้การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจนั้น รัฐจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างหลักประกันสิทธิของปัจเจกบุคคลกับอำนาจกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐมิให้โน้มเอียงไปข้างหนึ่งข้างใดมากเกินไปจนเกิดควร แต่จะอย่างไรก็ตามแม้จะมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของ

รัฐให้สามารถกระทำได้แต่จะต้องไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามประกันสิทธิที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษด้วย ทั้งนี้ในระบบนิติรัฐกฎหมายที่ให้อำนาจนั้นจะต้องเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นจากฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้นเพราะถือเป็นตัวแทนของประชาชนโดยมีเหตุผลเพื่อให้รัฐสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ แต่ในการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติต้องถูกผูกพันตามหลักประกันสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ด้วย ทั้งนี้การบัญญัติกฎหมายให้อำนาจนั้น รัฐจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างหลักประกันสิทธิของปัจเจกบุคคลกับอำนาจกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐมิให้น้ำหนักไปข้างหนึ่งข้างใดมากเกินไปจนเกิดควร แต่จะอย่างไรก็ตามแม้จะมีกฎหมายกำหนดให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐให้สามารถกระทำได้ แต่จะต้องไม่ฝ่าฝืนข้อห้ามของหลักประกันสิทธิที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษด้วย

4.2 กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และ แนวทางการปฏิบัติของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา

4.2.1 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาในประเทศไทย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาได้ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิเป็นอย่างมาก และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับ ปี พ.ศ. 2550 ยังคงยืนยันหลักการเช่นเดียวกันเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานให้กับประชาชน และยังบัญญัติหลักประกันสิทธิและเสรีภาพให้แก่ประชาชนอีกจำนวนมาก โดยเฉพาะสิทธิของผู้ต้องหาในการดำเนินคดีอาญา โดยยกฐานะของผู้ต้องหาขึ้นมาเป็นประธานแห่งคดี เพื่อประกันความเป็นธรรมให้กับผู้ต้องหาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยคำนึงถึงเสรีภาพและความเสมอภาค เป็นหลักยืนยันว่าผู้ต้องหาจะไม่ถูกกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเป็นการจำกัดการอำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐ ให้อยู่ในกรอบมิให้กระทำตามอำเภอใจ และยังถือเป็นการผูกมัดให้ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามหลักการอย่างเคร่งครัดแต่ทางปฏิบัติจะบังเกิดผลได้ทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือ

ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญา ต้องมีกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนในการดำเนินการเพื่อให้สามารถหาตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษ ทั้งนี้ในการสอบปากคำผู้ต้องหา และการดำเนินการอื่นใดของเจ้าพนักงานสอบสวน จะต้องมีความหมายให้อำนาจ ซึ่งในบทบัญญัติ

มาตรา 131 ประกอบมาตรา 134 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนสามารถสอบปากคำผู้ต้องหาได้ แต่ไม่ชัดเจนว่าเมื่อผู้ต้องหายอมรับสารภาพแล้ว พนักงานสอบสวนพาผู้ต้องหาไปทำการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพได้ หรือว่าเจ้าพนักงานสอบสวนมีอำนาจตามหลักกฎหมายทั่วไปในเรื่องของความจำเป็นที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำได้

อย่างไรก็ตามในการสอบปากคำของผู้ต้องหา และในการพาตัวผู้ต้องหาไปทำการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ การกระทำทั้งสองกรณีจะต้องไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติที่กฎหมายประสงค์คุ้มครองสิทธิเป็นพิเศษด้วย โดยเฉพาะประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ซึ่งเป็นเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหาเพราะหากฝ่าฝืนจะทำให้บันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาหรือบันทึกคำให้การ และบันทึกการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ศาลถูกผูกพันต้องห้ามมิให้รับฟังการกระทำที่เกิดขึ้นโดยมิชอบเช่นนั้นเป็นพยานหลักฐานโดยเด็ดขาด

คำรับสารภาพในคดีอาญาเป็นพยานหลักฐานที่ดีที่สุด เพราะจะทำให้ศาลเชื่อถือ โดยเฉพาะคำรับสารภาพต่อศาล แต่หากเป็นคำรับสารภาพในชั้นสอบสวน จะช่วยให้พนักงานสอบสวนได้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำผิดชัดเจน อีกทั้งยังมีบทบาทต่อการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ เพราะมีผลต่อการตัดสินใจว่าสมควรฟ้องหรือไม่ ซึ่งหากเป็นคำรับสารภาพในประเทศสหรัฐอเมริกา อาจทำให้คดีอาญายุติลงด้วยกระบวนการในการต่อรองคำสารภาพของอัยการได้เลย จะอย่างไรก็ตามแม้อัยการเห็นควรสั่งฟ้องแต่หากจำเลยมากลับคำรับสารภาพในชั้นศาล ศาลจะต้องไม่รับฟังคำสารภาพในชั้นสอบสวน แต่การปฏิเสธในชั้นศาลมิใช่หมายความว่าจะทำให้คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนรับฟังไม่ได้เลย เพียงแต่ศาลจะต้องรับฟังอย่างระมัดระวัง เพราะกฎหมายไม่ได้ห้ามรับฟังโดยเด็ดขาด แต่ศาลต้องชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานดูว่า จะเชื่อพยานหลักฐานของโจทก์ที่นำเสนอหรือคำกล่าวอ้างของจำเลยที่อ้างว่าถูกบังคับให้ต้องยอมรับสารภาพ ว่าข้อกล่าวอ้างของใครจะมีน้ำหนักมากกว่ากัน ถึงแม้ศาลจะเชื่อพยานโจทก์ว่าจำเลยยอมรับสารภาพจริง แต่การที่จำเลยปฏิเสธ อ้างว่าถูกบังคับให้ต้องยอมรับสารภาพ ถือเป็นข้อสงสัยอย่างหนึ่งที่โจทก์ต้องพิสูจน์ ศาลจะฟังลงโทษจำเลยทันทีไม่ได้ เพราะศาลนั้นถูกผูกพันตาม มาตรา 227 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หากมีข้อสงสัยต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ทั้งนี้การที่จำเลยกล่าวอ้างว่าถูกบังคับให้ต้องยอมรับสารภาพ ถือเป็นข้อสงสัยอย่างหนึ่งที่โจทก์ต้องพิสูจน์ ศาลจะไม่ยอมรับฟังโดยเด็ดขาด เว้นแต่มีพยานหลักฐานส่วนอื่นรับฟังประกอบกัน ซึ่งต้องมีพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นจากคำรับสารภาพของจำเลยโดยตรงเป็นไป

ตามแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่วางหลักไว้ แต่สิ่งหนึ่งที่เจ้าพนักงานสอบสวนได้จัดทำขึ้นภายหลังจากผู้ต้องหายอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนคือ การนำตัวผู้ต้องหาไปทำการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อใช้เป็นพยานยืนยันว่า จำเลยยอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนด้วยความสมัครใจตามความสัจจริง

4.2.2 บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหาของกฎหมายต่างประเทศ

พบว่า ส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพแบบที่ประเทศไทยทำอยู่ นอกจากมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการนำชี้ฐานที่เกิดเหตุในบางคดี และรูปแบบของการนำชี้ที่เกิดเหตุในต่างประเทศส่วนใหญ่ไม่ยอมให้มีการแสดงท่าทางประกอบการกระทำความผิดด้วย

ในประเทศอังกฤษ มีการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพนอกสถานที่แต่เฉพาะในกรณีที่มีความจำเป็นและผู้ต้องหายินยอมเท่านั้น และหากการทำแผนฯเกิดขึ้นโดยมิชอบจะส่งผลให้ไม่สามารถรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ โดยศาลจะใช้ดุลพินิจตัดสินพยานหลักฐานที่จำเป็นต่อการรักษาและปกป้องสิทธิที่สำคัญของผู้ต้องหาออกไป เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความปลอดภัย และการกระทำในลักษณะประจานเป็นหลัก และหากมีการกระทำอื่นใดที่เป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะหรือความประพฤติของผู้ต้องหา อันอาจมีผลต่อการครอบงำการตัดสินใจของคณะลูกขุน และอาจทำให้เกิดอคติต่อผู้ต้องหา เป็นผลให้เกิดความไม่เที่ยงธรรมในการพิจารณาคดีทั้งในชั้นก่อนพิจารณาหรือในขณะพิจารณาคดีก็ตาม ผู้กระทำจะมีความผิดฐานละเมิดอำนาจศาล และมีความผิดฐานหมิ่นประมาทด้วย

สำหรับในประเทศสหรัฐอเมริกา จะจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพภายในห้องสอบสวนโดยบันทึกเป็นภาพวิดีโอไว้ ซึ่งต้องกระทำต่อหน้าบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานสอบสวน เช่น นักสืบ หรืออัยการ โดยให้บุคคลเหล่านั้นลงชื่อเป็นพยาน แต่หากจำเป็นต้องนำผู้ต้องหาไปชี้ที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาวัตถุพยานของกลางในคดี ในการนำตัวผู้ต้องหาไปสถานที่เกิดเหตุจะคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นหลัก ซึ่งต้องมีมาตรการที่เหมาะสม รัดกุม และจะต้องไม่กระทำในลักษณะประจาน รวมถึงจะต้องไม่มีการแจ้งผู้สืบข่าวให้มาทำข่าว เพราะมีข้อห้ามชัดเจนห้ามทำข่าวที่เป็นการแสดงชัดว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดหรือบริสุทธิ์ เพราะอาจไปแทรกแซงการพิจารณาคดีของศาล

ได้ หากฝ่าฝืนอาจมีความผิดฐานหมิ่นประมาท และถ้ากระทำในชุมชนเล็กๆ ผู้ต้องหาไม่สิทธิขอเปลี่ยน การพิจารณาคดีไปยังศาลอื่นได้ เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงคณะลูกขุนที่อาจจะรู้ข้อเท็จจริงมาร่วมนั่ง การพิจารณาคดี และถ้ามีลูกขุนคนหนึ่งคนใดซึ่งอยู่ในขณะนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพครั้งนั้น มาร่วมพิจารณาคดีด้วย จะส่งผลให้คำพิพากษานั้นเสียไป ทำให้การพิจารณาคดีไม่ชอบต้องพิจารณาคดี ใหม่ เนื่องจากในการแสวงหาพยานหลักฐานของสหรัฐอเมริกาเป็นไปตามหลัก ในทฤษฎี “ผลไม่ของ ต้นไม้ที่เป็นพิษ” หากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเกิดขึ้นโดยไม่ชอบจะทำให้ พยานหลักฐานทั้งหมดเสียไปเหมือนไม่เคยมีการสอบสวนมาก่อน ส่งผลให้คดีเสียไปทั้งหมด

ในประเทศเยอรมนี จะไม่มีการนำชี้ที่เกิดเหตุ หรือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ สารภาพทั้งสิ้น เพราะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสิทธิขั้นมูล ฐานที่ติดตัวกับมนุษยชาติทุกคน เพราะบุคคลทุกคนมีสิทธิในชีวิต ร่างกายและเสรีภาพ จะละเมิดมิได้ และการจำกัดสิทธิจะกระทำได้อต่อเมื่อมีกฎหมายให้อำนาจ โดยศาลเยอรมันจะไม่รับฟังพยานหลักฐาน ที่ได้มาโดยการขู่เข็ญหรือหลอกลวงเด็ดขาด เพื่อรักษาความบริสุทธิ์ของกระบวนการยุติธรรม แต่หาก เป็นพยานหลักฐานที่ได้มาโดยการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล(Privacy) ศาลอาจมีดุลพินิจไม่รับฟังก็ได้ มิได้ห้ามเด็ดขาด

ในขณะที่ประเทศฝรั่งเศส ก็มีได้มีการจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับ สารภาพด้วยเช่นกัน

4.3 การละเมิดสิทธิและผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่มีต่อการ สอบสวนคดีอาญา

ในทางปฏิบัติเมื่อผู้ต้องหาขอรับสารภาพ จะจัดให้มีการพาตัวผู้ต้องหาไปสถานที่เกิด เหตุโดยปริยายและมักจะไม่ได้ถามความสมัครใจของผู้ต้องหาก่อน และไม่มีการแจ้งสิทธิให้ผู้ต้องหา ทราบว่า หากผู้ต้องหาขอรับสารภาพ จะต้องจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุหรือจัดให้มีการทำแผนประทุษ กรรมประกอบคำรับสารภาพแต่อย่างใด เพราะถือว่าไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องกระทำ และในการนำชี้ ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้น ต้องมีการแสดงท่าทางประกอบขั้นตอนการกระทำความผิด มีการ ให้ถ้อยคำตามคำถามชี้หน้า และต้องแสดงต่อหน้าสาธารณชนจำนวนมาก อันมีผลต่อการบีบบังคับหรือ

กดดันให้ผู้ต้องหาต้องให้การไปท่ามกลางแรงกดดันเช่นนั้น เท่ากับว่าการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพมิได้เป็นไปโดยอิสระ ทั้งนี้การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นการให้ถ้อยคำอย่างหนึ่ง จึงถือเป็นคำให้การตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 ดังนั้นการที่ เจ้าพนักงานสอบสวนจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ จึงเป็นการใช้อำนาจฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติของกฎหมายที่ประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษ ซึ่งเป็นการใช้อำนาจขัดต่อเสรีภาพการตัดสินใจของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 การทำแผนฯ จึงเกิดขึ้นโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย บันทึกการทำแผนฯ จึงไม่สามารถใช้เป็นพยานยืนยันคำรับสารภาพได้ เพราะศาลถูกผูกพันต้องห้ามมิให้รับฟังพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226

แต่หากดูแนวคำพิพากษาของศาลก็ไม่ได้มีความชัดเจนว่า ศาลนั้นปฏิเสธไม่รับฟังบันทึกการทำแผนฯที่เกิดขึ้นโดยมิชอบเป็นพยาน พบแต่เพียงว่า ศาลจะพิจารณาคือข้อเท็จจริง จากบันทึกการทำแผนฯที่ผู้ต้องหาแสดงท่าทางในขั้นตอนการกระทำความผิด แล้วพิจารณาประกอบบันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาและพยานส่วนอื่น ทำให้เชื่อได้ว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดตามที่รับสารภาพจริงหรือให้เหตุผลว่ายังมีข้อสงสัยจึงไม่อาจเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งการตัดสินเช่นนี้เสมือนกับศาลยอมรับฟังบันทึกการทำแผนฯเพื่อใช้ชี้ชั่งน้ำหนักพยาน การตัดสินเช่นนี้จึงไม่น่าจะถูกต้อง เพราะผลของการตัดสินอาจทำให้ศาลเสียความยุติธรรม และอาจเกิดผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นวงกว้าง ในทางกลับกันหากศาลไม่ยอมรับฟังบันทึกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่เกิดขึ้นโดยมิชอบ เท่ากับว่าไม่มีหลักฐานยืนยันว่าคำรับสารภาพนั้นเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจแท้จริง ย่อมทำให้เจ้าพนักงานสอบสวนไม่กล้าฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวอีก แต่มีใ้หมายความว่า คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนจะใช้ไม่ได้เลย เพราะยังมีวิธีการอื่นที่อาจเหมาะสมกว่าหรืออาจจะดีกว่าในการใช้เป็นพยานสนับสนุนคำรับสารภาพต่อศาลอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา จะให้มีอัยการเข้าไปนั่งรับฟังการสอบปากคำของเจ้าพนักงานสอบสวน แล้วให้ลงลายมือชื่อรับรองว่าจำเลยยอมรับสารภาพจริง ทั้งนี้ อาจส่งผลให้ในการดำเนินการไม่มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพอีกต่อไปนอกจากเฉพาะในบางกรณีเท่านั้น ที่ยังมีความจำเป็นต้องค้นหาพยานวัตถุบางอย่างซึ่งเป็นองค์ประกอบของความผิด มาใช้เป็นพยานยืนยันว่ามีความผิดฐานนั้นเกิดขึ้นจริง เพื่อให้สามารถปิดคดีได้อย่างสมบูรณ์ เพราะในบางคดีหากไม่พบวัตถุพยานบางอย่างจะไม่สามารถยืนยันได้ว่าการกระทำดังกล่าว ครอบงำประกอบความผิดของกฎหมาย และอาจทำให้ไม่สามารถปิดคดีได้

นอกจากนี้ วิธีการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยรวม ยังไม่มีมาตรฐานเพียงพอในเรื่องของความปลอดภัย เนื่องจากการที่ผู้ต้องหายอมรับสารภาพ จึงทำให้เจ้าพนักงานสอบสวนมองว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดไปก่อนแล้ว ดังนั้นในการจัดกำลังของเจ้าพนักงานสอบสวนจึงจัดกำลังไปเพื่อควบคุมตัวผู้ต้องหา ไม่ใช่จัดไปเพื่อคุ้มครองความปลอดภัยให้ผู้ต้องหา จึงเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องเพราะผู้ต้องหายังมิได้เป็นผู้ต้องโทษ ทั้งนี้หากเกิดกรณีมีการทำร้าย อาจทำให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บ หรือสาหัส หรือถึงแก่ชีวิต เช่นนี้เจ้าพนักงานสอบสวนอาจต้องได้รับโทษในฐานะประมาทเป็นผลให้ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บ หรือบาดเจ็บสาหัส หรืออาจมีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยประมาท นอกจากนี้ยังอาจมีผลกระทบตามมาอีกหลายประการทั้งส่งผลกระทบต่อตัวผู้ต้องหา ทำให้ไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และยังส่งผลกระทบต่อความเที่ยงธรรมของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหากผู้ใช้อำนาจมีอคติต่อตัวผู้ถูกกล่าวหา

4.4 วิธีปฏิบัติในการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่เหมาะสม

วิธีการจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้น พบว่า ละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาตามที่รัฐธรรมนูญรับรองอย่างชัดเจน เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะของการประจานผู้ต้องหา เพราะมีการใส่กุญแจมือผู้ต้องหาตระเวนไปทั่ว ทำให้ผู้พบเห็นเข้าใจว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง ลักษณะเช่นนี้ทำให้ผู้ต้องหาต้องค่าในสายตาของบุคคลอื่นไม่ว่าจะมีการนำเสนอข่าวหรือไม่ก็ตาม ถึงแม้ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะมีคำสั่งห้ามมิให้นำเสนอข่าวการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ แต่ก็มิได้หมายความว่าจะไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา เพราะถึงอย่างไรวิธีการในการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของเจ้าพนักงานสอบสวนจะต้องทำต่อหน้าธารกำนัลที่มีคนมุงดูมากๆ เพื่อให้ศาลเชื่อว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจแท้จริง การที่จัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพต่อหน้าธารกำนัล อาจทำให้คนที่มามุงดูการทำแผนฯเข้าใจได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริง เสมือนเป็นการประจานผู้ต้องหาต่อหน้าธารกำนัล อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งเช่นกัน

นอกจากนั้นแล้วในการพิจารณาคดีของศาล หลักสำคัญต้องเป็นไปโดยอิสระและเปิดเผย หากบุคคลใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีดังกล่าว แต่ต้องการเข้าไปฟังการพิจารณาคดีก็สามารถเข้าไป

ได้ เพียงแต่ห้ามมิให้มีการบันทึกภาพเพื่อนำไปเผยแพร่เป็นอันขาด เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน เนื่องจากจำเลยยังเป็นผู้บริสุทธิ์ ศาลจึงเคร่งครัดกับกรณีนี้มากจะเห็นได้จากการพิจารณาคดีของศาลในประเทศสหรัฐอเมริกา หากต้องมีการนำเสนอข่าวการพิจารณาคดีศาลจะอนุญาตให้วารุปรบรยากาศในการพิจารณาคดีมาเผยแพร่เท่านั้น ขณะที่ประเทศเยอรมนี ห้ามจัดให้มีการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพโดยเด็ดขาด เพราะมีลักษณะของการละเมิดสิทธิมนุษยชน และทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

ปัจจุบันสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้มีระเบียบห้ามตำรวจนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว และห้ามมิให้ทำการแพร่ภาพข่าวการนำตัวผู้ต้องหาขึ้นสถานที่เกิดเหตุ ย่อมแสดงให้เห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเป็นผู้จัดให้มีการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพก็รู้ว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชน จึงมีคำสั่งห้ามมิให้มีการเผยแพร่ข่าว หรือจัดให้มีการนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าว

จากเหตุผลต่างๆ แสดงว่าการละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะด้วยประจานหรือหยาบเกียรติ การกระทำดังกล่าวนี้ ต้องห้ามมิให้กระทำเพราะมนุษย์ทุกคนนั้นเท่าเทียมกันในสายตาของกฎหมาย ทุกคนมีศักดิ์ศรี เมื่อยังมีได้เป็นผู้ต้องโทษยังเป็นผู้บริสุทธิ์จะต้องปฏิบัติต่อเขาเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

4.4.1 การจัดให้มีการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ พบว่า เจ้าพนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจกระทำตาม มาตรา 13 ,มาตรา 132 และมาตรา 226 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามที่ได้วิเคราะห์มาตั้งแต่ต้น เพราะมาตรา 131 นั้นเป็นกรณีกำหนดหน้าที่ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด ทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ และมาตรา 226 เป็นบทกำหนดอำนาจโจทก์ (อัยการ หรือผู้เสียหาย) ในการนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาลเพื่อพิสูจน์ความผิดซึ่งต้องเป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายมาก่อนแล้ว มิเช่นนั้นศาลจะไม่รับฟัง โดยมาตรา 132 เป็นมาตราที่ใช้อำนาจ แต่มิได้ระบุให้เจ้าพนักงานสอบสวนสามารถนำตัวผู้ต้องหาไปทำการนำขึ้นที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพได้ เพียงแต่ไปปรากฏอยู่ในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี ซึ่งหากผู้ต้องหาขอรับสารภาพให้นำตัวผู้ต้องหาไปขึ้นสถานที่เกิดเหตุเพื่อบันทึกภาพสถานที่เกิดเหตุโดยให้ผู้ต้องหาอธิบายขั้นตอนและอาการให้ละเอียด แต่ประมวลฯนี้ก็เป็นเพียงระเบียบวิธีปฏิบัติ แม้จะไม่ใช่ขัดแย้ง แต่ก็นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างชัดเจน พนักงานสอบสวนจึงไม่มีอำนาจในการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ

และก็ไม่น่าจะมีอำนาจตามหลักความจำเป็นที่กฎหมายยอมรับให้สามารถกระทำได้ เพราะยังมีวิธีการอื่นที่ดีและเหมาะสมกว่า

4.4.2 วิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะการดำเนินการของพนักงานสอบสวนที่ขัดต่อหลักเสรีภาพในการตัดสินใจของผู้ต้องหา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 135 เพราะเป็นการดำเนินการโดยปริยายโดยมิได้ถามความสมัครใจของผู้ต้องหา นอกจากนี้ในการดำเนินคดีอาญาให้หลักประกันสิทธิผู้ต้องหาในฐานะเป็นประธานแห่งคดี มีสิทธิที่จะมีทนายความเข้าไปคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เป็นส่วนหนึ่งของการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน ดังนั้นเจ้าพนักงานสอบสวนจึงควรให้ผู้ต้องหาสิทธิที่จะมีทนายความเข้าไปคุ้มครองสิทธิด้วย โดยเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิตการกระทำดังกล่าวจึงไม่น่าชอบด้วยกฎหมาย

4.4.3 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้น พบว่า ผ่าฝืนต่อประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 30 ข้อ 1 (ก) ที่กำหนดห้ามมิให้เปิดเผยต่อเหตุการณ์หรือเรื่องราวซึ่งถ้าหากเปิดเผยต่อประชาชนแล้วอาจเป็นแบบอย่างที่ถูกคนอื่นจะถือเอาเป็นตัวอย่างในการกระทำนั้นขึ้นอีก และยังเป็นการฝ่าฝืนคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 855/2548 ซึ่งสั่งว่า หากจำเลยยอมรับสารภาพไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุหรือการทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีความจำเป็นต้องค้นหาพยานวัตถุเพื่อนำมาใช้เป็นพยานแวดล้อมกรณีเท่านั้น

4.4.4 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา พบว่า ยังมีวิธีการอื่นที่เหมาะสมกว่าเพื่อใช้เป็นพยานยืนยันในชั้นศาลว่า จำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจ เนื่องจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพของผู้ต้องหา ไม่สามารถยืนยันว่าจำเลยยอมรับสารภาพโดยสมัครใจในชั้นสอบสวนได้ แต่หากว่า ในขณะที่ทำการสอบสวนจัดให้มีคนกลางซึ่งอาจเป็นทนายความ หรือญาติของผู้ต้องหาเข้าไปนั่ง รับฟังการสอบสวน แลให้ลงลายมือชื่อเป็นพยานในบันทึกคำสารภาพจะช่วยยืนยันได้ว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพในชั้นสอบสวนโดยสมัครใจ

4.4.5 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้น พบว่า ไม่น่าจะเกิดประโยชน์ต่อการรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้ เพราะจากที่ได้ศึกษามานั้น แม้จะจัดหรือไม่จัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ก็ไม่ทำให้คำรับสารภาพในชั้นสอบสวนเปลี่ยนแปลงไปเท่าใดนัก เมื่อเทียบจากปริมาณคดีทั้งหมดที่จำเลยยอมรับสารภาพ เนื่องจากการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็น

ส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพ ในการพิจารณาคดีของศาลห้ามมิให้รับฟังประกอบกันในการลงโทษจำเลย หากไม่มีพยานหลักฐานส่วนอื่นมาประกอบ

4.4.6 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ ย่อมส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในวงกว้าง เนื่องจากมาตรการรักษาความปลอดภัยยังไม่ดีพอทำให้ผู้ต้องหาจะถูกทำร้าย ในขณะที่จัดให้มีการนำตัวผู้ต้องหาไปทำแผนฯ และการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพเป็นการประจานจึงทำให้ผู้ต้องหาไม่สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย พยาน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงตัวพนักงานสอบสวนด้วย สุดท้ายอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะประชาชนอาจขาดความเชื่อถือ

4.4.7 การนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพขาดระบบควบคุมตรวจสอบ จึงอาจทำให้การดำเนินการเกิดขึ้นโดยไม่ถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งไม่เหมือนกับกรร การจับ การค้น เมื่อมีเหตุจำเป็นที่จะต้องจับหรือค้น เจ้าพนักงานสอบสวนจะไม่ต้องไปขออนุญาตศาลก่อนจึงจะจับหรือค้นได้ นอกจากนี้ในการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เมื่อมีการกระทำเกิดขึ้นโดยมิชอบ ไม่พบว่ามี การลงโทษเจ้าพนักงานผู้ใช้อำนาจโดยมิชอบแต่อย่างใด นอกจากผู้ต้องหาจะดำเนินคดีเองซึ่งทางปฏิบัติยังเป็นไปได้ยาก

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจนำผู้ต้องหาในคดีอาญาไปนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อประกอบคำรับสารภาพนั้น มักเกิดเหตุการณ์ประชาชนที่มาดูการทำแผนอาชญากรรมคำทอ รุมทำร้าย ผู้ต้องหาที่ถูกนำมาชี้ที่เกิดเหตุจนได้รับบาดเจ็บ หากเป็นกรณีสะท้อนขวัญหรือคดีใหญ่ๆ ที่ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นจำนวนมาก ผู้ต้องหาอาจถูกทำร้ายจนกระทั่งบาดเจ็บสาหัสหรือถึงแก่ความตาย โดยเจ้าหน้าที่ไม่สามารถป้องกันมิให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นได้

การนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อประกอบคำรับสารภาพ หรือเรียกอีกแบบหนึ่งว่า การทำแผนประทุษกรรม ผู้ต้องหานำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นต้องมีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ คำรับสารภาพ มีสถานที่เกิดเหตุ และมีผู้ต้องหานำชี้ หมายความว่า ต้องเป็นผู้ต้องหาเท่านั้นที่นำเงินหรือนำทางไป ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเดินนำหรือชีบบังคับไม่ได้ ทำได้เพียงรับฟังและบันทึกเอกสาร บันทึกภาพถ่ายและภาพวิดีโอเท่านั้น เพราะวิธีนี้ถือเป็นวิธีสากลพนักงานสอบสวนทั่วโลกใช้ แต่สิ่งที่ระวังคือ ต้องไม่บังคับให้ผู้ต้องหารับสารภาพหรือถ่มน้ำ หรือไปเดินนำหน้าพาไปหลายครั้งที่พบว่าผู้ต้องหาลับคำรับสารภาพในชั้นศาล เพราะถูกบังคับจากตำรวจให้สารภาพทั้งที่ไม่ได้ทำผิดจริง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจควรต้องระวังในการทำคดีและที่สำคัญคือสื่อมวลชนที่ตามไปทำข่าว หรือบันทึกการออกทีวีหรือหนังสือพิมพ์นั้น ถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหา เพราะเขาแค่อยู่ระหว่างดำเนินคดีศาลยังไม่ได้ตัดสินว่าผิดจริง ถ้าฟังแค่คำรับสารภาพและพาไปชี้ที่เกิดเหตุไม่ได้เป็นหลักฐานแน่ชัดหรือผูกมัดว่าศาลจะต้องตัดสินว่ามีความผิดจริง

ส่วนประโยชน์การนำชี้ประกอบคำรับสารภาพ คือ เป็นการจำลองสถานการณ์ เป็นส่วนหนึ่งของคำรับสารภาพ แต่ไม่มีกฎหมายบัญญัติว่าต้องทำ ดังนั้น ในชั้นศาล จำเลยยังกลับคำให้การได้ว่าถูกบังคับให้ทำตามคำบอก หรือจำเลยยังสามารถต่อสู้ว่าการนำชี้ประกอบคำรับสารภาพ เป็นการทำทางตามที่ตำรวจกำหนดให้ทำ ไม่ได้เกิดขึ้นจากความสมัครใจ ดังนั้น การนำชี้ประกอบคำรับสารภาพ จึงไม่ค่อยได้ประโยชน์อะไรมากนัก เพียงแต่ทำให้ง่ายในการพิจารณาของศาลเท่านั้น ในคดีอุกฉกรรจ์ที่มีโทษสถานเดียวคือประหารชีวิต มีหลายคดีที่ทำแผนประกอบคำรับสารภาพ ในชั้นศาล

จำเลยปฏิเสธ ศาลยกฟ้อง นอกจากนั้น คำรับสารภาพของผู้ถูกจับในชั้นจับกุมว่าตนได้กระทำความผิด ห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐาน ตาม ป.วิ.อ.มาตรา 84 วรรคท้าย

จากเหตุผลข้างอ้าง และสภาพของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทย ในปัจจุบัน พบว่าเป็นเรื่องที่ผิดเพี้ยนไปจากวัตถุประสงค์ของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ เพราะวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพนั้นก็เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ นั้น ได้มีโอกาสศึกษาถึงกลวิธีขั้นตอน หรือแบบอย่าง ในการกระทำความผิดต่างๆ ของคนร้าย ล้วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการสืบสวน สอบสวนหาตัวคนร้าย ได้โดยง่ายยิ่งขึ้น หากจะต้อง ให้ผู้ต้องหา แสดงกิริยาท่าทาง กระทำความผิด ประกอบคำ รับสารภาพไม่ เมื่อผู้ต้องหา ให้การรับสารภาพ หาก ประสงค์จะจัดหาพยานหลักฐานหรือแสดงสถานที่เกิดเหตุประกอบก็อาจกระทำได้ โดยการถ่ายภาพ สถานที่เกิดเหตุ หรือ ทำเป็นแผนที่ ประกอบกับภาพเขียน หรือภาพสเก็ตซ์ก็ได้ ไม่มีความจำเป็น ประการใด ที่จะต้องให้ผู้ต้องหาไปแสดงกิริยาท่าทาง กระทำความผิดให้ละเอียดลออ ทุกแง่ทุกมุม ถึง ปานนั้น ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในแง่มุม ต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นแล้ว ย่อมจะส่งผลกระทบกระเทือนต่อความศรัทธา และความเชื่อมั่น ใน กระบวนการยุติธรรม เพราะในบางครั้งหากศาลมีคำพิพากษายกฟ้องคดีนั้นประชาชนทั่วไป เคยเห็น ภาพ ที่ผู้ต้องหาแสดงท่าทาง กระทำความผิดด้วยตนเอง หรือพบเห็นทางหน้าหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ซึ่งอาจก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ และทำให้ขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้ และถ้าจะ อ้างว่าการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพจะก่อให้เกิดความขมขื่นขึ้น แก่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิด หรือเป็นเครื่องเตือนสติทั้งหลาย ให้รู้ถึงเล่ห์ของคนร้ายก็ยังไม่ข้อมูลหรืองานวิจัยมา รองรับความเชื่อในเรื่องดังกล่าว ดังนั้น จึงสมควรที่จะได้ มีการพิจารณาทบทวนวิธีการนำชี้ที่เกิดเหตุ ประกอบคำรับสารภาพในประเทศไทยเสียใหม่ และจัดให้เป็นรูปแบบมาตรฐาน โปร่งใส ตรวจสอบได้ จากสังคม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หลัก ของการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพที่ แท้จริง และถือเป็นหน้าที่ของรัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันสนองตอบหลักการนี้ เพื่อ เรียกความศรัทธาของประชาชน ต่อกระบวนการ บริหารงานยุติธรรมทางอาญาของรัฐกลับคืนมา

นอกจากนี้แล้ว ในการรายงานข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมหรือคดีอาญาประเภทต่างๆ โดยเฉพาะคดีสะเทือนขวัญหรือคดีใหญ่ๆที่อยู่ในความสนใจของประชาชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะให้ความสำคัญต่อการรายงานข่าวโดยจัดการแถลงข่าวโดยใช้วิธีการนำตัวผู้ต้องหา ระบุชื่อ ที่อยู่ พร้อม ของกลางหรือวัตถุที่ใช้ในการกระทำความผิดมาแสดงต่อสื่อมวลชนเพื่อให้เกิดความน่าสนใจและเป็น

การแสดงผลงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อประชาชน แต่ในทางกลับกันการแถลงข่าวในลักษณะนี้ กลับสร้างผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ต้องหาและครอบครัวเป็นอย่างมาก เพราะผู้ต้องหาและครอบครัวยังต้องดำรงชีวิตประจำวันอยู่ในสังคม ข่มขู่วิพากษ์วิจารณ์หรืออาจถูกตั้งข้อรังเกียจจากสังคม ทั้งๆที่ในความเป็นจริง ผู้ต้องหาอาจมิใช่ผู้กระทำความผิดและยังมิได้รับการพิสูจน์ว่าเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่ แต่ในทางสังคมกลับได้รับการพิพากษาแล้ว กรณีดังกล่าวนี้ หากมองในมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมักได้รับผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา อันเกิดจากการเสนอข่าวทางสื่อมวลชน ดังนั้น กรณีผู้ต้องหาในคดีอาญาถูกนำตัวไปแถลงข่าว จึงเป็นอีกกรณีหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความสมดุลระหว่างการตัดสินผู้กระทำความผิดก่อนมีคำพิพากษาเพื่อเป็นการก่การบ หรือเป็นตัวอย่างในการลงโทษ หากจะมีการกระทำความผิดในลักษณะเช่นนี้ และเรื่องของสิทธิผู้ต้องหาในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ผ่านกระบวนการยุติธรรม ที่ต้องได้รับการส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองอย่างแท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

เมื่อได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่อาจได้รับกับโทษที่เกิดขึ้น และเปรียบเทียบกับแนวปฏิบัติของต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นแนวทางการศึกษา และเมื่อได้วิเคราะห์ความเหมาะสมหลายประการแล้ว พบว่า การจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย อาจไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร นอกจากไม่เกิดประโยชน์แล้วยังเกิดผลกระทบเป็นวงกว้าง นอกจากนั้นแล้วปัญหาผู้ต้องหาถูกรุมทำร้ายขณะนำตัวไปประกอบการจัดทำแผนเพื่อรับสารภาพยังปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะคดีที่เป็นที่รู้จักทั่วไป การเผยแพร่ข้อมูลการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปชี้ที่เกิดเหตุประกอบการจัดทำแผนรับสารภาพออกไป จึงเพิ่มโอกาสให้เกิดเหตุการณ์รุมทำร้ายได้มากขึ้น อีกทั้งการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพ โดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งไม่เหมาะสมทั้งต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อผู้เสียหายและครอบครัวญาติพี่น้อง รวมถึงการเผยแพร่ภาพผู้ต้องหาหรือจำเลยออกมา ปรากฏต่อหน้าสาธารณชนทางสื่อสารมวลชน โดยมิได้มีความสมัครใจ ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะข้อคิดเห็นบางประการ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและปรับปรุงแก้ไข ทั้งในทางข้อกฎหมายและวิธีปฏิบัติ อันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปศึกษาค้นคว้า และทำการวิเคราะห์วิจัยต่อไป เพื่อให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น ดังนี้

5.2.1 ควรยกเลิกการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพโดยเด็ดขาด ทั้งเพื่อใช้เป็นพยานสนับสนุน และใช้เพื่อค้นหาวัตถุพยานบางอย่าง ทั้งนี้ไม่ว่าผู้ต้องหาจะสมัครใจไปทำแผนฯหรือไม่ก็ตาม เช่นเดียวกับประเทศเยอรมันนี ที่เห็นว่าเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ต้องหา เว้นแต่เฉพาะกรณีเพื่อค้นหาวัตถุพยานบางอย่างเท่านั้น เพราะจากที่วิเคราะห์ข้อมูลจะพบว่า มีข้อเสียมากกว่าข้อดี และไม่น่าจะเกิดประโยชน์ต่อรูปคดีมากเท่าใด นอกจากนี้ยังมีวิธีการอื่นที่เหมาะสมและดีกว่า สามารถใช้เป็นพยานสนับสนุนคำรับสารภาพได้

5.2.2 สำหรับกรณีการนำชี้ที่เกิดเหตุเพื่อค้นหาวัตถุพยานบางอย่างนั้น อาจแบ่งแยกได้เป็นสองกรณี กล่าวคือ กรณีแรก เพื่อค้นหาวัตถุพยานที่ใช้พิสูจน์ว่ามีความผิดฐานที่กล่าวหาเกิดขึ้นหรือไม่ และกรณีที่สอง เพื่อค้นหาวัตถุพยานที่ใช้พิสูจน์ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงหรือไม่ ซึ่งพบว่า ในการค้นหาวัตถุพยานเพื่อพิสูจน์ว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิดที่แท้จริงหรือไม่ นั้นไม่ว่าผู้ต้องหาจะสมัครใจพาไปนำชี้ฐานที่เกิดเหตุหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่มีความจำเป็นต้องจัดให้มีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพแต่อย่างใด ประกอบกับผู้ต้องหาจะรับสารภาพหรือไม่ก็ตาม ทางเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานหรือพนักงานสอบสวนเจ้าของคดีต้องเข้าไปเก็บพยานหลักฐานดังกล่าวที่เกี่ยวกับร่องรอยการกระทำความผิดในฐานที่เกิดเหตุอยู่แล้ว หรือหากต้องการพยานหลักฐานในฐานที่เกิดเหตุเพิ่มเติม พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจตามมาตรา 132(1) ในการเข้าไปเก็บพยานหลักฐานดังกล่าว โดยไม่จำเป็นต้องให้ผู้ต้องหาพาไปแต่อย่างใด แต่สำหรับกรณี เพื่อค้นหาวัตถุพยานที่ใช้พิสูจน์ว่ามีความผิดฐานที่กล่าวหาเกิดขึ้นหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีความจำเป็นต้องค้นหาวัตถุพยานดังกล่าว แต่ต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจของผู้ต้องกาที่จะพาไปนำชี้หรือไม่เท่านั้นจะบังคับให้ไปนำชี้ไม่ได้ เนื่องจากในบางคดี หากไม่พบวัตถุพยานบางอย่าง ก็จะไม่สามารถยืนยันได้ว่าการกระทำนั้นครบองค์ประกอบความผิดของกฎหมาย เช่น คดีฆ่าคนตาย ถ้าค้นหาศพของผู้ถูกฆาตกรรมไม่พบก็จะไม่รู้ว่าตายจริงหรือไม่ และในบางคดีหากหาอาวุธที่ใช้ฆ่าคนตายไม่พบก็ไม่แน่ว่า การตายเป็นผลมาจากการกระทำของผู้ต้องหาที่ยอมรับสารภาพหรือไม่ เพราะอาจมีการสวมรอยมารับสารภาพแทนก็เป็นได้ ดังนั้น เพื่อช่วยให้สามารถปิดคดีได้อย่างสมบูรณ์ หากผู้ต้องหายอมรับสารภาพ และผู้ต้องหาสมัครใจพาไปนำชี้ฐานที่ชุกซ่อนวัตถุดังกล่าว ก็สามารถจัดให้มีการนำชี้ฐานที่ชุกซ่อนได้ ดังนั้นจึงควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไขบัญญัติ

ของกฎหมายเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาเพิ่มเติม และวิธีปฏิบัติจะต้องมีมาตรการที่รัดกุมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ปลอดภัย และเป็นธรรม กล่าวคือ

ประการแรก ในเรื่องบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวน เสนอแนะว่าไม่มีความจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนพาตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นฐานที่ชุกซ่อนวัตถุพยานดังกล่าว เพราะว่าการจะจัดให้มีการนำขึ้นฐานที่ชุกซ่อนได้จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของผู้ต้องหาเท่านั้น เท่ากับว่า เจ้าพนักงานสอบสวนมีอำนาจตามหลักความยินยอมอยู่แล้ว ประกอบกับ หากบัญญัติเป็นกฎหมายให้อำนาจ อาจขัดต่อหลักประกันสิทธิตาม มาตรา 135 ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็เป็นได้

ประการที่สอง ควรบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาเพิ่มเติมให้ชัดเจนกล่าวคือ ในขณะที่พาตัวผู้ต้องหาไปนำขึ้นฐานที่เกิดเหตุ ผู้ต้องหาสิทธิที่จะขอให้มีทนายความเข้าไปคุ้มครองสิทธิของตนได้ และจะต้องให้เขาได้ใช้สิทธินั้นด้วย คล้ายๆกับขั้นตอนการสอบสวนผู้ต้องหา เพราะการนำขึ้นถือเป็นคำให้การอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้ต้องหาในฐานะประธานแห่งคดีควรมีสิทธิมีทนายความเข้าไปคุ้มครองสิทธิได้ ประกอบกับ เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกา ที่วินิจฉัยว่า การนำขึ้นฐานที่เกิดเหตุไม่มีบทบัญญัติกฎหมายที่ต้องให้มีทนายความ อัยการ และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ อยู่ร่วมในการนำขึ้นที่เกิดเหตุของผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี ด้วย ซึ่งแสดงว่าถ้าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา ถ้าหากพนักงานสอบสวนไม่ดำเนินการตามที่ควรจะเป็น การกระทำความผิดก็ไม่เป็นความผิดแต่อย่างใด และศาลก็ยอมรับฟังการกระทำความผิดกล่าวที่ไม่น่าจะชอบด้วยกฎหมายเป็นพยานหลักฐานด้วย ดังนั้น เพื่อให้ผู้ต้องหาได้รับการคุ้มครองสิทธิ จึงจำเป็นต้องบัญญัติกฎหมายคุ้มครองสิทธิให้ชัดเจน ต่อไป

ประการที่สาม การพาผู้ต้องหาไปนำขึ้นสถานที่ชุกซ่อนจะต้องมีความจำเป็นค้นหาพยานวัตถุบางอย่างเกิดขึ้นก่อน จึงค่อยสอบถามความสมัครใจของผู้ต้องหา ในการค้นหาพยานวัตถุเช่นว่านั้น ถ้าบริเวณจุดฐานที่ผู้ต้องหาบ่งบอกไม่มีความยุ่งยากซับซ้อน ในการค้นหาอาจไม่ต้องพาผู้ต้องหาไปยังฐานที่เกิดเหตุก็ได้ แต่หากจำเป็นต้องนำตัวผู้ต้องหาไปยังฐานที่เกิดเหตุ ควรให้นั่งซื้ออยู่แต่ในรถ เว้นแต่มีความจำเป็นจึงค่อยให้ผู้ต้องหาลงจากรถ และขณะนำตัวผู้ต้องหาไปยังฐานที่ชุกซ่อน ควรต้องจัดให้มีการสวมถุงคลุมหน้าหรือสวมหมวกแวนตาดำให้มิดชิด เพื่อปกปิดใบหน้าที่แท้จริงของผู้ต้องหา

ประการที่สี่ มาตรการในการควบคุมความปลอดภัยจะต้องมีการเข้มงวดมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยจะต้องจัดให้มีกำลังตำรวจเพื่อไปคุ้มกันผู้ต้องหาให้เพียงพอ โดยการนำขึ้นฐานที่ชุกซ่อนวัตถุ

ดังกล่าวจะต้องไม่กระทำต่อหน้าสาธารณชนจำนวนมาก เพื่อเป็นการป้องกันสถานการณ์ที่อาจควบคุมไม่ได้

ประการที่ห้า จะต้องไม่มีการแจ้งให้นักข่าวทราบ เพื่อมาทำข่าวเพราะอาจมีผลกระทบต่อคดี อาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นวงกว้าง เว้นแต่ผู้สื่อข่าวทราบเรื่องและมาทำข่าวเอง ในกรณีนี้ก็ควรขอความร่วมมือจากนักข่าวให้นำเสนอข่าวโดยปกปิดใบหน้าของผู้ต้องหาให้มิดชิด ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าปัจจุบัน มีคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ตร 855/2548 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2548 ห้ามเจ้าพนักงานตำรวจจัดให้มีการนำตัวผู้ต้องหาไปแสดงข่าวหรือห้ามมิให้มีการเสนอข่าวของผู้ต้องหาที่ตาม ซึ่งพอจะช่วยทุเลาการละเมิดสิทธิไปได้บ้างแต่ยังไม่เข้มงวดเพียงพอ และคำสั่งดังกล่าวก็มีใช้คำสั่งแรกที่ห้ามมิให้เจ้าพนักงานตำรวจกระทำเช่นนี้ เพราะก่อนหน้านี้ก็เคยมี แสดงให้เห็นได้ว่า มีการปฏิบัติตามหนังสือหรือคำสั่งแค่เพียงในระยะเวลาเริ่มต้นช่วงหนึ่งเท่านั้นพอนานไปก็เหมือนเดิม เพราะไม่มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดที่ชัดเจนมาก ผู้บังคับบัญชา เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติคนใหม่ แนวคิดหรือนโยบายของคนเดิม ก็อาจจะถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขไปด้วย เพราะคำสั่งออกมาจากผู้ปฏิบัติเองย่อมสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ง่าย ทำให้ไม่ศักดิ์สิทธิ์เท่าที่ควร ผู้วิจัยเห็นว่า ควรบัญญัติเป็นหลักประกันสิทธิไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ชัดเจนไปเลย

ส่วนในกรณีที่มีความจำเป็นต้องหาพยานหลักฐานเพื่อใช้ยืนยันต่อศาลว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพโดยสมัครใจนั้น วิธีการ ควรจัดให้มีบุคคลอื่นที่ผู้ต้องหาร้องขอหรือญาติของผู้ต้องหา หรือทนายความเข้าร่วมรับฟังการสอบถ้อยคำผู้ต้องหาของเจ้าพนักงานสอบสวนด้วยทุกคดี และให้ลงลายมือชื่อรับรองในบันทึกการสอบปากคำผู้ต้องหา อย่างเช่นประเทศสหรัฐอเมริกาทำโดยให้ระบุเป็นบทบังคับในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134 ไว้เลย โดยที่ไม่ต้องใช้สิทธิร้องขอ และหากผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ก็ให้บุคคลที่เข้าร่วมรับฟังการสอบถ้อยคำนั้นลงลายมือชื่อเป็นพยานเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันว่าผู้ต้องหายอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจแท้จริง มิได้ยอมรับเพราะถูกบังคับ ขู่เข็ญ หลอกลวง จูงใจหรือให้คำมั่นสัญญาแต่อย่างใด หากเป็นเช่นนั้นบันทึกการรับสารภาพของผู้ต้องหาซึ่งมีบุคคลที่เข้ารับฟังการสอบสวนและลงลายมือชื่อรับรอง ก็จะสามารถใช้เป็นพยานยืนยันต่อศาลให้ศาลเชื่อได้ว่าจำเลยยอมรับสารภาพด้วยความสมัครใจแท้จริง โดยไม่ต้องทำแผนฯตาม นัยมติแรกขึ้นอีกแต่ประการใดและยังทำให้ศาลเชื่อว่าการสอบสวนเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ผู้วิจัยยังเห็นว่าเพื่อให้เข้าใจข้อเท็จจริงยิ่งขึ้น และเพื่อประโยชน์ในการเขียนฟ้อง หาก

สามารถทำได้ควรกำหนดให้อัยการต้องเข้าร่วมในการสอบสวนถ้อยคำและกำหนดประเด็นด้วย เหมือนกรณีการสอบสวนผู้ต้องหาอายุไม่เกิน 18 ปี เว้นแต่ในกรณีเร่งด่วน ไม่สามารถรอฟังงานอัยการได้จึงจะสามารถสอบสวนโดยไม่มีพนักงานอัยการก็ได้

5.2.3. ควรจัดให้มีระบบการควบคุมตรวจสอบที่ชัดเจน เพื่อเป็นหลักประกันความโปร่งใส และเป็นธรรมให้กับผู้ต้องหา และเพื่อเป็นการป้องปรามเจ้าพนักงานผู้ใช้อำนาจเพื่อมิให้อำนาจได้ตามอำเภอใจ และยังเป็นการเสริมสร้างระบบการตรวจสอบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้แข็งแกร่งด้วย

5.2.4. ส่วนการพิจารณาคดีของศาล ในฐานะที่ศาลเป็นองค์กรตรวจสอบการกระทำผิด ศาลจะต้องไม่รับพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยเด็ดขาดเพื่อเป็นการป้องปรามผู้ใช้อำนาจมิให้กระทำซ้ำ และเพื่อสร้างไว้ซึ่งความยุติธรรมและในการวินิจฉัยคดีของศาลควรให้เหตุผลในเรื่องการรับฟังหรือไม่รับฟังพยานที่เกิดขึ้นโดยชอบหรือมิชอบด้วยกฎหมายด้วย เพื่อจะได้เป็นบรรทัดฐานในการต่อสู้คดีของกลุ่มต่อไป

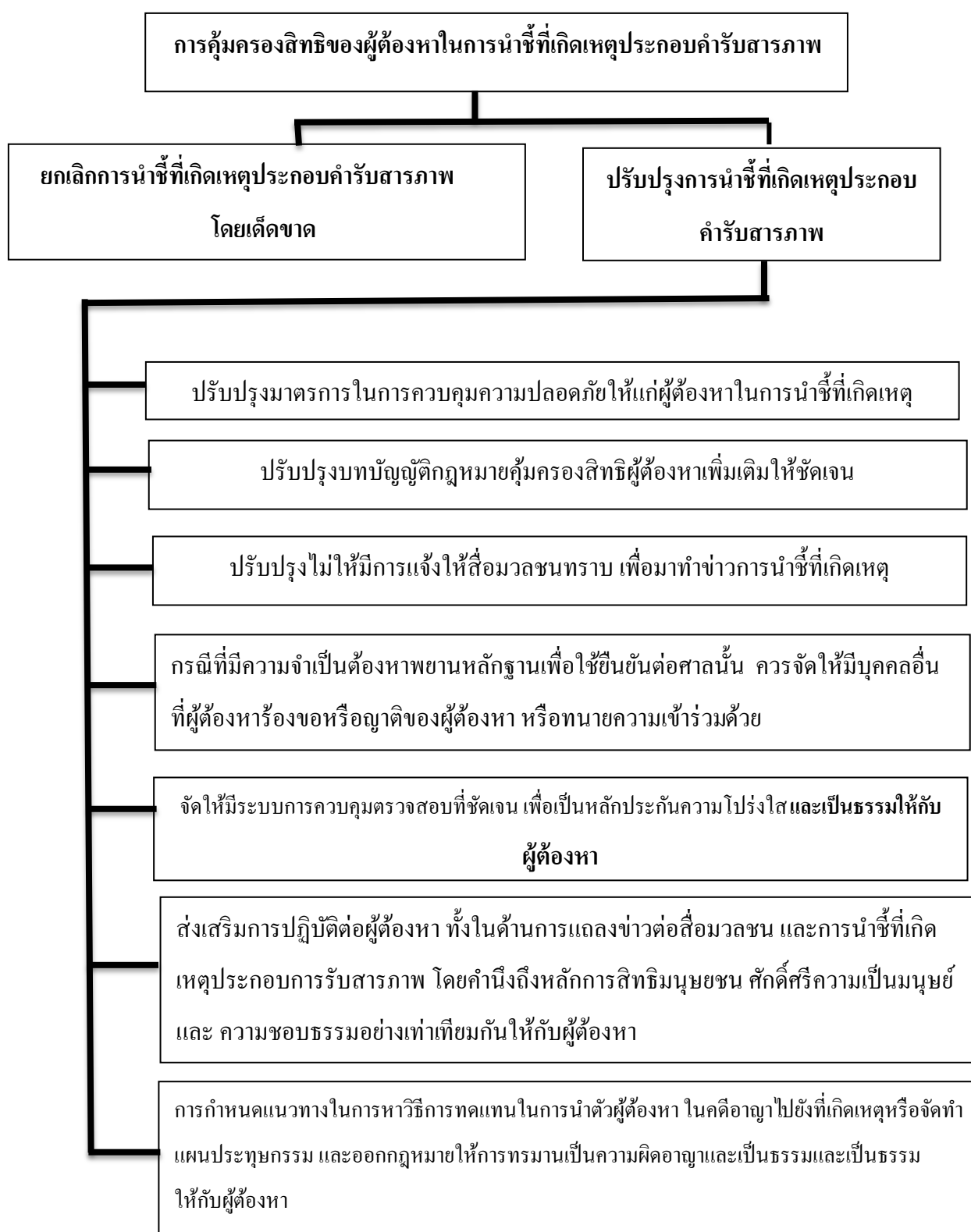
5.2.5 ปัญหาผู้ต้องหาถูกรุมทำร้ายขณะนำตัวไปประกอบการจัดทำแผนเพื่อรับสารภาพ ยังปรากฏให้เห็น โดยเฉพาะคดีที่เป็นที่รู้จักทั่วไป การเผยแพร่ข้อมูลการนำตัวผู้ต้องหาในคดีอาญาไปซึ่งทำให้เกิดเหตุประกอบการจัดทำแผนรับสารภาพออกไป จึงเพิ่มโอกาสให้เกิดเหตุการณ์รุมทำร้ายได้มากขึ้น อีกทั้งการทำแผนประทุษกรรม ประกอบคำรับสารภาพ โดยเฉพาะในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ซึ่งไม่เหมาะสมทั้งต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อผู้เสียหายและครอบครัวญาติพี่น้อง รวมถึงการเผยแพร่ภาพผู้ต้องหาหรือจำเลยออกมา ปรากฏต่อหน้าสาธารณชนทางสื่อสารมวลชน โดยมิได้มีความสมัครใจ จึงควรส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลย ทั้งในด้านการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน และการทำแผน ประทุษกรรมประกอบการรับสารภาพ โดยคำนึงถึงหลักการสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ ความชอบธรรมอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการกำหนดแนวทางในการหาวิธีการทดแทนในการนำตัวผู้ต้องหา ในคดีอาญาไปยังที่เกิดเหตุหรือจัดทำแผนประทุษกรรม และออกกฎหมายให้การทรมานเป็นความผิดอาญา

5.3 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มาใช้

กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์คือ กระบวนการยุติธรรมที่มุ่งฟื้นฟูความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่สูญเสียไปเพราะอาชญากรรมหรือการกระทำความผิด โดยให้ผู้เสียหายได้บอกเล่าถึงความรู้สึกและความเสียหายที่ได้รับ และได้รับการชดเชย/เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ทั้งความเสียหายทางกาย จิตใจ อารมณ์ ฯลฯ ให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน โดยการชดเชยเยียวยา ความเสียหายนั้นๆ ให้แก่ผู้เสียหายโดยตรง โดยมีชุมชน หรือคนกลางมาร่วมในขั้นตอนการสมานฉันท์ เจรจาหาทางออกร่วมกัน โดยในการนำผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพระหว่างผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องหาที่รับสารภาพ ต้องประกอบด้วยความสมัครใจของผู้ต้องหา ในการรับสารภาพและไปนำชี้ที่เกิดเหตุ ด้วยลู่แก่ความผิด กับผู้เสียหาย หรือเหยื่อที่ต้องได้รับการเยียวยาชดเชย โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือประชาชนในชุมชนเป็นคนกลาง (Mediator)

5.4 การนำพยานหลักฐานทางเทคโนโลยีมาใช้ในการพิจารณาพฤติการณ์การกระทำผิด

เนื่องจากปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีความทันสมัย การบันทึกภาพเหตุการณ์ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว สามารถเป็นหลักฐานยืนยันเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะกล้องวงจรปิด ซึ่งเป็นที่นิยมในการนำมาใช้ในการสอดส่องตรวจตรารักษาความปลอดภัยของสถานที่ จึงเป็นประโยชน์ในกรณีที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ภาพจากกล้องต่างๆ สามารถเป็นพยานหลักฐานยืนยันเหตุการณ์การกระทำผิด ทั้งตัวผู้กระทำ ผู้เสียหาย วันเวลา สถานที่ และพฤติการณ์ในการกระทำได้ชัดเจนแน่นอน ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น เมื่อมีการจับกุมผู้กระทำผิดมาได้แล้ว การรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวนที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดนั้น หากมีภาพจากเทคโนโลยีต่างๆซึ่งได้มีการบันทึกไว้แล้ว เป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักยืนยันตัวผู้กระทำผิดและพฤติการณ์ของการกระทำแล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพอีกต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, กระบวนการยุติธรรมบนเส้นทางของการเปลี่ยนแปลง วิญญูชน กรุงเทพฯ 2543.
- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.(2558).10เรื่องเด่นสิทธิมนุษยชนด้านกฎหมายและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม.นนทบุรี:บริษัทเนชั่นไสย์.
- คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 7. วิญญูชน. กรุงเทพฯ 2549.
- ชลิต สุคนธวิท ,ข้อเสนอแนะการสอบสวนคดีอาญาตามแนวทางปฏิบัติ, เอส.พี.ซี.พรีนติ้งจำกัดกรุงเทพฯ 2540.
- จักรพงษ์ วิวัฒน์วานิช , หลักและทฤษฎีการสอบสวน, พิมพ์ครั้งที่ 6 หน้า 198 หจก. พิมพ์อักษร กรุงเทพฯ 2556.
- บรรเจิด สิงคะเนติ, หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ. พิมพ์ครั้งที่ 2 วิญญูชน, กรุงเทพฯ 2547.
- พรชัย ชันดี, ทฤษฎีอาชญาวิทยา:หลักการ งานวิจัย และนโยบายประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ 1 สุเนตรฟิล์ม กรุงเทพฯ 2553.
- พัฒนา ไชยเศรษฐ, หลักการสอบสวนคดีอาญาสำหรับพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ. แสงสุทธิการ พิมพ์. กรุงเทพฯ 2528, หน้า 96.
- ไทพีศรีนิติ ภัคดีกุล ,การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2534.
- วีระ วัฒนชัยนันท์,พินิจตำรวจโท.การสอบสวนภาคปฏิบัติ เล่ม 1. ไม่ระบุสำนักพิมพ์. 2540.
- สมพร พรหมหิตาธร, ครุณ โสทธิพันธุ์,พลตำรวจโท และ โคม วิศิษฐ์สรอรรถ, พินิจตำรวจเอก, คู่มือทำสำนวนการสอบสวน ,วิศิษฐ์สรอรรถ, กรุงเทพฯ 2543.
- สมพร พรหมหิตาธร.(2543).คู่มือพนักงานสอบสวน.พิมพ์ครั้งที่3.กรุงเทพฯ:วิญญูชน.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล, “ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของจำเลยตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย,” ใน อาจารย์บุชา: หนังสือรวมบทความทางวิชาการเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่ศาสตราจารย์ไพโรจน์ ชัยนาม, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, วิญญูชน, กรุงเทพฯ 2538.

อุทัย อาทิวา, คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 3 การสอบสวน มาตรการบังคับในคดีอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 1 วีเจพรีนติ้ง, กรุงเทพฯ 2554.

John Smith, Sir Professor. Criminal Evidence. Sweet & Maxwell Limited of South Quay Plaza. London. 1995p. 97

Michael Ferguson, Admission, Confession and Miranda, The Basics All Texas Peace Officers Need to Know, BS, AAS, Texas, 2010.

Richard May, Criminal Evidence. 199.

วิทยานิพนธ์

กวีวรรณ จินขจร, สิทธิที่จะนิ่งของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา, สารนิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2549.

ปรีชา วงศ์วิวรรณ. ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา: ศึกษาเฉพาะกรณีการทำแผนประกอบคำรับสารภาพ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

ผ่องพรรณ มานูญมี, การปฏิบัติต่อจำเลยระหว่างพิจารณาคดี : ศึกษาการใช้ไต่สวนต่อจำเลยในห้องพิจารณาคดี, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555

ภัทรวิทย์ อบสุวรรณ, การทำแผนประทุษกรรมประกอบคำรับสารภาพในระบบกฎหมายไทย, วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สิกฤษณ์ อังสัจจะพงษ์, สิทธิผู้ต้องหาตามกฎหมายในขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน : ศึกษาเฉพาะกรณีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2548.

สุธรรมา วรกานนท์, สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่จะไม่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมในลักษณะประจักษ์, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ , 2542.

เสริมสกุล ขำวัฒนพันธ์ , ปัญหาคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาในคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีการนำชี้ที่เกิดเหตุประกอบคำรับสารภาพ, วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.

บทความ

คณิต ฒ นกร , ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา, บทบันทึกคดี เล่ม 42 ตอน 2529.

ประธาน วัฒนวานิชย์,ระบบความยุติธรรมทางอาญา:แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรม
และกระบวนการนิติธรรม, วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 2
กันยายน-พฤศจิกายน 2520.

วรวิศ ฤทธิพิศ ,ข้อพิจารณาเรื่องแผนประทุษกรรม, วารสารอัยการ, ปีที่ 15 ฉบับที่ 178 ธ.ค.2535.

ศิริพล กุศลศิลป์, กฎหมายว่าด้วยคำรับสารภาพ : บทนำและความสำคัญของคำรับสารภาพ. บท
บันทึกคดี, เล่ม 63 ตอนที่ 1 มี.ค. 2550 หน้า 139

ชาติ ชัยเดชสุริยะ, ไบรอัน เอ็ม เพ็ช และ ณัฐวสา ฉัตรไพฑูรย์ ,รายงานวิจัยเรื่อง การต่อรองคำรับ
สารภาพ:แนวคิดทางทฤษฎี ทางปฏิบัติ และการนำมาใช้ในประเทศไทย, สำนักงาน
วิชาการ สำนักงานอัยการสูงสุด, 2552.

นพนิธิ สุริยะ, สิทธิมนุษยชน. พิมพ์ครั้งที่ 1 วิญญูชน. กรุงเทพฯ.2537.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ลิขิต วีระเวทิน , <http://www.manager.co.th/Daily/ViewNews.aspx?NewsID=9490000101501> , 2
ธันวาคม 2558.

วันชัย ศรีนวลนัด, แผน..คำรับสารภาพ มองผ่านตร.ถึงสิทธิผู้ต้องหา,

<http://www.komchadluek.net/detail/20130616/161110.13> ตุลาคม 2558.

<http://askakorean.blogspot.com/2015/01/lets-play-criminals.html>.13 ตุลาคม 2558.

www.ehow.com/info_8138722_crime-scenereenactment-courtrooms.html.13 ตุลาคม 2558.

<http://facts.randomhistory.com/south-korea-facts.html>13 ตุลาคม 2558.

Ju-min Park, The Times' Seoul Bureau, <http://articles.latimes.com/2010/aug/08/world/la-fg-korea-suspects-20100808>.

ปิติกุล จีระมงคลพาณิชย์, บทความวิจัยเสริมหลักสูตร เรื่อง สิทธิของจำเลยกับการอำนวยความสะดวก
ของรัฐ ในวิชากฎหมายลักษณะพยาน (น.382) ของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.website2556.moj.go.th/upload/mini110_download/.../1020_6638.doc.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ/ตำแหน่ง	การศึกษา	หน้าที่รับผิดชอบ
1.ผศ.พ.ต.ท. สฤกษ์ สืบพงษ์ศิริ อาจารย์ (สบ3) คณะนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญา วิทยาการบริหารงานยุติธรรมและ สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล	หัวหน้ากลุ่ม
2. นายสมบัติ ชัยรัตน์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ กรมประชาสัมพันธ์	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง	นักวิจัย
3.พ.ต.ท.หญิง ศิพร โกวิท อาจารย์ (สบ2) คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ	นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	นักวิจัย
4. นางสาวเข็มสุรีย์ อนันต์เสวต ทนายความ	นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง	นักวิจัย
5.นางสาวสาลิณี ลิขิตพัฒนกุล อาจารย์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล	นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	นักวิจัย